

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus II. De Divisionibus Peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

TRACTATUS II.

De Divisionibus Peccati.

Diverses Divisiones sunt Peccati tam Philosophici, quam Theologici, quas per longum esse recensere, sub Theologicam Considerationem cadit divisio in Actualis & Habituali. De bac Actum est in materia de Poenitentia. Rursus in peccatum Commissionis, & Omissionis. Item in peccatum Mortale, & Veniale. Denique in Proprium & Originale.

DISPUTATIO II.

De Divisione in Peccatum Commissionis & Omissionis.

Nomine peccati Commissionis venit peccatum Commissionis contra Legem prohibentem ne fiat. Omissionis autem peccatum est, contra Legem mandantem ut fiat. Utrumque hoc membrum Divisionis patitur suas difficultates.

QUÆSTIO I.

De Peccato Commissionis.

Quod attinet ad Peccatum Commissionis, de hoc celebris est Quæstio, An Malitia illius stet in aliquo positivo, an in aliquo non positivo, sive illud sit privatio, sive negatio. Divisi sunt Auctores. Aliqui affirmant peccatum stare in aliquo positivo, ita Cajet. Medina, Zumel. Vafq. Leff. Tann. Rayn. Arr. d. 2. f. 4. Oviedo Tr. 4. Contr. 5. & cum eis Rosmer, pag. 311. Quod autem malitia peccati Commissionis stet in aliquo non positivo docuit Suar. hic dis. 7. feb. 3. Sal. Molina, Bellarm. Valent. Baldel. & Elparza de actibus Hum. q. 29. post S. Thom. I. p. q. 48. ar. 1. in corpore & ad 1. Item hic q. 72. art. 9. ad 1. & q. 18. art. 1. in Corpore, & qu. 2. de Malo. a. 2. & 9. & 3. contra Gentes. c. 7. Docuit idem Scotus in 2. d. 37. q. 1. n. 6. ubi sic ait. *Concedo igitur juxta solutionem quæstionis præmissæ, quod peccatum est corruptio rectitudinis in actu secundo.* Et infra, *intelligo corruptionem formaliter, scilicet privatio dicitur formaliter corruptio sui habitus.* Ceterum uterque hic Doctor etiam pro opposita sententia citatur.

DIFFICULTAS I.

Ann. Positivo, an in Negativo Malitia Commissionis stet?

Inter duas Oppositas Sententias mediæ via procedendum erit, quod ut fiat sit

PUNCTUM DIFFICULTATIS I.

Proponuntur tenenda Conclusiones.

DICENDUM I. Peccatum Commissionis importare aliquid positivum.

PROBatur I. Tum quia. Peccatum Commissionis vel importat actum, vel non importat? Si non importat; Ergo est mera pura Omissionis; Ergo est, quod non est: Peccatum enim Commissionis non est omissionis, & tamen est omissionis, si non est actus: sic non est actus pura omissionis, si importat actum: Ergo importat aliquid positivum; haec enim verbis differunt pro praesenti: quia hoc ipso, si cum sit actus non importaret aliquid positivum, importaret non positivum, seu non positivum, adeoque negationem actus. Tum quia, id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis, debet esse quid positivum: Si enim non est quid positivum ille actus, non est actus; quia non positivum dicit negationem cadentem in actum, si autem cadit in actum, negatio facit non actum. Et certe si id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis est actus, & tamen non est quid positivum; Ergo & ponit aliquid voluntas, ut supponitur, & non ponit, quia impossibile est ponere aliquid, & positum non esse positivum. Quod ipsis positivum subordinatur in derivatione positio, immo secundum rigorem grammaticum potius deberet dici positum. Coincidit utraque haec ratio in eundem medium terminum. Tum quia. Peccatum Commissionis existit, ergo est quid positivum: Nam non nisi positivorum & entium, est existentia. Tum quia. Si peccatum Commissionis ponitur à voluntate, datur in illud influxus positivus causarum physicarum: Et si

Et si non esset influxus positivus in illud causarū physicarū, non posset dici quod agatur physicē sed potius quod non agatur: & sicut non influxus positivus causarū physicarū, non potest dici quod agat; ita per influxum positivum causarū physicarū non potest dici quod non agatur, & quod passivē illi non respondeat actū. Si autem est influxus positivus in Commissionē, hoc ipso inferetur, Commissionem esse quid positivum. Tum quia. Saltē non implicat positivus actus, opponens sese praecepto. Ne feceris: quod si ille actus erit positivus ob paritatem rationis, quicunque alius simili praecepto se opponens, erit actus positivus.

PROBATUR 2. Peccatum Commissionis non importaret aliquid positivum saltem in recto, id ideo esset, quia esset quid negativum: sed hoc probat illud esse positivū in recto: quia nulla est negatio dabilis; quæ non fundetur in positivo. Unde illud principium est; *Non datur negatio negationis*, quod non tantum isto sensu verū est, quod negatio positivum aliquid negare debet, non negativum; sed etiam hoc sensu, quod negatio non sit negationis tanquam subiecti, sed sit negatio debita positivo. Hic igit̄ medius terminus sicut alter proponitur. Vel peccatum Commissionis aliter se habet in ratione positi extra causas, quando est positum extra causas, quam se habuerit, antequam positum fuisset extra causas, vel se non habet aliter. Si se non habet aliter, ergo sicut ante peccatum Commissionis, non erat peccatum Commissionis, ita dūm est peccatum Commissionis non est peccatum Commissionis: dicens enim illud ita se habere, ac se habuit, quando non erat. Et tamen quando non erat, verē non erat. Si autē se habet aliter, quando est positum extra causas, quam se habuerit quando non erat positum extra causas, ergo debet aliquid importare positivum: quia extractio ex nihilo, & ex illa antecedentia sui negatione, non potest aliter perfici, quam per aliquid positivum: Nihil enim ex negatione extrahitur negatione praeceps. Quod si illa extractio perficitur per aliquid positivum, etiam extractio peccati Commissionis ex sui negatione importabit aliquid positivum.

Fundatur hāc utraque Ratio in hoc principio, quod non detur negatio negationis. Quod ipsum, præter dicta in materia de *Ubi*, sic suadetur. Tum quia. Negatio est malignantis naturæ adeoque destruit id, supra quod cadit, negatque id cui conjungitur: Ergo si neget positivum, erit negativum, & si neget aliquid negativum, non erit negatio, consequenter non erit negatio negationis. Tum quia. Duæ negationes faciunt unam affirmativam. Unde crevit ille terminus inter Recentiores ad significandum ipsum rei esse, quod scilicet sit ipsum rei *Non Non*. Tum quia. Hoc ipsum ostendit inductio. Nam v. g. tenebræ non sunt negatio negationis, sed fun-

dantur in aliquo positivo, suntque in re aëne-gans lucem. Ratio termini fundatur in aliquo positivo, nempe in quanto, negatque ultio-rem extensionem: & sic de reliquis.

Confirmatur Conclusio. Quia si peccatum Commissionis non esset quid positivum, seque-rettur peccatum Commissionis, non esse peccatum: quia illud cuius esse est non esse, dum dicitur es- se; non est: Ergo si peccati Commissionis esse, est non esse, dum est, non est; quod repugnat.

PROBATUR 3. Commuter. Actus odii Dei secundum suum esse spectatus, habet suum integrum perfectumq; esse: nihil enim illi deest, quod ad esse actus odii Dei requiritur: Ergo in illo genere habet bonitatem transcendentalē; haec enim bonitas, est dicta perfectio: Ergo & positivitatem, quæ haec sequitur conditionem Entis, quod ipsum fundat bonitatem; quam quia fundat etiam peccatum Commissionis, & Ens & positivum quid erit.

DICENDUM est 2. *Quod peccatum Commissionis, pro ultimo completivo, rationeque formalē dicat aliquid negativum*. Explicanda est Conclu-sio: quod ut fiat

PRÆMITTO 1. *Quod nullum sit tale Ens po-sitivum, quod non dicat suos negationes*. Ratio. Tum quia, id ostendit Inductio: & ita Deus dicit negationem Creaturarū, Creaturæ dicunt negationem Dei. Tum quia. Si aliquid Ens non diceret negationes reliquorum, hoc ipso esset chimæra; quia jam v. g. homo non negaret Leonem; si non negaret Leonem, diceret Leonem: inter dicere enim, & non dicere objectivum, sicut inter esse & non esse, non datur medium: Si autem homo diceret Leonem, essetque Leo, hoc ipso esset chimæra. Tum quia. Si Petrus non diceret negationem aliorum, non negaret identitatem aliorum, haec enim verbis differunt: Si non negaret identitatem aliorum, esset alia, es-setque hoc quod non est; quia esset alia, non ne-gando identitatem cum ipsis: & non esset alia, quia hoc ipso quod alia sunt, illud aliud, non est illa. Unde

INFERES quod unaquæque res plures dicat negationes, quam affirmaciones de se, quia affirma-tiones de illa sunt non nisi fundatae in pra-di-catis, quæ continent; negationes autem fundantur in reliquis omnibus possibilibus, quæ o-mnia, utpote distincta a se, negantur.

INFERES item, plures esse in universo nega-tiones, quam affirmaciones; quia affirmaciones sunt non nisi uniter, ut ita dicam, fundatae in un-ter habitus uniuscujusq; rei prædicatis positivis. Negationes autem repetitio habentur: quia Pe-trus v. g. dicit omnes alias negationes, quas dicit Andreas exceptā Petreitate, cuius negationem dicit Andreas, non dicit Petrus. Andreas item repetit easdem negationes, quas Petrus, sed non negat Andream, quem negabat Petrus, negat autem Petrum, quem non negat Petrus.

RETHEM
Zianov
Tibim
D.

TRACTATUS II.

De Divisionibus Peccati.

Diverses Divisiones sunt Peccati tam Philosophici, quam Theologici, quas per longum esse recensere, sub Theologicam Considerationem cadit divisio in Actualis & Habituali. De bac Actum est in materia de Poenitentia. Rursus in peccatum Commissionis, & Omissionis. Item in peccatum Mortale, & Veniale. Denique in Proprium & Originale.

DISPUTATIO II.

De Divisione in Peccatum Commissionis & Omissionis.

Nomine peccati Commissionis venit peccatum Commissionis contra Legem prohibentem ne fiat. Omissionis autem peccatum est, contra Legem mandantem ut fiat. Utrumque hoc membrum Divisionis patitur suas difficultates.

QUÆSTIO I.

De Peccato Commissionis.

Quod attinet ad Peccatum Commissionis, de hoc celebris est Quæstio, An Malitia illius stet in aliquo positivo, an in aliquo non positivo, sive illud sit privatio, sive negatio. Divisi sunt Auctores. Aliqui affirmant peccatum stare in aliquo positivo, ita Cajet. Medina, Zumel. Vafq. Leff. Tann. Rayn. Arr. d. 2. f. 4. Oviedo Tr. 4. Contr. 5. & cum eis Rosmer, pag. 311. Quod autem malitia peccati Commissionis stet in aliquo non positivo docuit Suar. hic dis. 7. feb. 3. Sal. Molina, Bellarm. Valent. Baldel. & Elparza de actibus Hum. q. 29. post S. Thom. I. p. q. 48. ar. 1. in corpore & ad 1. Item hic q. 72. art. 9. ad 1. & q. 18. art. 1. in Corpore, & qu. 2. de Malo. a. 2. & 9. & 3. contra Gentes. c. 7. Docuit idem Scotus in 2. d. 37. q. 1. n. 6. ubi sic ait. *Concedo igitur juxta solutionem quæstionis præmissæ, quod peccatum est corruptio rectitudinis in actu secundo.* Et infra, *intelligo corruptionem formaliter, scilicet privatio dicitur formaliter corruptio sui habitus.* Ceterum uterque hic Doctor etiam pro opposita sententia citatur.

DIFFICULTAS I.

Ann. Positivo, an in Negativo Malitia Commissionis stet?

Inter duas Oppositas Sententias mediæ via procedendum erit, quod ut fiat sit

PUNCTUM DIFFICULTATIS I.

Proponuntur tenenda Conclusiones.

DICENDUM I. Peccatum Commissionis importare aliquid positivum.

PROBatur I. Tum quia. Peccatum Commissionis vel importat actum, vel non importat? Si non importat; Ergo est mera pura Omissionis; Ergo est, quod non est: Peccatum enim Commissionis non est omissionis, & tamen est omissionis, si non est actus: sic non est actus pura omissionis, si importat actum: Ergo importat aliquid positivum; haec enim verbis differunt pro praesenti: quia hoc ipso, si cum sit actus non importaret aliquid positivum, importaret non positivum, seu non positivum, adeoque negationem actus. Tum quia, id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis, debet esse quid positivum: Si enim non est quid positivum ille actus, non est actus; quia non positivum dicit negationem cadentem in actum, si autem cadit in actum, negatio facit non actum. Et certe si id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis est actus, & tamen non est quid positivum; Ergo & ponit aliquid voluntas, ut supponitur, & non ponit, quia impossibile est ponere aliquid, & positum non esse positivum. Quod ipsis positivum subordinatur in derivatione positio, immo secundum rigorem grammaticum potius deberet dici positum. Coincidit utraque haec ratio in eundem medium terminum. Tum quia. Peccatum Commissionis existit, ergo est quid positivum: Nam non nisi positivorum & entium, est existentia. Tum quia. Si peccatum Commissionis ponitur à voluntate, datur in illud influxus positivus causarum physicarum: Et si

Et si non esset influxus positivus in illud causarū physicarū, non posset dici quod agatur physicē sed potius quod non agatur: & sicut non influxus positivus causarū physicarū, non potest dici quod agat; ita per influxum positivum causarū physicarū non potest dici quod non agatur, & quod passivē illi non respondeat actū. Si autem est influxus positivus in Commissionē, hoc ipso inferetur, Commissionem esse quid positivum. Tum quia. Saltē non implicat positivus actus, opponens sese praecepto. Ne feceris: quod si ille actus erit positivus ob paritatem rationis, quicunque alius simili praecepto se opponens, erit actus positivus.

PROBATUR 2. Peccatum Commissionis non importaret aliquid positivum saltem in recto, id ideo esset, quia esset quid negativum: sed hoc probat illud esse positivū in recto: quia nulla est negatio dabilis; quæ non fundetur in positivo. Unde illud principium est; *Non datur negatio negationis*, quod non tantum isto sensu verū est, quod negatio positivum aliquid negare debet, non negativum; sed etiam hoc sensu, quod negatio non sit negationis tanquam subiecti, sed sit negatio debita positivo. Hic igit̄ medius terminus sicut alter proponitur. Vel peccatum Commissionis aliter se habet in ratione positi extra causas, quando est positum extra causas, quam se habuerit, antequam positum fuisset extra causas, vel se non habet aliter. Si se non habet aliter, ergo sicut ante peccatum Commissionis, non erat peccatum Commissionis, ita dūm est peccatum Commissionis non est peccatum Commissionis: dicens enim illud ita se habere, ac se habuit, quando non erat. Et tamen quando non erat, verē non erat. Si autē se habet aliter, quando est positum extra causas, quam se habuerit quando non erat positum extra causas, ergo debet aliquid importare positivum: quia extractio ex nihilo, & ex illa antecedentia sui negatione, non potest aliter perfici, quam per aliquid positivum: Nihil enim ex negatione extrahitur negatione praeceps. Quod si illa extractio perficitur per aliquid positivum, etiam extractio peccati Commissionis ex sui negatione importabit aliquid positivum.

Fundatur hāc utraque Ratio in hoc principio, quod non detur negatio negationis. Quod ipsum, præter dicta in materia de *Ubi*, sic suadetur. Tum quia. Negatio est malignantis naturæ adeoque destruit id, supra quod cadit, negatque id cui conjungitur: Ergo si neget positivum, erit negativum, & si neget aliquid negativum, non erit negatio, consequenter non erit negatio negationis. Tum quia. Duæ negationes faciunt unam affirmativam. Unde crevit ille terminus inter Recentiores ad significandum ipsum rei esse, quod scilicet sit ipsum rei *Non Non*. Tum quia. Hoc ipsum ostendit inductio. Nam v. g. tenebræ non sunt negatio negationis, sed fun-

dantur in aliquo positivo, suntque in re aëne-gans lucem. Ratio termini fundatur in aliquo positivo, nempe in quanto, negatque ultio-rem extensionem: & sic de reliquis.

Confirmatur Conclusio. Quia si peccatum Commissionis non esset quid positivum, seque-rettur peccatum Commissionis, non esse peccatum: quia illud cuius esse est non esse, dum dicitur es- se; non est: Ergo si peccati Commissionis esse, est non esse, dum est, non est; quod repugnat.

PROBATUR 3. Commuter. Actus odii Dei secundum suum esse spectatus, habet suum integrum perfectumq; esse: nihil enim illi deest, quod ad esse actus odii Dei requiritur: Ergo in illo genere habet bonitatem transcendentalē; haec enim bonitas, est dicta perfectio: Ergo & positivitatem, quæ haec sequitur conditionem Entis, quod ipsum fundat bonitatem; quam quia fundat etiam peccatum Commissionis, & Ens & positivum quid erit.

DICENDUM est 2. *Quod peccatum Commissionis, pro ultimo completivo, rationeque formalē dicat aliquid negativum*. Explicanda est Conclu-sio: quod ut fiat

PRÆMITTO 1. *Quod nullum sit tale Ens po-sitivum, quod non dicat suos negationes*. Ratio. Tum quia, id ostendit Inductio: & ita Deus dicit negationem Creaturarū, Creaturæ dicunt negationem Dei. Tum quia. Si aliquid Ens non diceret negationes reliquorum, hoc ipso esset chimæra; quia jam v. g. homo non negaret Leonem; si non negaret Leonem, diceret Leonem: inter dicere enim, & non dicere objectivum, sicut inter esse & non esse, non datur medium: Si autem homo diceret Leonem, essetque Leo, hoc ipso esset chimæra. Tum quia. Si Petrus non diceret negationem aliorum, non negaret identitatem aliorum, haec enim verbis differunt: Si non negaret identitatem aliorum, esset alia, es-setque hoc quod non est; quia esset alia, non ne-gando identitatem cum ipsis: & non esset alia, quia hoc ipso quod alia sunt, illud aliud, non est illa. Unde

INFERES quod unaquæque res plures dicat negationes, quam affirmaciones de se, quia affirma-tiones de illa sunt non nisi fundatae in pra-di-catis, quæ continent; negationes autem fundantur in reliquis omnibus possibilibus, quæ o-mnia, utpote distincta a se, negantur.

INFERES item, plures esse in universo nega-tiones, quam affirmaciones; quia affirmaciones sunt non nisi uniter, ut ita dicam, fundatae in un-ter habitus uniuscujusq; rei prædicatis positivis. Negationes autem repetitio habentur: quia Pe-trus v. g. dicit omnes alias negationes, quas dicit Andreas exceptā Petreitate, cuius negationem dicit Andreas, non dicit Petrus. Andreas item repetit easdem negationes, quas Petrus, sed non negat Andream, quem negabat Petrus, negat autem Petrum, quem non negat Petrus.

RETHEM
Zianov
Tibim
D.

PRÆMITTO 2. *Quamvis omne Ens dicat negationes, inde tamen non sequitur, quod omne esse ultimum compleatur per aliquid negativum: Et sic ultimum in ratione Hominis non constituitur Petrus per aliquid negativum, quale est v.g. non esse Leonis; sed constituitur ultimum per aliquid positivum, nempe per ipsam rationalitatem: Et si omnia ultimum constituerentur negationibus, nullum daretur Ens positivum. Ceterum sunt alia entia, quæ ultimum compleuntur per aliquid negativum. Et ita v.g. terminus in quantitate est ipsa quantitas, quæ est quid positivum; sed ultimum compleetur per negationem, nempe negationem ulterius extensionis. Item in sententia Scotistarum, subsistentia, est ipsa natura, ultimum tamen compleetur duplice negatione. Et hæc jam videndum est, An peccatum ultimum compleatur per alias negationes. Hinc*

PRÆMITTO 3. *Ad investigandum An aliud ultimum compleatur negationibus, hoc inter alia inferunt. In primis, Auctoritas, si res sit de objectis quorum natura altiori Testimonio explicatur. Deinde conditio naturæ entis. Denique observatio illius principii, ne multiplicentur entia, seu positivæ rationes, sine necessitate. Omnia hæc tria convincunt, negativo complectionem formalem peccati: Evincit Auctoritas de qua infra; evincit quod nulla sit necessitas; denique conditio entis, de quâ hic.*

Formari potest Discursus. Non datur summum malum quod possit existere, quantumvis derue summum bonum. Ratio, quia sicut summum bonum præter perfectionem omnem possum, quam includit, exclusivum est omnis mali; ita & summum malum præter inclusionem propriarum imperfectionum, esset exclusivum omnis boni; si esset exclusivum omnis boni, esset exclusivum omnis entis: bonum enim & ens ille sunt se sibi: Sicutem esset exclusivum omnis entis, esset etiam exclusivum existentia, quæ est quid entis, in modo ipsum ens in actum deductum. Nihilominus quamvis non detur, nec dari possit summum malum existens; datur tamen aliqua summa in suo genere, quæ potest esse, oppositio ad summum bonum: Cur non enim? quia quia non potest simpliciter in negatione esse, debet fundari in aliquo positivo, sed ultimum complebit aliquid negationem, hoc ipso enim summe, ut potest, non opponetur, si negatione non completeretur. Hoc autem non aliud est, quam offensio Dei & peccatum. Porro si est maxima oppositio ad summum bonum in offensâ Dei & peccato, illa non erit stans in positivo. Quod ipsum inde colligitur, Quia magis opponitur Deo negatio quam Ens: omne enim Ens est participatio Divinitatis, hæc autem non potest esse ita opposita Deo, atque non participatio Divinitatis, quam non participationem dicit negatio, consequenter cum peccatum opponatur Deo in negatione, in qua maximè opponitur, debet esse

non positivum, aliás non summè opponeretur, si cùm potest opponi in non positivo, non opponatur in non positivo. His præmissis

Explicatur Peccatum Commissionis.

EXPLICATUR 1. Complementum illud peccati in negativo consistens. Nullum est ens quod non dicat negationes. Ut dixi Præmiss. 1. Non omne tamen negationibus constituitur ultimum. Ut Præmissa 2. dixi, id tamen constituitur negationibus, cuius natura, & conditio entis id videretur depositare. Porro conditio entis, quod est peccatum, est in ratione actionis, summe opponi Deo, quæ summa oppositio non esset, si negativis prædicatis non completeretur, ut dixi in Discursu.

EXPLICATUR 2. Duplices possumus exigentias & merita in objecto quod est bonum, adeoque etiam in Deo summo bono cogitare. Quasdem exigentias positivas, & quasdam negativas. Positiva exigentia boni est, ut ametur; Negativa, ne odio habeatur. Positiva exigentia est, ut juribus boni illius satis fiat: negativa, ut illis non contraveniatur. Positivæ hæc exigentiae priores sunt negativis: Nam positiva sunt, ut dictum, fundamenta negationum. Unde etiam prius est in bono exigentia ut ametur, quæ ne odio habeatur, & in aqua, prior est exigentia ut habeat frigus, quæ ne sit calida. Quod si prior est exigentia positiva prior etiam erit exigentia commensurandæ operationis ad regulam rectè agendi, præ exigentia negativa, ne scilicet illi discommensuratae ponantur actiones. Quod si prior est exigentia ut commensuratae ponantur actiones, oppositio ad hoc primum, erit principialis, & prima ratio in peccato. Quia sicut contraria sunt quæ sibi contrariantur; ita sunt primæ contraria, quæ in contrarietate primis prædicatis ad invicem opponuntur. Quia vero illis primis non aliter sit oppositio quam per prædicata negativa, in actione peccaminosa Commissionis peccati inclusa, sit ut illa prædicata negativa, quale est, quod peccatum non sit secundum debitum juri Divino respondens, quod non sit commensurata actione regulæ honestè agendi, & similia, sit in qua, ut hæc prædicata sunt primæ in peccato adeoque complectiva malitia illius, ut ita commensurantur inter se oppositiones, primoq; per id opponatur peccatum, quod primum depositum Divinum aut quæcunque exigentia boni: Quia vero dantur exigentiae negativæ, seu secundariae, ut est exigentia in bono, ne fiat quidquam contra regulam actionum humanarum, huic opponit se prædicatum positivum, fieri contra regulam, sed hæc formalitas est secundaria. Quæ ipsa prædicata negativa ut vides non explicantur a nobis per negationem v.g. amoris propter rationes infra adferendas, sed per prædicata negativa opposita prædicatis positivis in jure Divino,

(D) & in

LO
VS R
let Z:

& in regula agendi contentis, quibus non nisi negationes opponuntur. Unde exigentia illa ut ametur, non supponit hic praeceps pro exigentia actus amoris, sed pro ipsa amabilitate, jure que & possessione amabilitatis.

EXPLICAT 2. Quidam ex 5to. Metaph. t. 21. & secundum S. Thomam hic q. 18. ar. 1. Bonum transcendental nihil aliud est, quam integritas, seu complementum alicujus rei: & ita etiam materia est quid bonum, quia quamvis materia ad hoc ut sit ens completum desit aliquid; ad hoc tamen ut sit materia, nihil illi deest, sed in entitate integra est & completa, ac per consequens bonum. Et hac ratione S. Th. 4. Ench. lect. 23. exponit illud Aristotelis ex 4. Eth. c. 5. quod non possit alicui convenire omnis defectus boni: quia tale malum convinceretur omnino se ipsum destruere, & fieret simpliciter intollerabile, destruendo etiam subjectum suam malitiam. S. etiam Aug. Ench. c. 3. ostendit mala non esse sine bonis, subditque c. 26. quod quamvis bona possint esse sine malis, mala tamen sine bonis, nec nisi in bonis esse possunt: Nam licet homo vel Angelus possit non esse justus, injustus tamen non potest esse nisi vel homo, vel Angelus; & cum sit bonum, quod sit homo, & quod sit Angelus; malum tamen est in utroque, quod sit injustus. Unde constat posse aliquid esse bonum & tamen simul esse malum, quatenus deficit in aliquo, vel aliquid illi deest. Et ita materia dicitur bona materia, & tamen est ens imperfectum, quia non habet perfectionem, & aequalitatem formae substantialis. Ex quo ulterius patet. Bonitatem transcendental, esse aliquid positivum, est enim habere, quidquid requiritur ad tale esse, quamvis aliquando explicetur per negationem, quatenus dicitur nihil illi deest. At verò malum si formaliter & in actu secundo spectetur dicitur compleri per aliquid negativum: malum enim est cui deest aliquid ad tale esse in esse perfecto. Et ita malus est equus, cui deest aliquid quod reperitur in equis perfectis. Jam vero malitia moralis hoc addit, quod sit carentia perfectionis debitae, hoc est, quam ex debito morali, tenebat operans procurare, quod debitum explicans S. Th. q. 1. de Malo. ar. 1. ad 1. & ad 7. ait. Illud consistere in modo, ordine, & apta compositione partium adinvicem, hoc autem in peccato non reperitur. Hæc explicatio.

NON SATIS FACIT. Tum quia: Potest esse defectus etiam ex aliqua entitate, & ita est defectus habere magnum nasum, & tamen explicatio assument malum in actu secundo compleri per aliquid negativum, deberet ergo hoc ulterius explicari. Tum quia, non videtur ideo materia imperfecta: quia deest illi perfectio formæ: quomodo enim ex illius carentia aliquid est imperfectum, quod si haberet chimæra foret, ut foret materia chimæra si haberet perfectionem for-

ma. Tum quia ægerrime explicatur, quod peccatum sit carentia rectitudinis debitæ, certe enim odio Dei non debetur ut sit actus bonus, quomodo ergo odium Dei caret rectitudine debitæ.

DICENDUM est 3. *Rationem illam positivam importari in recto, pro connotato autem importari negationem.*

PROBatur 1. Quia pro genere in definitione Commissionis ponitur actus, adeoq; quid positivum. Jam autem ea, quæ ponuntur præcipue pro genere in definitione alicujus semper importantur in recto, ea autem, quæ ponuntur pro differentia, si sint definitiva entium Communitatiorum, non ponuntur nisi in obliquo. Erat tenebrae definitiuntur quod sint aëris sine luce; et autem peccatum connotativum Ens.

PROBatur 2. Quia ratio non positivis reperibilis in peccato habet se sicut formalitas quidam ex modo nostro concipiendi adveniens; talia autem semper unum dicunt in recto, hoc est subiectum, formalitas autem ipsa in obliquo importatur. Et ita v. g. terminus in quantitate, est ipsa quantitas prout dicit negationem ulterioris extensionis.

PROBatur 3. Importata in obliquo significant formalitatem ultimam complementem, importata in recto nondum completum quid significant. Et ita quantitas importata in recto à termino, non trahit secum completam rationem termini, sed illa adfert importata in obliquo ulterioris extensionis. Sed etiā ratio actus in peccato, non importat completam rationem peccati, quam importat non commensuratio rationis ad ius divinum, aut ad regulam actionum humanaum rectam. Ergo actus in recto ponetur, in obliquo autem illud non positivum dicetur.

COLIGES. Peccatum Commissionis est ipsum actum prout non commensuratum debito Juris Divini, vel Regula honestarum actionum.

Punctum Difficultatis 2.

Examinantur Rationes pro secunda Conclusione.

Expliuiimus supra Conclusionem secundam Innuimusq; probationes potius, quam attulimus, quas, quo robore in hac materia adferant Auctores expendemus.

i. RATIO est. Sub qua ratione aliquid est formaliter bonum, sub ea ratione implicat illud esse formaliter malum; implicat enim bonum esse malum, sed quidquid est positivum sub ea ratione, sub qua est positivum est formaliter bonum. Quod ipsum probatur, sub qua ratione est aliquid formaliter ens, sub ea ratione est bonum formaliter: hæc enim se transcendunt ad invicem. Sed quidquid est positivum sub qua ratione est positivum est ens: quia Ens prædictatur formaliter de omni eo quod non est purum nihil, quale debet esse omne id, quod positivum est.

R. F.
TH: M:
zia nov:
T. B.
D. V.

est. Ergo quidquid est formaliter positivum sub ea ratione, sub qua est formaliter positivum, est formaliter bonum.

RESPONDE TUR. Rerorquendo Argumen-
tum, in quantum eo utentes radicalem malitiā
peccati in positivo statuunt, & tamē sub qua ra-
tione aliquid est formaliter bonum, sub illa ra-
tione ex vi rationis allata, non posset esse malū
radicaliter: quia sub illa ratione, non potest esse
ad radix nihil. Quæ retorsio multis infra po-
nendis applicari potest. Directè arguento
sic statifit: sub qua ratione est aliquid bonum bo-
num transcendentali, sub illa ratione non po-
test esse malum malitiā itidem proportionata,
h.e. transcendentali, potest tamen esse malum
malitiā alius generis, hoc est malitiā morali.

Idem diu terminus fiscaliter proponitur. Sic-
res habet à propria sua entitate formaliter ut
inteligatur & habet ut in se bene sit. Sicut au-
tem implicat ut à propria perfectione sit forma-
liter imperfecta, alioqui ipsa suā perfectione fo-
ret imperfecta; ita implicat, ut eadem sit in se
formaliter mala: sicut enim ratio boni est eadem
cum ratione perfecti juxta Arist. s. Metaph. t. 21.
ta & ratio mali, in se formaliter consistit in hoc,
quod res privetur particulari aliquo bono, quod
et perfectioni illius debitum. Respicit ul-
terius hæc Ratio illud principium, quod sicut bo-
num dicitur cui ad integratatem nihil deficit, ita
& malum est formaliter, quod in aliquo ex illis
quæ illi debentur, deficit, consequenter com-
missio mortalis, quæ est mala formaliter, debet
esse mala formaliter ex eo quod deficiens sit,
quod careat aliquo sibi debito, deficientia au-
tem & carentia sunt negationes.

RESPONDE TUR. Quod res à propria sua en-
titate habeat ut ipsa sit bona transcendentaliter,
consequenter, nec in illa ratione potest esse
mala transcendentaliter, bene tamen potest es-
se mala moraliter, diciq; potest ulterius bonita-
tem physicam consistere in integritate omnium,
quæ illi enti debentur, sed bonitas moralis uni-
versaliter non consistit in integritate omnium,
qua illi debentur. Nam in malitia moralis pia
integritas omnium quæ illi enti defectivo de-
bentur malitiam totam fundat. Cur enim o-
dium Dei est malum quia habita est adver-
tire & voluntarii integritas ad illud odium re-
quisita, & si non fuisset integritas requisita di-
ctorum, non fuisset peccatum mortale. Unde
ulterius bonum physicum est ex integra causa,
sed universaliter bonum morale non in eo stat,
qua est ex integra causa. Quare autem bonitas
physica possit stare in integritate, non autem u-
niversaliter loquendo bonitas moralis: ratio est
qua integritas physica, non potest esse nisi ex
entibus, quæ quia adferunt etiam bonitatem
physicam, hoc ipso adferunt perfectionem phys-
icam. Jam autem integritas moralis, non scim-
per adferre bonitatem moralem: adferit enim

plenum etiam voluntarium, seu integrum ad-
hærescens malo. Hinc integritas moralis non
semper est bonum, consequenter nec semper
est perfectum.

2. RATIO est. Quā etiam utitur Perez. Si
peccatum esset quid positivum esset ejus causa,
& Auctor Deus: quia omnis entitatis positivæ
causa activa, & Auctor est Deus, sed Deus non
potest esse causa activa & auctor peccati; quia
cujus est Auctor Deus, illius est & amator, ut
docet Aug. init. Lib. 83. quæst. & fundatur in
scriptura quæ dicit, diligis enim omnia quæ
sunt, & nihil odisti quæ fecisti; nec enim odiens
aliquid constitueri aut fecisti, Sap. 11. v. 25.

RESPONDE TUR communiter. Deum ad
entitatem positivam peccati, non concurrere
tanquam causam propriam & per se, concurrit
enim, non tanquam agens & volens, sed quasi
coactus, & contra suam inclinationem; Deus e-
nī suam omnipotentiam quasi tradit libero arbitrio,
ut possit illā creatura uti, ad bonum vel
malum, prohibendo tamen abusum, eā ratione
quæ Martyr suum corpus tradit Tyranno, in-
quit Perez, ut possit illud cruciare, aut servare;
quin tamen cruciatus & dolores possint tribui
illi tanquam Auctori, sed solum tanquam per-
mittenti. In hac materia addi hoc potest. Di-
stinguendas esse has duas propositiones. Deus
concurrit ad peccatum, &c, Deus est causa peccati &
Auctor. Prius illud verum est. Secundum fal-
sum. Ratio: quia licet is qui concurrit hoc ipso
etiam causet suo modo: quia tamen concurrere,
de se non notat causam propriā, formalitatem
que Auctoris, quæ stat in hoc, quod est ex incli-
natione & affectu ad opus operari. Omne au-
tem liberum agens, quod est causa alicujus, &
Auctor, dici debet operans, ex inclinatione ad
opus ejusque amore, quem amorem, quia Deus
non habet ad peccatum, non est ejus causa pro-
pria, & Auctor. Advertit etiam Arriaga. Quod
privatio inclusa in peccato, etiam posito quod il-
la ultimò compleat malitiam peccati, non aliter
ab homine fiat, quam producendo entitatem
physicā, ad quam illa privatio consequitur, non
enī ad privationem datur per se actio. Cum
ergo Deus eādem actione cum creatura produ-
cat illud positivum, non aliter quam homo, di-
cendus esset Deus causa peccati. Quod si re-
curras in eo esse diversitatem, quod Deus con-
currat cum dispergientia, dicent oppositi, quod
etiam ad illud formale concurrat cum disper-
gientia.

INSTAT 1. Perez Argumento ab Auctoritate D. Aug. c. 18. de vera Rel. Formatq; inter
alia, argumentum. Omnis entitas positiva fit
Deo Auctore. Sed quod fit Deo Auctore, fit
Deo volente. Ergo omnis entitas positiva, qua-
tenus entitas positiva est, non solum fit Deo per-
mittente ipsam, sed Deo etiam volente.

RESPONSUM jam est. Deum esse Aucto-
(D). 2 rem

LO
USKI
et Z.

Tractatus II.

40

rem omnium bonorum quæ sunt sine restrictione bona, non tamen esse causam bonorum quæ sunt transcendentaliter bona, mala moraliter. Consequenter non est Auctor Deus ut homo deterior fiat. Nam nomine Auctoris venit operans cum inclinatione, non est autem Deus inclinatus ad malum.

INSTAT 2. Perez. Omne quod existit quatenus exsilit à Deo est: Omnia enim per ipsum facta sunt. Quod etiam asserit Dyon. de Div. Nom. c. 5. Omne autem Ens saceruli, vel temporis, & omnis quocunq; modo existentis Præexistens est Principium & Causa, hoc est, Deus. Sed eo ipso quod concedamus aliquid existere positivè, debemus fateri illud fieri à Deo, tanquam à dirigente, & non tanquam odiente, ut dicit scriptura. Nec possumus ita abuti omnipotentiā Divinā, ut faciat aliquid Deus tanquam odiens, hoc enim script. expressis verbis negat.

RESPONSUM jam est. Omne quod existit secundum quod existit quoad esse physicum à Deo est, secus secundum quod existit, quoad esse morale.

ADDENDUM hic aliquid de inclinatione Divina in concurrendo. Vedit Deus creaturas sine suo concurso operari non posse. Vedit postea pro innata libertate, dato sibi concurso posse abuti eodem, modò illis indemnis servetur libertas, decrevit illam indemnem servare, & ne mo illum ad hoc coegerit, sed ex sua inclinatione servanda in indemnis libertatis creatæ, adstrinxit ad talēm concursum suam libertatem, & hoc sensu inclinatio in Deo ad illam servationem in indemnis libertatis creatæ salvari potest. Rursus potest ponи inclinatio ad ipsummet opus malum, hanc Deo aufert scriptura, & demonstratio Metaphysica de ejusdem sanctitate.

INSTAT 3. Perez. Universales locutiones Scripturæ & PP. de Deo tanquam causa rerum non patiuntur tales explicationes.

RESPONDETUR. Quando Scriptura ipsa aliis in locis innuit Patresque, quod Deus non æqualiter ad peccata, & actiones alias concurrat, sufficiens habet fundatum talis explicationis, & aliunde non evincitur peccatum formaliter in positivo non stare.

INSTAT 4. idem. In divisione Entis in Creatorem & Creaturam, nullus inquam agnivit impropriam significationem, sed omnem creaturam propriissimè à Deo fieri, & à Deo amari, cum sit de fide, creaturam omnem Dei, esse valde bonam.

RESPONDETUR. Creaturæ sit propriissimè à Deo in quantum dicit aliquid ordinis physici, non autem in quantum illud ipsum positivum dicit aliquid ordinis moralis. Et quamvis idem sint realiter positivum illud physicum, & positivum morale, sufficit, quod à Deo noscere singula, distinguantur æquivalentia præcisionis.

INSTAT 5. idem. Non potest excipi à con-

curso Dei physico ulla entitas creata propter locutiones generales scriptura dicentis, Deum nihil odisse eorum, quæ fecit. Ergo etiam si Deus peccatum fecit, debet illud amare, ad quod alludit ille etiam locus, quod Deus omnia operatus sit, propter semetipsum, adeoque propter se tanquam finem facere autem aliquid propter finem, est facere illud amando ipsum.

RESPONDETUR. Sunt quidem locutiones universales, quæ nihil eximunt à concurso Dei, sed non sunt locutiones æqualiter Deum omnia causare. Unde scriptura dicit, servire me fecisti in peccatis tuis, & Tridec. Sess. 6. de Justific. Can. 6. Anathematizat docentes quod Deus æque sit causa boni, atque mali. Unde in praesenti & ad hanc & ad priorem Instantiam, tenendum hoc erit, peccatum stans in positivo esse, fieri propriissimè à Deo, non tanquam à causa secundum inclinationem operante, sed tanquam à causa, contra inclinationem operante & serviente, adeoque ad destructionem illius termini, qui est, Deum esse propriissimè causam peccati, cum ratio propriissimæ causæ depositat inclinationem.

3. RATIO ejusdem. Si entitas peccati, non est amabilis à Deo, sed solùm odibilis. Ergo nullo modo est bona, Ergo non est entitas positiva: quia omnis entitas positiva est bona, quodlibet enim Ens est unum, verum, bonum.

RESPONDETUR. Entitatem positivam peccati esse bonam physicè & transcendentaliter, malam autem moraliter.

Punctum Difficultatis 3.

Probatur Intentum.

PROBATUR 1. Conclusio. Auctoritatibus PP. qui sentiunt peccatum in non positivo confistere:

1. Auctoritas sit Dyon. c. 4. de Div. Nom. præsertim §. 4. Circumfusum nobis aërem offundi tenebris dicimus defecta, atque absentia lucis. Itemque neque in demonibus, neque in nobis est malum, quæ existens, sed ut defectus, & defervio proprium bonorum. Et ibidem §. 23. explicans, quare demones sint mali, mali sunt, inquit, defectu angelorum bonorum. Et infra. Depravatio igitur est malum est rerumque illis convenientium defervio, bonorum ipsi congruentium privatione, declinatio ne atque prolapsione mali nominantur.

2. Auctoritas est Damasc. L. 4. Ortho. Fid. 21. At inquietus, si res ita se habet, quenam malitio est: nec enim fieri potest, ut malum à bono eterno traxerit. Respondemus. Malum nihil aliud est, quam privationem boni.

3. Auctoritas est Aug. qui c. 24. Ench. locuens de peccato dicit: Quod est primum malum Creatura Rationalis, id est, prima privatio boni.

His addit. S. Thom. L. 3. contra Genes. c. 7, 8. 9. Totā item q. de malo & huc q. 71. a. 1. in Corp. explicans quid sit formalitas vitii. WMH

R. F.
THEM
zia nov
Tomi 3
D.

uniuscunusque rei esse videatur, quod non sit dispositum secundum quod convenit sua natura, citatque August. L. 3. de Lib. arbitr. c. 14. quod perfectio inesse per se exercit, id voca virtutem. Imā itidem p. q. 48. ar. 1. in Corp. dicit; *ipsa boni absentia malum est.* Quod ibidem repetit, ad 1. ad 2. ad 4. Ubicetiam agnoscit in peccato, & positivum & negativum. Ibidem a. 2. inquit; *Necessum est in rebus inveniri malum, sicut defectus & corruptio boni, non quidem positive sed formaliter removet.* a. 3. in Corp. inquit; *Cum malum sit privatio boni, & in codem subiecto sint, malum in bono non negatur, sed privatim est ut in subiecto.*

RESPONDE TUR 1. PP. SS. loqui in sensu definitivo.

CONTRA est. Si nihil obsit cur non poterunt accipi, tanquam loquētes in sensu formaliter.

RESPONDE TUR 2. Agere PP. contra Manichæos, qui dicebant esse aliquas naturas malas, & à Deo malo creatas, nec erant valde solliciti per Arriaga, ut quæstionem hanc Metaphysicam de formalis Commissionis declararent, præcipue cùm non rarò, etiam entia positiva, per negationes explicentur.

CONTRA est. Tum quia. Quamvis aliqua loca August. ita explicari possint, utpote agentis contra Manichæos, non tamen reliquorum Doctorum, sub quorum tempora non floruit Manichæismus. Tum quia. Quamvis non fuerint solliciti PP. de Metaphysica hac formaliter constitutiva peccati Commissionis, nihilominus etiam non debebant assumere propositiones fallas, qualis est apud oppositos hæc, Malum dicit privationem boni, quæ propositio in materia necessaria cum sit indefinita, universalis est, & per nos simpliciter vera. Tum quia. Distinguenda est hæc formalitas, primò positivum explicatur per negativum, secundò predicitur de positivo, quod sit nihil, quod sit negatio &c. illud prius etiam entibus positivis convenire potest, hoc posterius non potest; imò est nota in fallibilis, non esse positivi, si de illo datur in recto est nihil, est privatio.

RESPONDE TUR 3. SS. PP. etiam oppositum innuere, ut August. de Genesi c. 1. Sed illo loco dicit quidem peccatum esse voluntatis affensum, sed non definit, in quonam formaliter sit, & quamvis dixerit peccatum esse factum, dictum, concupitum contra legem æternam, cum non expresterit, an istud contra in positivo, an in negativo sit; dat nobis libertatem explicandi hoc per loca à nobis citata. Quando autem Hieron. Lib. 1. in Amos Proph. *Ne quis est inquit, odiſſe iustitiam, quam non fecisse, auctoritati huic assentimur, hoc enim vult.* Deterius est elicere actum odii ipsius iustitiae, quam non fecere actum iustitiae, nam non fecisse actum iustitiae, contingit ex subreptione, odiſſe autem iustitiam, ostendit penitissimam à iustitia averionem. Unde Concessio hoc loco, non collin-

gitur odium in ratione peccati, positivo consti-
tui, neque enim de hoc egit Hier. inibi. Quan-
do autem in oppositum citatur S. Thom. ad has
Auctoritates tenendum erit, quod tantum vol-
uerit significare etiam positivitatem reperiū in
peccato Commissionis, & hoc volunt illa verba
1. 2dæ q. 82. a. 1. ad 1. *Peccatum non est pura pri-
vatio sed factum debito ordine privatum.* Citari
solerat oppositus etiam Auctoritas Aristot. qui in Prædic. cap. de oppositis. Bonum & Ma-
lum morale, dicit opponi contrariæ. Jam autem
supponitur contrariæ opposita positiva esse.
Sed etiam ad hoc Responderi posset: Quod Ra-
tionale & irrationale sint contrariæ opposita, &
tamen irrationale non est quid positivum, ex-
plicarique potest Aristoteles quod malo morali
positivitatem tribuerit in quantum in recto im-
portat actum.

PROBatur 2. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Ergo nec positivæ rationes differentiales sunt multiplicandæ sine necessitate, nulla autem est necessitas formale peccati statuendi in aliquo positivo.

PROBatur 3. Tum quia. Possibilis est in suo genere summa oppositio in linea moris. Dixi in suo genere, quia summitas in specie & individuo nulla agnoscitur. Probatur hoc ipsum: quia in tali oppositione nulla datur implicatio, & si datur summum genus accessus ad Deum, stans in gradu substantia spiritualis; Cur etiam in genere oppositionis moralis idem dari non poterit. Hæc autem oppositio non est alia nisi peccatum grave. Quod ipsum probatur. Quod fundat maximam fugam boni summi, cui opponitur aliquid, illud debet esse summè oppositum: oppositio enim fugā sibi determinat. Sed Deus maximè fugit peccatum. Neque enim reperibile est aliud quod detestetur præter peccatum: aggravatq; illud sua excellentiæ infinitate &c. Subsumitur. Sed secundum dicta in explicatione prima, debet illa oppositio formaliter ne-
gatione, quia ut probatum inibi, & esset summa, & non esset summa. Tum quia. In illo differentialiter stat peccatum quod ultimò compleat malitiam peccati, sed negationes ultimò compleat malitiam peccati: quia illæ sunt ultimò adferribiles, pro Responso: Cur aliquid peccatum sit malum. Quod ipsum probatur. Quia si quærām, odium Dei estne malum? respondebitur, sic. Si quærām quare est malum: quia est contra præceptū negativū quod est non odire di Dei. Si quærām quare hoc præceptum negati-
vum prohibet odium tanquam malum, tandem quibuscunq; alii Responsonibus & phrasibus positis, devenietur ad hoc, idèo odium esse ma-
lum: quia proximè non commensuratur regulæ recte agendi proponenti, si feceris, dissonabis naturæ intellectuali, iuriq; Divino. Tum quia. Pone per impossibile, quod odium Dei habeat omnia prædicata positiva & non dicat negatio-

(D) 3 nem

LO
VSK
L. et Z.

VI

Tractatus II.

nem rectitudinis debitæ, non habebitur adhuc completa ratio malitiae, & si diceret positionem rectitudinis debitæ, adhuc esset bonum, pone è converso Amorem cum omnibus predicatis positivis, dicat tamen negationem rectitudinis debitæ, ut si eliciatur contra prohibitionem, jam ille Amor deberet supponi peccaminosus. Ergo apparet rationem peccati, negatione rectitudinis proximè formalisari, siquidem ejus accessus destruit peccatum, & ejusdem negationis accessus ponit peccatum. Et sicut formalisat disgregativum visus albedo, quia ejus accessus, vel recessus, ponit, vel non ponit illud disgregativum; Sic negatio rectitudinis formalisabit peccatum: quia ejus negationis accessus, vel recessus, ponit, vel non ponit peccatum.

In his Argumentis, inferiusque adferendis semper supponitur, quod peccatum dicat negationem debitæ rectitudinis; in qua negatione explicanda occupantur Auditores, ostendendo quæ sit ista v. g. odio Dei debita rectitudo. Ratio dubitandi: quia sicut Leoni non est debitum esse hominem; ita & odio Dei, non est debitum esse Amoris, aut cuiuscunque rectitudinis; nihilque est debitum cuiquam, quod destruit essentiam illius, destrueret autem essentiam odii Dei, rectitudo, quam rationem dubitandi ponderosè opponit Vasq. & tamen hæc rectitudo debita debet esse: quia aliæ peccatum, non esset defectus, si illi rectitudo debita non fuisset. Sicut non est defectus in Leone, quod non sit homo: quia est indebitum Leoni, ut sit homo; imò debitum ne sit. Hoc ut explicetur. Sit

DIFFICULTAS II.

Quid importet negatio rectitudinis debitæ in esse peccato?

PLures vias inierunt, quæ Recentiores quæ Antiquiores, id explicandi; quæ occurunt magis insignia hic proponentur: Nam singulas explicationes, persequi longum.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Recentiorum Explicationes.

EXPLICAT I. Perez. quod malitia formalis peccati Commissionis negatioque rectitudinis debitæ inesse, stet in quadam privatione essentialiter libera, quæ præcedat ipsum actum, ita ut actus sequatur privationem sine nova libertate. Ponitque in ipso actu libero determinatione liberi arbitrii ad ipsum actum liberum; & hanc determinationem dicit esse modum quendam positivum in actibus bonis perfectivum subjecti, in actibus verò malis, non esse positivum & perfectivum, sed corruptivum, &

privativum perfectionis actus boni. Quod autem sine nova libertate illam privationem consequi debeat actus positivus rationem dat: quia aliæ accidere possit, ut posito liberè actu prohibito postea quis evitet malum, quod est absurdum. Hoc autem ipsum, quid sit illud quo privat illa privatio ita explicat. Omnis determinatio formaliter libera ad actum positivum quem volumus eligere, est omissione quædam omnium impedimentorum potentium hic & nunc impedit existentiam actus. Sit v. g. homo liber ad amorem Dei, & odium eo ipso non solum, potest amare liberè, sed potest liberè non amare, & impedit existentiam amoris, vel per ipsum odium; vel nolitionem efficacem amoris &c. Jamque necessitatem patitur, ut necesse sit illum hominem, vel liberè amare Deum, vel impedit liberè amorem &c. idem dicendum proportionaliter de odio, ad quod libertas determinatur, per omissionem indivisibilem omnium impedimentorum potentium hic & nunc impedit ipsum odium, & hæc omissione posit, sine nova libertate, atque necessario sequitur odium Dei. Sed est notanda, inquit, insignis differentia inter determinationem ad amorem Dei, & determinationem ad odium Dei, quod licet utrumq; vocetur pura omissione, sicut etiam tenebrae, vocantur negatio lucis, & lux negatio tenebrarum, propriè tamen loquendo, ipsa omissione determinans ad odium Dei, est propriè omissione & privatio, altera autem potius est actio positiva, sicut lux est entitas positiva. Ratio discriminis: quia omissione determinans ad odium, est per se ipsam mala, & nullam habet bonitatem, neque est à Deo; determinatione autem libera ad actum amoris Dei per se ipsam est bona & laudabilis, pro qua sententia adserit plures Auditores. Sed ut verum fatetur, illæ explicari possunt secundum nostram sententiam, quod formale peccati stet in non positivo. *Absoluta autem hæc Explicatio.*

NON SATIS FACIT I. Tum quia. Actus ipse odii Dei condistinctus ab illa ipsa non positione impedimentorum, secundum hæc principia, & esset malus formaliter, & non esset; non esset quidem: quia non esset liber, sed necessario sequeretur. Omne autem formaliter malum est formaliter liberum. Rursus quia illud quod jam sequitur, positivum est secundum Perez. Si positivum est Auditorem habet Deum? Utin simili arguebat ipse. Quod autem Deum Auditorem habet bonum est, ut docet fides. Ergo & illud odium jam esset bonum. Esset autem secundum Perez adhuc malum odium Dei: quia communis est Fidelium apprehensio odium Dei, quod experitur in se peccator, producendo illud, malum esse. Et si non ponere impedimenta odii Dei est malum, quomodo ipsum odium Dei non erit malum, propter quod enim unumquodque tale &c. Et certe illa impedimenta sunt impe-

Disputatio I.

43

impedimenta non posita mali. Ergo sequens a-
etis debet esse malus. Tum quia. Falsum est
illud odium non esse liberum: Nam illa deter-
minatio, quae supponitur præcedere, vel est de-
terminatio antecedens re. & sic ipsa deter-
minatio erit mala. Sed quia potest adhuc retrah-
ari, manebit indifferentia ad odium, conse-
quenter liberè producetur illud odium. Con-
fulantur dicta in Animaisticis de libertate aetatis
imperati. Quod si illa determinatio est non nisi
antecedens ratione: tunc sicut in re, illa deter-
minatio est libera: ita & odium in re erit libe-
rum, cum eundem realiter actum peccaminum
constituant. Tum quia Nullum est fun-
damentum, quod liberè non sequetur adhuc od-
ium, quia quamvis ponatur liberè sequi odium,
non sequetur quod non sit facta transgressio Legis:
quia Lex prohibet ne quis subtrahat posi-
tionem impedimentorum ad odium, sed quod
unusquisque teneatur illud impedire; ita ut nega-
tio ponendorum impedimentorum odii sit
radicaliter, & virtualiter odium quae virtualitas
facit, ut polito liberè aetate prohibito, nunquam
posit evitari malum.

NON SATIS FACIT 2. Tum quia. Illa ipsa
non positio impedimentorum odii, est mala.
Rogo in quo sit malitia illius. Si in positivo.
Ergo & alia peccati malitiae stabunt in positivo.
Si in negativo. quid negat illa non positio im-
pedimentorum, quae sit talis ne ex ea sequatur
ex eo solum odium Dei esse malum, quia non
est amor Dei. quod non debere dici infra ostendetur.
Tum quia. Non indiget ad sui malitiam
non positio impedimentorum ullam antecedentem
determinationem. Ergo nec ipsum odium indi-
gebit ulla determinatione ad sui malitiam ha-
bendam. Tum quia. Ponamus solam illam pro-
ruptionem in actum odii Dei, eamque voluntati.
Vel erit adhuc odium illud malum inde-
pendenter à negatione impedimentorum, vel
non erit: si non erit. Ergo poterit aliquis ad-
vententer & liberè odisse Deum sine peccato.
Si erit malum. Ergo erit malum independen-
ter ab illa prævia negatione impedimentorum.

NON SATIS FACIT 3. Determinatio ad a-
morem est entitas positiva, & non est propriè
omisio, quamvis etiam illa sit omnium impedi-
mentorum ad amorem exclusio. Ergo idem
dicendum de determinatione ad odium Dei:
Quod enim dicit Perez augendam per hoc per-
fectionem odii. si illa determinatio sit positiva,
videtur petere principium, dicentque oppositi
peccatum positivè in se non habere per hoc au-
gmentum perfectionis: ita nec habituram di-
ctam positivam non positionem impedi-
mentorum.

EXPLICAT 2. Esparza de Actibus humanis
q. 29. Supponitque, quod impossibile sit, ut is
cui adest omne bonum sibi debitum, patiatur
aliquid malum, & hoc probat Inductio. Un-

de non est possibile ut aliquis patiatur aliquid
malum paupertatis cui adiunt omnes divitiae.
Supponit rursus, quod bonum sit prædicatum
convertibile cum ente, superaddens non nisi
vix inducet appetitus & amoris. Ex quo
infertur omne malum tam physicum, quam
morale, consistere formaliter in privatione bo-
ni unicuique debiti, omnemque talis boni pri-
vationem, esse malum quoddam. Porro hæc
ipsa cuiusvis boni privatio est indistincta ab ali-
quo alio bono. quia unumquodque intendens
ad bonum operatur. Hinc si aliquod malum
est realiter expers omnis entitatis & boni, nul-
lum posset pertrahere principium ad positio-
nem suum. Positum autem hac indistinctione mali
ab aliquo alio bono. illa entitas alicujus in se
bonitatis est nihilominus mala; quatenus est
impeditiva, & exclusiva boni debiti respectu a-
licujus subjecti; & habet etenim rationem pri-
vationis ejusdem boni: Omne enim malum
excludit præponderans sibi bonum. & cum
virtus & actus bonus maximè omnium sint bo-
num; quia virtus & actus virtiosi hoc bonum ex-
cludunt, maximè omnium dicuntur privatio-
nes. *Hac Explicatio*

NON SATIS FACIT. Tum quia. Concede-
rent oppositi: Omne id quod habet omne bo-
num sibi debitum non posse habere male. Con-
cedent rationem boni esse entitatem positivam;
sed istis omnibus concessis, negabunt op-
positum malum jam hoc ipso esse negationem,
quærent enim quare bonum & malum morale
non possent se habere sicut oppositio tristis &
caloris ab utraque parte positiva. Concedent
item oppositi. Quod illa privatio sit innoxia a-
licui enti. Concedent, supposito quod detur
illa privatio, esse illam malam. Sed restabit
semper quærere, in quo sit illa non positivitas,
in quo sit illa privatio, & quidem debita. Tum
quia. Odium Dei non tantum est malum: quia
privat amore Dei. sed etiam in se est malum,
qua malitia, quam rogo dicit privationem:
quod item bonum est debitum odio Dei, quo
caret illud odium.

Punctum Difficultatis 2.

Adferuntur reliqua Explicationes.

EXPLICANT 3. Alii hanc non positivitatem
stare in hoc quod ille actus sit liber, & tamen
dicat negationem bonitatis & rectitudinis,
quam voluntas potest, & debet habere. Idem
ferme vult Gabriel & Almainus. Ex eo pecca-
tum esse malum: quia inducit privationem a-
ctus boni in voluntatem. *Hac Explicatio*

NON SATIS FACIT 1. Quæro enim: Ille
ipse actus in se spectatus, & non spectata ipsa
voluntate, vel est in se malus, vel non est malus
in se. Si est in se malus, est malus malitia stan-
te in non positivo. Quæro quodnam sit illud?

(D) 4 nec

LO
VS. Ki
let. Z.

Tractatus I.

44

nec recurras ad potentiam: quia suppositio argumenti recursum pracludit.

Si autem ille actus in se spectatus non est malus. Ergo odium Dei non est malum. Ergo non explicas malitiam peccati in se, de qua queritur. Ergo ulterius accessus illius actus ad potentiam, non potest reddere male se habentem potentiam, quia cum illum actum liberè ponat potentia, ipseque actus non sit in se malum, qui reddit potentiam illo actu male se habentem? Et sicut quia aqua emanat ex se frigus, cum frigus non sit in se malum, non reddit emanativum sui malum, ita quia voluntas principiat odium Dei, si ipsum odium Dei non est in se malum, hoc est, carens perfectione debita, quomodo reddit potentiam malam. Si autem dicas odium Deicarere perfectione debita, explica hoc ipsum, & non per hoc, quia reddit potentiam malam.

NON SATIS FACIT 2. ex iis, quæ in simili ponit Vasq. Hæc rectitudo quam potuit, & debuit habere voluntas, vel debuit esse ratione actus oppositi, qui tum poni debuit; vel debuit esse in ipso actu odii. Si primum. Ergo si per possibile vel impossibile simul starent secum Amor & Odium Dei, odium Dei non esset malum: quia non privaret opposito actu bono. non secundum: quia nec potentia potest habere exigentiam ut actus odii Dei sit bonus: habet enim exigentiam ad impossibile. Neq; ipse actus, ut dictum, exigit ut sit bonus: neque enim potest exigere ut implicet. Implicet autem, ut actus odii sit bonus. *Neque valet si dicas:* Ipsam voluntatem debuisse habere in se rectitudinem. Tum quia. non infertur inde malitia negativa in ipso peccato. Tum quia. independenter ab actu, nulla est rectitudo, vel irrectitudo voluntatis, quæ sit moralis. non ergo ex potentia in actum, sed ex actu in potentiam debet derivari proxima malitia, quod qui fiat non ostendis. Tum quia. Rediret Argumentum, an debuerit habere rectitudinem tunc cum supponitur habere odium. vel independenter ab illa suppositione? Non primum: quia hoc saltem viribus naturæ est impossibile; ut scilicet in suppositione odii habeatur Amor. Non secundum. quia ut dictum est non ostenditur ipsius odii malitia.

Neque valet si dicas cum Suarez. Debere rectitudinem inesse actui ex suppositione; ex suppositione enim, quod debuerit operari voluntas tenebatur bene operari. Sicut casu, quo quis vult orare, tenetur bene orare. Non inquam valet. Tum quia. ut urget Ariaga. Hæc conditionalis arguit privationem in potentia potius, quam in actu: quia ponit obligationem habendi alium actum loco illius. Tum quia. Illud casu quo velit operari si significat, casu quo velit opera per hunc actum odii, tenetur ad bene operandum, & tunc falsus redderetur sensus,

deberet enim teneti ad impossibile: implicat enim ut actus odii Dei sit bona operatio. Si vero significatur casu, quo velit operari bene per alium actum, tenebatur ad bene operandum, id verum quidem est. Sed sequitur absurdum scilicet hoc actu odii Dei non peccare peccatorem. Ratio, quia non ponitur conditio quæ obligabat ad non peccandum. Nempe casu quo velit actio actu operari, illo autem casu non vult voluntas alio actu operari: quia vult non nisi actum odii. Tum quia, illud quod adfertur de oratione, disparitatem habet: Nam Actus otandi potest bene vel male fieri: Actus autem odii non nisi male fit. Hinc potest aliquis tenet ut bene oret, nemo tenetur ut possit bono odio ostendere Deum. Si non tenetur ad bonum odium, quomodo illi odio est debita rectitudo.

EXPLICAT 4. Granado. Quam explicatio nē multo apparatu proponebat meus in Theologia Magistri. Succus in hoc est. Quia Actus odii Dei extractione sua generica est actus voluntatis circa bonum Dei, hæc ratio generica quantum est ex se solum postulat aptè conjungi, cum differentia prosecutionis, non postulat autem conjungi cum differentia fugæ. Quia vero certam partium compositionem conatur equit formæ & species; ideo quia caret rectitudine partium odium Dei; ideo caret rectitudine speciei, caret honestate debita, & quia speciem consequitur debitus ordo, ideo carens actus odii rectitudine speciei, caret etiam ordine debito. Ultimatò in hoc resolvitur Explicatio. Quia scilicet Actus odii Dei secundum partem suam genericam habet capacitatem & debitum rectitudinis; nec se habet actus illus humanus; ita ad rationem rectitudinis sicut animal ad hincibile vel rationale: quia animal dicit solam non repugnantiam, vel aptitudinem Logicam ad differentiam. Jam autem actus humanus ad rationem boni habet rationem positivam & exigentiam. Secundum hæc principia ulterius Actus malus est primariò in ratione sua generica malus. Secundariò in specifica: quia non nisi etiam secundum rationem genericam est illi debita rectitudo. Et licet ratione generica contractæ, quæ contractæ, & in sensu composito, non sit debita rectitudo. v.g. in actu odii, sufficit quod sit debita secundum se, & in sensu diviso. *Hec Explicatio.*

NON SATIS FACIT 1. Quia posito peccato, malitia illius non penderit jam à nostris intentionibus, sed debet esse nemine cogitante. Ergo & id quod salvat privationem, in qua stat formaliter peccatum debet esse nemine cogitante. Ergo & debitum rectitudinis statuens formalitatem peccati debet esse nemine cogitante. Subsumo. Sed debitum rectitudinis in peccato non est nemine cogitante: quia ipsa actio generica ut sic, actus humani, non datur nemine cogitante. Imò etiam posito quod den-

REF
TH M
zianov
Tibit
D.

tur rationes genericæ quoad esse suum actuale, ne cum sequitur esse actum humanum capacem in actu odii Dei rectitudinis: quia si non est capax illius rectitudinis ipsum odium Dei, nec erit capax ipse actus humanus identificatus rea-liter: Neque enim datur distinctio virtualis in creatis in ordine ad praedicata primo intentio-nalia. Hinc Scotista quod concedunt conve-nire tunc formalitati in sensu formali, non con-cedunt convenire alteri formalitati in sensu for-mali, concedunt tamen convenire in sensu reali. Consequenter si in sensu reali & nemine cogi-tante, non convenit odio Dei habere recti-tudinem, nec conveniet Actui humano, nemine cogitante, deberet autem convenire nemine co-gitante, quia peccato quod ponitur, convenit es-se peccatum nemine cogitante, adeoque; convenit catere rectitudine debita nemine cogitante.

NON SATIS FACIT 2. Ipsum odium Dei pro-ut condistinguitur actu humano ut sic, & prout determinatur ad esse malum, est aliquid in se malum. Ergo in se debet habere debitum rectitudinis. Ergo cum in se prout condistinguitur ab actu humano genericè sumpto, non ha-beat debitum rectitudinis, in se non deberet esse malum.

NON SATIS FACIT 3. Quia contra ea, quæ ponit in propositione hujus Explicationis, mul-ta opponi possunt. In primis, vel odium Dei in tatione odii habet debitam sibi partium com-positionem, vel non habet. Si haberet ergo est bonum. Sinon habet, ergo non est odium Dei. Quia est impossibile ponit odium Dei quod est totum, & non habere partes sibi debitas com-ponentes. Neque vales si dicas: Odium Dei esse materialiter & subjectivè capax rectitudinis: nam essentialiter irrectum quomodo subjectivè est capax rectitudinis. Tum quia, falsum est quod actu humano ut sic sit debitum rectitudo: Nam dicam esse debitam hoc sensu: quia opera-tio bona est principalis & nobilissima species ac-tus humani, sed non est debita hoc sensu, quasi determinate postulet nonnisi differentiam boni. Sed se habet sicut animal, cuius nobilissima species homo, & tamen animal non postulat ut nonnisi homo. Quod autem ratio generic-a actus humani non determinet sibi hanc nonnisi speciem, hoc colligitur & exinde: quia genus plures depositit species, & quia alias nunquam posset conjungi cum differentia mali: Nam quod debitum est, dicitque determinationem, non posset jam pati mutationem, nec ei contin-git oppositum. Tum quia, ratione genericæ, & conuenienter principaliter ratio mali, utpote, quæ est capax rectitudinis, & non conuenienter prin-cipaliter: quia illud principaliter & per se est malum, propter quod & aliud est malum, non autem odium Dei propter formalitatem actus humani, sed actus humanus propter formalita-tem odii Dei malus est, præcipue cum per op-

positos, actus humanus inclinet ad bonitatem. Unde pati debet violentiam, cumque non sit in potestate actus humani restituere se, vel impe-dire ne sit, hoc ipso non debet illi tribui ratio principalis in malitia. Tum quia. Sinon nisi in sensu diviso actu generico est debita rectitudo, in sensu composito non erit malus, quia in sensu composito, non habet debitam rectitudinem: sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita tale ad tale. Sed si non esset absolute debitum rectitudinis in actu non esset malitia in actu. Ergo etiam: quia non est in sensu compo-sito debitum rectitudinis, non erit etiam in sensu composito malitia.

Punctum Difficultatis 3.

Concluditur Intentum.

EXPLICATUR 1. Quomodo actu peccami-noso sit debita rectitudo, vel quod id est, quomodo ille sit contra debitum.

Debitum & Jus sunt correlative: Impossi-bile enim est habere aliquem jus, & tamen nul-lum respondere debitum, & est conversio. Jus autem ipsum, & debitum adhuc est quantum ad præsens duplex, nempe justitiale. Cujus non impletio, ut loquuntur multi, importat injusti-tiam, & aliud est Jus quod est formalitas exi-gentis & debitum, quod est obligatio, respon-dendi per actionem illi exigentia. ita ut si non sit satisfactio per actionem, hoc ipso dicatur non satisfecisse debito. Porro habetur in bono Jus, ut nonnisi ametur, consequenter in summo Bono ut summe & cum prælatione ad reliqua bona anetur. Quid si in bono habetur jus ut ametur, sequitur obligatio in voluntate ut nonnisi amet v.g. Deum. Et quia obligata radice, obligantur fructus, & adstricta vite ad pensio-nem adstringuntur uxæ & botri, imo cum ad-strictio hæc voluntatis non sit mortuo modo, sed vitaliter quodam modo, hoc est, per ordi-nem ad actus, sit ut illa obligatio sicut voluntate primò ne scil. oderit bonum, & ex consequenti in actibus ipsis, ut nulli sint actus, qui v.g. sint odium boni. Et sicut v.g. habet Petrus jus ne illi quisquam furetur consequenter ne furetur etiam Paulus, unde etiam in Paulo est debitum non furandi; furtum vero ab illo factum licet sit tale ut de furto furtum sit dicere, quod debeat non furari: quia tamen illud furtum est for-malis contraventio juri; id est furtum dicitur esse contra debitum. Ita in præsenti est in Deo Jus, ut cum sit summe Bonus, cum prælatione ametur, cui juri obligata manet voluntas; & si ponat odium boni, odio quidem non debetur ut sit amor: quia tamen ipsum odium est formalis illa contraventio debito, dicitque negationem satisfactionis debito, & est hoc ipsum ut quo, quo voluntas violat illud jus, & non facit satis debito; sit ut ille actus dicatur esse contra de-bitum,

LO
VSK
L. et Z.

bitum, ut dicatur esse non satisfactione ut quo, & formaliter, debito suo & juri divino. Quod si est contra debitum ut quo, & formaliter, hoc ipso dicit non satisfactionem debito, adeoque: carentiam rectitudinis debitæ: hæc enim in præsenti pro eodem sumuntur. Est ergo peccatum contra debitum, quia est formalis oppositio Juris divino, quod habet ne odio habeatur.

EXPLICATUR 2. De essentia objecti attributionis est, ut formalitatem quæ stat in omni eo, quod ad illud objectum spectat, suo modo reperiat, hocque ipso non esset illud objectum Attributionis, si in aliquo sibi debitam formalitatem non reperiret. Unde & error ipse spectat ad objectum Attributionis, tanquam dicens negationem ejus formalitatis quæ objectum ejus stat, in quo errore ponuntur quidem aliqua positiva, tamen formale illius stat non nisi in carentia formalitatis, quæ objectum illius formalisat. Hinc & Metaphysica considerat quidem Ens quæ Ens, sed considerat etiam non Ens, in quantum dicit negationem ejus entitatis, quæ formalisat suum attributionis objectum. Porro in regula proxima humanarum actionum objectum attributionis est rectitudo inducibilis, vel rectificabilitas operationum, secundum dictamen conscientiæ. Hanc rectitudinem semper illa vult, & si detur error, ut ita dicam, voluntatis, qui est peccatum, quamvis illud importet aliquid positivum; nihilominus carentia rectitudinis ultimò formalisabitur: quia contraria alicujus habitus sunt carentia formalitatis quæ stat attributio.

Unde concipiendo dictamina illius habitus rectificativi, ita ut attendatur semper ad objectum attributionis, talia poni debent. In primis, per ordinem ad actus bonos v.g. ad amorem Dei, ponitur hoc dictamen, est rectum ponere amorem Dei, per ordinem autem ad oppositum illi odium Dei, dicit, est rectum non ponere odium Dei. Hinc casu quo ponatur amor, erit positiva rectitudo. Si autem ponatur odium, erit negatio rectitudinis: tenebit enim hæc conversa, est rectum non ponere odium Dei. Ergo ponere odium Dei erit non rectum, ad eum planè modum, quo tenet hæc illatio ex conversione. est justum non accipere alienum. Ergo accipere alienum, non est justum: Universaliter enim in omni conversione, negatio si cadat in subjectum ex primaria intentione debet postea applicari prædicato, & si cadat in prædicatum, debet cadere in subjectum, supple, in hoc scil. quod ante fuit subjectum.

Sed insuper proponendum venit, quomodo illa rectitudo dictata à regula humanarum actionum sit debita etiam actui.

DEUS essentialiter habet potestatem Jurisdictionis in creaturas rationales, adeoque Legislativam: Nam in irrationalia habet potestatem proprietatis non Legislativam. quas enim

Deus propriè loquendo irrationalibus leges statuere potest: sed illarum lex est corundem natura, vel necessitas. & quia hæc Jurisdictionis in Deo, non debebat esse otiosa, poni debuit usus ejusdem. Usus hujus potestatis Jurisdictionis non conveniebat à solo Deo per merè internum actum ipsius Dei fieri, alias non posset esse creatura ulla rationalis, subdenda se illius, nisi videns Deum: jam enim usus ille potestatis quem seipso Deus poneret, esset actus Dei liber, quem in illo metu ipso non potest per videre creatura, quin videat Deum, utpote identificantem sibi suos actus.

Rursus non expediebat, ut usum potestatis Jurisdictionis committeret non nisi aliquibus creaturis: quia si illis hoc esset essentiale, utilis annexus sit usus illius potestatis divinæ, illæ vel implicarent: quia deberetur illis aliquid, quod est supra vires naturæ: nempe prædictus, ut ita dicam, Vicarius Dei, vel si essent possibles, esset occasio multarum tricarum in Republ. rationali ob tantam eminentiam, cuius in per annexa esset vicaria illa potestas regendi, & dominandi. quod præcavens Deus etiam Angelos superiores non constituit dominos inferiorum, & in officio illuminandi competit illis habere rationem magisterii, non dominii, evenientemque casus, in quibus non possent consuli, casu quo vel abessent, vel casu quo dubitaretur, an non sit aliquid moliendum contra tales creaturas, idque rationabiliter. Hinc conveniebat officium istud intimandæ Legis committi unicuique secundum quod habet vim direcivi, noscitive &c. & hoc noscitive est conscientia præmonitiva de agendo. Et quia creatura rationalis est essentialiter serva, subdendaque domino Jurisdictionis divinæ; ideo conscientia est excepta, ut non possit impedirine dictum: quia hoc nomine, ut ita dicam, non proprio, sed ex coïmissione divina facit; licet postea, postquam satisfecit officio suo conscientia, liberum sit hoc, vel illud facere. Et hoc est quod respexit August. dum ait, ut aliquid alicui veniat in mentem non est in nostra potestate, consentire autem quod dissentiri propriæ est voluntatis. Posito ergo quod regula illa humanarum actionum, hoc est, conscientia habeat se per modum Vicarii Dei, in quo Deus fundat usum sua Jurisdictionis, & potestatis Legislativæ: est obligatio, non tantum in potentia, seu voluntate, sed etiam in actu, ne ullus sit contrarius huic potestati. Et quia omne odium v.g. Dei est non subditio formalis legi latæ, per Vicarium Dei, sit ut illud odium, sit contra debitum, quod erat subdendese legi, & est formalis non subditio legi.

Breviter hoc totum compingitur. Peccatum caret debitæ rectitudine, quia est formalis non subditio ad regulam rationis agendæ præmonstrantem; idque nomine Dei, tanquam Domini Jurisdictionis, & Legislativæ. Hæc Explicatio attendit ad causam

REF
TH: M
Zianov
Fim
D.

Disputatio II.

47

am finalē, cur Deus voluerit nos habere conscientiam.

EXPLICATUR 3. sic. Ponunt Theologi in Deo essentialē veridicitatem, eamque (quid sit de sententia) dicunt esse sufficiens refolutivum objectum fidei: sive enim aliquis cognoscat certò, inquit, sive non noscatur, credere illi debet, si essentialē illi est, non nisi verum loqui. Hoc posito. Imaginetur dāli aliquam creaturam essentialiter veridictivam. Certo, oportet controversia, verumne sit an falsum; stari deberet in iudicio illius veridictivi: sicut enim appetimus noscere verum; ita & debemus nolcere si possimus, ut fiat satis ordinis naturae veri notitias per se appetentia: & inde erat appetitus oraculum Delphicorum inter Ethnocos. Prophetia inter fideles, & in Ecclesia veridictivum articulorum fidei est Papa, &c. Quod est veridictivum in Intellectualibus, hoc in ordine ad actus voluntatis, est boni & rectitudinum. Et sicut datur obligatio in intellectu, ut primò per se querat verum, sic & in voluntate datur obligatio, ut non nisi primò per se bona velit. Sicut enim intellectus ordinatur ad possessionem veri per se, ita & voluntas ad bonum. Sicut ergo error caret rectitudine debita: quia actus intellectus circa cognoscibile non debet esse error: ita & actus peccaminosus caret rectitudine debita: quia actus voluntatis circa bonum non debet esse aversio.

Breviter hoc totum colligitur: Caret rectitudine debita actus voluntatis peccaminosus v.g. odii Dei: quia debitum erat accommodatione distanti regulæ bene agendi, cui formalis non accommodatio, est ipsum odium, dicitque odium peccaminosum, & quæcunque alia peccata negationem accommodationis ad regulam.

Explicatis his non esse, importatis à peccato, est quæsto de voce an illud non esse, & illud non positivum debeat appellari negatio, an privatio? Sed potius appellari debet privatio: quia privationes appellantur illæ parentia, quæ sunt contra debitum, peccatum autem, ut dixi, fit contra debitum. Ex hac tenus dictis, Collige: nos non ostendere quod ipsi actui peccaminoso sit debita inesse rectitudo aliqua, hoc enim implicat, sed quomodo odium v.g. Dei, in omnibus actio peccaminosa sit contra debitum operandi modum.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIUNT 1. Vasq. Ariaga. Oviedo. Non potest explicari in quoniam consistat hæc non positivitas peccati. Ergo peccatum debet esse quid positivum, ut illi alterutrum contradicitorum conveniat.

RESPONDETUR. Competere peccato negationem satisfactionis ad jus divinum, cuius debitum erat, ut dixi Explic. primā. Competit negatio subscriptionis ad Legisdictivum nomine Dei intimans, cui subdi erat debitum. ut dixi Explic. 2dā, dicitque denique negationem accommodationis ad bonidictivum, quæ accommodatione erat debita, ut dixi Explicatione tertia.

INSTAT ex Vasq. Oviedo. Actus v.g. odii Dei in capax est rectitudinis. Ergo parentia rectitudinis respectu illius non est privatio rectitudinis debita, sed negatio rectitudinis cuius est incapax.

RESPONDETUR. Distinguendo Conf. Ergo parentia rectitudinis respectu illius actus, non est privatio rectitudinis debita, quæcunque combinabilis cum odio Conc. Conf. non est privatio rectitudinis debita, hoc est, non est formalis non satisfactione juri divino, cui erat debitum satisfacere, non est formalis non subditio ad Legisdictivum nomine Dei, cui erat debitum subdi, non est formalis negatio accommodationis ad bonidictivum (quæ accommodatione erat debita) N. Conf. Unde illud debitum rectitudinis in peccato est debitum, non per conjunctionem rectitudinis cum peccato; sed per hoc, quia peccatum est formalis contraventio debito. Neque vero malitiam suam sumet v.g. odium Dei, in illa non satisfactione juri divino, per solam negationem amoris, quam importat, sed etiam per suā prædicata positiva, quam importat, & per negationem scilicet non satisfactionis, distinctam ab ipsa negatione amoris; ad eum modum, quo mala retentio alieni, non tantum formaliter est mala per hoc, quia caret honestate restitutionis, sed etiam; quia est formalis non datus alieni. Et sicut in principiis oppositorum, positivum peccatum odii, non tantum est malum, in quantum illud esse, est negatio amoris Dei, sed & ipsa positivitas odii est mala; ita in nostris principiis, non sola negatio amoris inclusa in Dei odio est mala, sed & ipsa non satisfactione, negatioque accommodationis ad Jus divinum.

OBJICIT 2. Vasq. Necessarium est, eidem virtuti variæ peccata opponi; si autem tota ratio formalis peccati est privatio, actus vero positivus, est materiale, & subjectum illius, sicut paries est subjectum albedinis, tunc non darentur variæ species peccatorum: quia illæ non ex materiali, sed ex formalis desumunt debent, ex parte autem privationis formalis peccatum, non possunt species variæ rep̄eriri, semper enim respondebit pro formalis non satisfactione juri divino, multisque hoc urget Vasq.

RESPONDETUR. Immerito assumere Vasq. quod ita malitia habeat se ad actum positivum peccati per nos, sicut albedo ad partem. Nam imprimis, albedo distinguuntur realiter, tanquam forma superaddita, non superadditur

LO
VSK
let. Z:

ditur autem realiter malitia positivo peccati. Rursum, ipsum subiectum non est radicaliter album, nec ad illud determinatè sequitur albedo, cum possit sequi nigredo. Per nos autem positivum & materiale peccati est malum radicaliter: quia ad illud determinatè sequitur malitia prædicatorum positivorum odii, dicit etiam dissonantiam, licet non ultimè completam. Directè autem negatur sequela, dabiturque diversitas specifica privationum defumibilis, à diversa honestate quâ privat à diversis regulis, quibus se opponunt, licet postea, omnes hæ privationes convenient in ratione generica privationis rectitudinis, oppositionis, in honestatis, &c. Et ita v. g. avaritia & prodigalitas sunt species oppositæ eidem virtuti liberalitatis. Unde avaritia dicit turpitudinem per defectum commensurationis ad donationem ingenuam rationabilem. Jam autem prodigalitas dicit aliam in honestatem oriundam ex excessu irrationalis largitionis.

Quod autem dicit Vasq. Si Commissio stet formaliter in negativo, tunc posito, quod hoc præceptum negativum ponatur, non furaberis, hoc ipso erit negatio negationis, id non convinicit, propter dicendi ad objectorem Ariaga.

INSTAT 1. Vasq. Eadem Justitiae opponitur furtum, homicidium, adulterium, in quibus est malitia diversa, secundum speciem quæ non potest salvari in negativo, quod multis urget.

RESPONDETUR. Hæc omnia esse contra Justitiam, habentque diversitatem specificam, malitiae quidem radicalis ab ipso positivo actus, rationem autem completam malitiae habent non ex præcisa privatione justitiae, sed ex privatione, alia & alia specie, quamvis hæ omnes revocentur ad Justitiam tanquam genus. Et ita furtum privat rectitudine debita non accipiendo de bonis fortunæ alienis, homicidium privat rectitudine de non auferenda vita supra quam jus non habetur. Adulterium privat rectitudine debitâ de non noscenda aliena.

INSTAT 2. Essentia rerum adeoque & virtutum consistunt in indivisibili consequenter non erit adhuc unde diversam speciem & oppositionem ad virtutem desumant peccata.

RESPONDETUR. Quamvis essentia virtutis consistat in indivisibili, modus tamen opponendi se eidem indivisibili potest esse specie distinctus, ad eum modum quo operatio recta Logica stat in indivisibili: quia tamen modus considerandæ hujus rectitudinis non est idem specie: Nam alio modo physica, alio metaphysica illam considerat. sit ut possit specie distinctos actus terminare. Rursum diversitatem specificam peccatum non desumit ab oppositione virtuti, sed per parentias hujus vel illius honestatis, quæ honestates inter se possunt distinguere specie. Denique advertit Oviedo, quod virtus licet consistat in indivisibili, non est tamen

indivisibilis. Sic essentia hominis non est indivisibilis: involvit enim & partes metaphysicas & partes physicas; consistit tamen in indivisibili, quia ita dicit utramque partem ut quacunque demas, penitus corrut totum. Eadem etiam ratione possunt dari distinctæ privationes ejusdem virtutis v. g. liberalitas, quamvis in indivisibili consistat: in indivisibili enim consistens liberalitas dicit duas partes, quandam sitam in largitione bonorum usque ad certam mensuram, & huic opponitur avaritia. Secunda in rationabili retentione bonorum quæ supersunt supra illam mensuram, & huic opponitur prodigalitas.

Illustrari hoc totum potest Instantia ducta ex Mathematicis. Centrum circuli imaginariæ punctum est, & tamen hoc non obstante, recessus ab illo indivisibili, potest esse ad aliam & aliam partem circuli; ita ut verum sit dicere, recessus hic, non est recessus ille, distinguunturq; inter se recessus illi, secundum distinctionem ipsorum terminorum. Cur ergo etiam quamvis in indivisibili consistat virtus, recessus ab illa per peccatum, non poterunt esse distincti specie.

INSTAT 3. idem. Quod liberalitas non habeat duplē bonitatem, sed unam tantum: Videtur enim quod datio pecuniae sola sit liberalitas, retentio enim pecuniae, neminem liberalem facit.

RESPONDETUR. Sicut habetur una essentia hominis, & tamen homo est compositus ex duplice parte, ita etiam liberalitas, unam habet bonitatem, sed ex duplice formalitate composta. Nego etiam dationem pecuniae secundum se spectatam esse liberalitatem: quia præcisa datio pecuniae, etiam prodigali convenienter non est liberalis. sed datio ordinata; retentio etiam pecuniae secundum se spectata, neminem liberalem facit: quia est communis avaritiae & paritatis.

Porro datio moderata dicit etiam retentionem, & retentio moderata hoc ipso, quia moderata est, dicit etiam expensam ejusdem secundum circumstantias. Si enim non diceret etiam expensam significatam implicitè illo termino moderata, hoc ipso non nisi retentio esset, & non esset moderata retentio; ita etiam datio hoc ipso, quia moderata est, dicit etiam retentionem, & si diceret non nisi dationem, non esset virtus: quia datio convenit etiam prodigalitati. Cæterum comparando has duas formalitates, dationem moderatam & retentionem moderatam, principalior formalitas est liberalitatis, datio moderata, idque ex eo, quia in definitione largitionis maxime attenditur ad dationem. Expressit hoc Aristoteles, Ethic. Liberalis &c. in datione acceptio neque pecuniarum, at magis in datione laudem mereitur. Accidens autem ad explicanda virtutem opposita libera-

RETHM
zianov
Tom. I
D. V

talitati dicit, *prodigalitas, autem & illiberalitas, excessus & defectus circa pecunias sunt*. ubi, & vi- des, prodigalitatem specificat per excessum, & illiberalitatem seu avaritiam per defectum.

O B J I C I T 3. Ariaga. Lex prohibens fur- tum vel odium Deinon exigit à me aliquid aliud, quā parentiam odii & furti. Ergo non a- liter violo hanc legem, quā habendo ipsum odium vel furandi animum. Ergo transgressio hujus legis formalissimè consistit in produc-
tione odii vetiti.

R E S P O N D E T U R in primis. Quod non ali- ter violetur hæc lex secundum radicale esse malitiae, quā per aliquid positivum, licet se- cundum rationem ultimè completivam mali- tie, adeoque formalem violetur per aliquid negativum. Rursus, Lex prohibens odium Deinon exigit à me aliquid aliud, quā parentiam odii, sed non utcunque, verū parentiam odii, cuius parentia est quid rectum, debitum &c. Duplex ergo potest exigi parentia odii non odisse Deum: in primis sine ulla ulte-
riori restrictione etiam implicitè importata.

Cum restrictione, quod illa parentia sit bona & debita, licet illa bonitas implicitè po- natur & potius præsupponatur, ex priori illo non sequitur peccatum stare in aliquo privati- vo formaliter, sed in solo positivo, auferente il- lam parentiam. Secundo autem modo sum- ptu parentia, stabit peccatum in negativo: quia sicut parentia odii, quod est negatio, tol- litur positivo; ita esse bonum additum illi parentia, quod esse bonum est quid positivum, tolli debet negativo: nam negationes positi-
vis, positiva negationibus tolluntur. *Ut hoc to-
tum explanetur.*

S U P P O N O ex dictis. Omne quod habet rationem objecti attributionis reperiri debere in omnibus, quā sunt illius habitus suo modo, re- stitudo est objectum attributionis regulæ hu- manorum actuum, hinc illa rectitudinem & bo- nitatem suo modo respicere in omnibus debet adeoque etiam in præceptis negativis. Si au- tem illam respicit in præceptis negativis seque-
tur malitiam commissionis ultimo complei per aliquid negativum. Quod inde colligitur. Tripli- citer potest formari præceptum de non odendo Deo. Primo. Non odisse Deum est bonum, sequiturque odium Dei formaliter negatione: quia sicut non odisse quod est negati-
vum: debet tolli per odisse quod est positi-
vum; ita & bonum debet tolli per aliquid ne-
gativum: quia positiva negationibus tolluntur.

Rursus formari sic potest, non est bonum o-
disse Deum. Ubi ipsi odisse annectitur negatio bonitatis. & quia ipse actus odii est odisse, fit ut ipse actus odii non sit bonus, in qua ut vides formatione complebitur per negationem odii, hoc est, per non esse bonum. Tertio. For-
mari potest illud præceptum. Odisse Deum

est malum formatum sic isto præcepto, adhuc o-
dium Dei stabit in aliquo negativo. Ratio: quia illud Lymalum, debet omnino adhuc re-
solvi aliquam formalitatem negativam, quæ-
rere enim restabit, quare odium Dei sit ma-
lum, & quali malitia, tandemque ad hoc redi-
cendum erit, quia non satisfacit juri divino, non
subdit se legi, non accommodat se rectidictivo,
quodque ad hoc redeundum sit, probant &
Auctoritates & rationes pro Conclusione da-
ta. quod si redibitur ad hoc, ideo odium Dei
esse malum, quia non se accommodat v.g. re-
ctidictivo & conscientiae distant, ex eoque
tum, odium Dei in ratione peccaminis ultimè
compleri aliquo negativo.

I N S T A T 1. Ariaga. Si esset aliqua lex man-
dans tenebras, formalissimè illi opponetur
quis producendo lucem, quā formalissimè illæ
expelluntur. Ergo cū parentia odii, quæ est
imperata, formalissimè tollatur per positivam
entitatem odii Dei, necesse est, ut in hac forma-
lissimè consistat contrarietas cum lege.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem in primis
esse: quia cū lux sit bonum, potest illius op-
positio ad tenebras stare in aliquo positivo, in
quo completè & ultimè stitat, præcipue cū
experiencia, quæ supra rationes estimari debet
in contra opponibiles, stet pro ejusdem positi-
vitate. Sed cū peccatum sit malum & oppo-
situm summè v. eo ex suo genere, debet ultimè
negatione formalisari, propter dicta in explica-
tionibus suprà. Deinde dici potest scil. parentia
odii formalissimè tolli per positivam enti-
tatem odii: tanquam per malum radicaliter,
sed non tanquam per continentem ultimam &
completam rationem malitiae. Vel certè pa-
rentia odii utcunque accepta tollitur positione
odii & positivis prædicatis, sed non parentia odii
cum addito, seu parentia odii quæ est bona.

I N S T A T 2. idem. Peccatum consistit in
privazione rectitudinis debita: hæc recti-
tudo debita, est privativa: privatio autem privatio-
nis est aliquid positivum.

R E S P O N D E T U R. Negando quod recti-
tudo debita sit quid privativum, stat enim in po-
sitione operationis secundum merita objecti,
quod non est quid negativum. alias v.g. Amo-
ris divini bonitas quā talis infelior est odio
Dei: quia bonitas illius & rectitudo non for-
malisatur positivo, & ente, secūs odium. Si
autem rectitudo debita non est quid privati-
vum, privatio hujus rectitudinis, non erit pri-
vatio privationis.

I N S T A T 3. Mala respectivè seu mala alteri
sæpè consistunt formaliter in positivo. Ergo &
moralia poterunt etiam in positivo consistere.
error enim v.g. est malus intellectui non solùm
quia priva scientiæ, sed per si ammet entitatem
positivam.

L O D
V S K I
et Z:

Tractatus II.

50

RESPONDETUR. Malum physicum formaliter consistere in positivo, tanquam in formalis radice mali, sed non stare in positivo tanquam in ratione ultimō formaliter complemēte. Idemque dicendum de errore, quā ratione sui positivi est radicaliter malus, sed ultimō completur, non quidem per negationem scientiæ, sed per negationem conformitatis ad objēctum, nasus etiam magnus, est malus facie radicaliter, formaliter autem per negationem proportionis ad corpus. Disparitas etiam dari potest, quia cū malum physicum non debet dicere summam in suo genere oppositionem ad Ens, non indiget constitui aliquo negativo; malum autem morale, vel ex hoc ipso; quia dicit summam oppositionem ex suo genere ad Deum, debet constitui formaliter aliquo non esse.

Quid de reliquis Objectionibus?

OBJICIT 4. Oviedo. Conformatio cum præcepto negativo non furandi est pura negatio; ex eo enim præcisè, quod nihil agam contra præceptum negativum, sum illi conformis, neque aliam conformitatem destruendam inventit actus furandi: neque enim presupponitur actus positivus, quo quis dicat, volo non furari, seu nolo furari, sed negatio tollitur per formam positivam. Ergo conformitas illa tollitur, seu habet pro sua negatione actum positivum: negationis enim non datur negatio.

RESPONDETUR. Conformatio cum præcepto non furandi est pura negatio, si spectetur penes præceptum præcisè sumptum, non furberis presupponit bonitatem, etiam conformatio, cum illo per aliquid negativum erit bona: hinc ejus negatione erit bona: hinc ejus negatione per aliquid positivum sublata, presupposta illa ratio boni debet tolli per aliquid negativum, ut repetitò est dictum. Rursus, Negatio illa tollitur per formam positivam secundum quod dicit illa forma radicalem suam malitiam, sed non per formam positivam, quasi excludente ulteriores negationes: nullus enim positivus, ut supra dictum, illas excludit. Imo aliquod pro ultimō completivo debet illas dicere, dicitque peccatum negationes pro ultimō complemento, ut probatum supra.

INSTAT 1. Oviedo. Malitia furti consistit in privatione quadam quam secum adfert actus furandi, quā privat alia carentia; in qua constebat rectitudo voluntatis quā erat in conformitate ad legem, vel ergo carentia illa erat identificata, cum actu positivo, vel non erat: si erat identificata, in re non erat carentia, sed tantummodo in modo significandi: quia realis carentia, non identificatur cum positivo. Si

non erat identificata. Ergo actus furandi per se sumptus etiam cum liberrate elicitus, malus non est, quod est absurdum.

RESPONDETUR ex dictis: Quod actus furandi privat alia carentia, non utcunq; sed ut carentia hāc est bona: hinc non erit jam negatione negationis, sed negatio bonitatis, quā erat in carentia. Carentia autem illa si erat libera erat identificata cum actu positivo: Neque enim datur omissione pura libera: Si autem non fuit libera; erat quidem non identificata cum actu positivo; supponebat tamen bonitatem: Nam carentia illa est bona, cuius bonitatem negationem dicit actus furandi.

INSTAT 2. idem. Hæ negationes debent sequi actum furandi, si sumatur actus positivus considerando illum cum illa negatione, quam secum adfert, eo ipso quod sic sumatur actus voluntas non erit conformis præcepto non furandi, sed potius disconformis. Ergo non erit necessaria illa subsequens negatio.

RESPONSUM. Quod independenter ab illa negatione sit illud ipsum positivum malum radicaliter, & ad hanc malitiam habendam non est necessarium complementum per alias negationes, licet ad ultimam & completam rationem malitiae, sit necessaria.

INSTANT 3. aliqui apud eundem. Secundum hāc principia sequi, quod major sit malitia peccati omissionis, quo omittitur amor Dei præceptus, quām peccatum commissionis odi: quia illud majori rectitudine privaret cumplicitet rectitudine supernaturalis amoris Dei, illud autem privat rectitudine quadam in negatione posita, & quā sine ullo merito, & sine illa liberrate plerumque reperitur.

RESPONDET Oviedo pro nobis. Propositionem hanc, Major est malitia quā majoripat rectitudine esse veram ceteris paribus: quia licet major sit rectitudo in amore Dei, quām in negatione odii, magis tamen debita est rectitudo negationis odii, quām rectitudo amoris: Nam non odissit obligat semper & pro semper, secūs illud. Quod autem additur, illam negationem reperiri plerumque sine illa liberrate, id non convincit: quia cui liberum est positivum peccati, liberè sunt negationes inhexæ.

OBJICITUR 5. Opponi dictamini, & disconformati cum illo, est facere oppositum illi quod dictamen præscribit: quā enim oppositio potest esse actus & objecti respectu dictamini, præter disconformatitatem cum ipso, sed oppositum illi, quod dictamen præscribit est actus. Quod ipsum probatur. Dictamen præscribit furandum non esse, seu negationem actus furandi &c.

RESPONSUM jam est. Quod scilicet dictamen conformati illi dictamini secundum radicaliter malum

RETHEM
zianov
Tom
D.

malitia rationem sit quid positivum, non autem secundum formalem rationem ultimò comple tam præcipiturque negatio actus furandi, non utcumque, sed ut bona. Hinc ablatà per aliquid positivum negatione furandi, ratio boni per aliquid negativum ultimò, tolletur.

INSTABIS. Secundum hæc principia sequi, quod Deus furtum prohibens, nihil prohibeat quod puniens pro peccatis, pro nihilo puniat.

RESPONDETUR. Ita, si ut sonant accipiuntur absurdia sunt. Si autem accipiuntur in sensu qualem ponit hæc sententia, legitima sunt. Nam reddetur hic sensus, quod Deus prohibeat actum positivum qui in ratione malitiae ultimò complectur per aliquid negativum, puniri pro actu positivo, qui ultimo complectur per negationes.

OBJICITUR 6. In illo stat malitia formalis, quod est proximè & immediatè liberum, sed privatio, non est proximè & immediatè in se liberata sed solum in actu positivo, ex quo consequitur. Ergo &c.

RESPONDETUR. Sufficit ut privatio secundum id, quod dicit in recto sit libera. dicit autem in recto actum positivum, quem vel oppositi dicunt esse liberum. Ex alio etiam principio huic difficultati satisfieri potest. Ratio liberipotest spectari & in causis & in effectibus. Causa illa libera est, quæ positis omnibus prærequisitis potest agere & non agere. Libertas in causa. competit illis privationibus quæ formalis peccatum: quia positis omnibus prærequisitis ad agendum causæ illius privationis non necessitantur ad agendum. Sicut nec est necessitatio ad ipsum positivum. Alia est. Libertas in effectibus quæ stat in hoc: Quod positis omnibus requisitis ad agendum, ipse actus potuerit sequi & non sequi, & hoc convenitiamillis privationibus. Neque dicas. Positio illo actu positivo non posse non sequi privationem rectitudinis: Nam non potest non sequi privatio ex suppositione non nisi consequenti: Cum enim illa privatio sit innexa ipsi positio actus positivi. Sicut ex suppositione actus positivi, non potest non sequi actus positivus: ita non possunt non sequi innexæ illi positivo negationes, consequenter illa necessitas, ut sequantur privationes, non est necessitas antecedens. Si autem non nisi ex suppositione consequenti non potest non sequi illa privatio; hoc ipso liberè sequetur. Nam ipsum exercitium libertatis est maximè liberum; & tamen supposito quod sit exercitium libertatis, non potest non esse exercitium libertatis. In hoc tamen sensu verum est, quod negationes illæ non sint libera voluntatis, quia illas solas liberè ponere, nec illa, nec illa potentia potest; nec ex impedibiles sunt ex suppositione producti actus, cum

innectantur ipsimet actui. Sed hoc totum infert non nisi suppositionem consequentem, quæ nunquam est destruictiva, libertatis.

OBJICITUR 7. In his principiis non erit ostendere, quomodo distinguantur inter se præcepta negativa à præceptis positivis. v.g. præceptum non odiendi Deum, à præcepto amandi Deum.

RESPONDETUR. Convenire utrumq; præceptum in hoc, quod utrumque in actu exigat positivitatem, differunt tamen in hoc: in primis in conditione actus quem respiciunt: quia præceptum affirmativum depositum actum ultimò formaliterum per aliquid positivum, præceptum autem negativum liberè implendum requirit actum positivum, licet ultimò compleibilem per negationes. Differunt item vi obligandi: quia præceptum negativum semper & pro semper obligat, præceptum autem positivum, non pro semper obligat. Ex quo ulterius colligitur. Differre illa quoad modum satisfaciendi; seu quæ ratione illis satisfieri possit. Et ita præcepto negativo satisfit ipsa negatione actus oppositi, etiam non libera; & ita satisfit præcepto non odiendi Deum, solâ negatione odii, quamvis non ponatur directè hic actus, Nolo odire. Præcepto autem affirmativo, non satisfit solâ negatione, sed est necesse habere actum Amo.

Solutum est suprà Argumentum, quod quamvis actus humanus dividatur in bonum & malum non sequatur actum malum quoad formalitatem suam ultimò completivam esse formaliterum aliquo positivo: sufficiet enim quod actus malus, secundum radicalem malitiam sit quid positivum: sicut quando animal dividitur in rationale & irrationale; irrationale negationem importat licet in aliquo positivo, hoc est, differentia bruti fundatam. Imò & Ens latissimè dividitur in Ens & non Ens, ad coquere in membrum negativum. Dein duplum sit divisio alicujus generis. In primis: in membra æque primò dividentia. sic v.g. Color dividitur in album & nigrum. Membra autem æque primò dividentia illa sunt quorum utrumq; dicit æquè perfectionem. & alia membra sunt non æquè primò dividentia, & hæc sunt in quibus aliud divisionis membrum, defectum importat. sic v.g. æquè quidem primò dividitur notitia in speculativam & practicam, sed non æquè primò dividitur notitia in scientificam & erroneam, error enim est defectus. hæc autem membra quæ non æquè dividunt aliquod genus non est necesse ut quoad utrumque membrum compleantur prædicatis positivis, consequenter & actus bonus & malus moraliter licet sint membra dividentia actum humanum, poterit actus malus formaliter negativo, quod autem non æquè primò actus

(E) 24 huma-

LO
VS. Ki
et Z.

Tractatus II.

52

humanus dividatur in actum bonum & malum, hoc inde est: quia actus debet se accommodare potentia, & cum potentia a rectissimo artifice ordinetur ad profundendum malum, sit ut actus sequens potentiam primò exigit esse bonus, licet, ut dixi supra, non determinet sibi unicè bonum.

INSTANT 1. Haunoldus lib. 2. n. 430. Si Actus malus completeretur formaliter in Ratione mali per privationem Actus boni pariter dici posset quod Actus in Ratione boni formaliter compleatur per Negationem Actus mali. Atqui consequens est falsum. Ergo & Antecedens.

RESPONDEatur. In istis Principiis non formalisari malitiam peccati per privationem Actus debiti ut supponit arguens, sed per privationem rectitudinis debiti in esse. Quare autem Actus bonus non compleatur privationibus cum illis compleatur Actus malus, disparitas danda erit ex rationibus & explicationibus conclusionis.

INSTANT 2. Album formaliter in ratione alibi non completeretur per privationem nigredinis & sicut non esse Nigrum habetur quidem formaliter a negatione Nigredinis, haec tamen negatio non est complementum effectus formalis alibi, ita non esse laudabilem in Ratione amantis Deum formaliter quidem habetur per negationem amoris, haec tamen Negatio non est Complementum odii. Error item non completeretur per negationem scientiae & econversio. Ergo & in praesenti Actus malus non completeretur negatione Actus boni.

RESPONDEatur. Transeat totum; neque enim per nos formalisatur actus in aliis negatione Actus boni, disparitas autem vel ex eo peti debet, quia Nigredo & Albedo sint qualitates positivae bonaqua physica non debent ultimo compleri per aliquid negativum. Odium autem V.S. Dei est malum & imperfectio. Quod attinet ad errorem nego illum in Ratione mali non completri negatione.

INSTANT 3. Malitia formalis non est aliud quam contrarietas ad legem obligantem atque haec contrarietas formaliter consistit in Actu positivo.

RESPONDEatur. Negando minorem. Lex autem immediate praecedens quomodo obliget ad talem Actum non ponendum ita ut ex modo obligandi sequatur malitiam peccatum ultimo compleri per aliquid Negativum. De hoc supra.

QUÆSTIO II.

De Peccato Omissionis.

Commissionis peccato tanquam membro dividenti, peccatum. Ut sic, opponitur Omissio, de qua hic tractandum. Nominis autem omissionis peccati venit transgressio legis

positivæ imperantibus aliquid v.g. audi sacrum, dare elemosynam &c. Ut autem ipsum difficultatis punctum commodius attingatur, penetraturque natura hujus peccati, formati foler hæc quæstio, an sit possibilis pura omissionis libera peccaminosa. Quod ipsum ut intelligatur.

PRÆMITTO 1. In quo non sit status Quæstionis de Omissione pura Libera. In primis: Non est de hoc quæstio, An sine ullo actu directo sive interno, sive externo possit peccari peccato omissionis. Ratio communis est: quia aliquis potest omittere audire. Sacrum præceptum, non dicendo directè; nolo audire sacrum, vel assumo hanc occupationem ex directa intentione ne audiam sacrum. Unde sufficiet accipere actionem incompossibilem, ex qua prædetur securus effectus quem fortassis vellet non sequi. Non est item de hoc quæstio, An possit dari omissionis externa sine ullo actu externo. Ratio: quia non est imaginabile omittere aliquid actu externo v.g. omittere auditionem externam sacri, & non ponere v.g. remansionem domi, foris. Non est item de hoc quæstio, an omissionis libera possit esse sine omni actu intellectu. Ratio: quia & esset illa omissionis libera, ut supponitur: & non esset: quia non esset voluntaria: nihil enim volitum nisi præcognitum. Tu autem etiam actus intellectus non ponis antecedenter ad puram omissionem, qui sit ad illam requisitus, & quem illa involvat. Nec item de hoc quæstio. An ordinariè & moraliter loquendo omissionis peccaminosa contingat cum actu voluntatis saltem indirecto, & qui sit occasio omissionis. Ratio: quia experimur frangere præceptum positivum auditionis sacri ob voluntatem impedimenta impletionis præcepti affirmativi.

PRÆMITTO 2. In quoniam sit status Quæstionis. Nempe, An possit dari omissionis hoc sensu pura, hoc est, non involvens ullum actum directum, vel indirectum, quæ tamen omissionis sit libera, adeoq; peccaminosa.

PRÆMITTO 3. Quæ sit hac in partemens Actorum. aliqui affirmant possibilem esse puram omissionem liberam, talis est ex nostris Suar. Valent. Azor. Ariaga & Oviedo. Cont. 10. Anim & Perez c. 6. Negativam putatur tueri Valg. sed non ita clarè. Nam quamvis doceat: non quam de facto contingere peccatum sine actu positivo; admittit tamen posse voluntatem suspendere omnem omnino actum circa objectum propositum, quod favet puræ omissioni. Absolutè tamen negativam tuerunt Thomistæ, Baldel. Lugo, & post illos Espan. de Act. Hum. q. 15. Alii autem secuti Cajet. docent. Omissionem, si detur, non fore peccaminosam, quod etiam tuerit Hurtado de Incarnatione. cit. ap. Oviedo de Actibus hum. contr. 6. n. 13. Contra quam restrictionem agit Oviedo in Animastis. Consulatur. His præmissis.

DIFFI-

DIFFICULTAS I.

Preponuntur quādam huc concer-
nentia.

Cardinalis Pallavicinus in 1. 2dæ D. 3. q. 2. a. 2. & sequentibus ponit hanc conditionem. Sinon detur pura Omissio libera respondeo Dei, vel creaturae, nullæ dabuntur negotiaciones, aut privationes puræ. In qua Hypothesi dicit se convenire eum Perez, licet iste ponat possibiliter omissionis puræ libere in Creaturis & Deo. Neget Sfortia. Qui circa hoc punctum.

DOCET I. In quoniam consistat formalitas con-
ceptus positivi, & conceptus negativi, & in primis.

Formalitas Conceptus positivi, non potest esse idem nominaliter, ac conceptus objecti realis & non facti: alioquin nulla esset quæstio, Andaretur objectum aliquod reale præter omne positivum. Neque conceptus entis positivus idem est ac conceptus boni, & prudenter amabilis. Ratio. quia Conceptus boni, est aliquid consequens ad conceptum entis, imo neque hi conceptus sunt convertibiles, ut docebat Perez; quia bonum seu ens pressè acceptum, vel est substantia, vel est perficiens substantiam. adeoq; vel est bonum Cui, vel est bonum Quod, sed potest dari aliquis conceptus realis positivus, qui neque sit substantia, nec perficiens substantiam: Nam actus Dei liberi secundum illud aeternum reale esse (quodcumque illud sit) quod dicunt supra essentiam Dei necessariam, neque sunt substantia, neque substantiam perficiunt: Deus enim est & quæ per se est sine illis; alioqui illi actus non essent Dei liberi, sed necessarii, & tamen non dicuntur esse aliquid negativum sed positivum. Igitur Conceptus objectivus Negativi prout distinguitur a positivo consistet in hoc, quod positivum ex prima ratione non ducat in cognitionem sui oppositi, tanquam fundamentum cognoscibilitatis, secus verò negativum. e. g. Dum concipio lucem, necesse non est ut mutuer conceptum lucis ab ejus opposito, hoc est, tenebris. at quando concipio tenebras, nihil possum intelligere nisi per conceptum lucis tanquam per fundamentum cognoscibilitatis, quæ est in tenebris. quod ulterius sic illustrat. Primum est unicuique relationi, quod non possit concipi, quin concipiatur aliquis terminus ab soluto tanquam fundamentum cognoscibilitatis. Sed negatio extensivè etiam ad privationes accepta, habet hoc peculiare inter alios concepsis relativos, ut ejus terminus, debeat quidem simul cum ipsa agnita cognosci, sed non possit cum ipsa formata affirmari; imo cum ipsa formatæ necessariò negatur: non possum enim affirmare tenebras, quin negem lucem, ex alia parte possum affirmare lucem, quin aliquid cogitem de tenebris. Fundat hanc explicationem terminorum etiam in Aristotele. quia per Ari-

stotelem ponere est idem ac concedere & affirmare: negare verò est idem, atque exercere iudicium negativum. Hæc Doctrina

NON SATISFACIT. Tum quia. Non probat universaliter, quare non idem sit positivum & reale. Quod ipsum ostenditur, quia probat quidem reale sumptum pro non facto non idem esse quod positivum, de facto enim negationes, verè non sunt quid factum, & tamen non sunt quid positivum. Sed non ostendit si accipiatur reale pro explicabili per formam abstractam, quæ est ratitudo, & quæ fundat ipsum non esse facti in ente, quod non est negatio; quare, inquam, non sit idem cum ente positivo. Unde sic sumendo reale non potest quæri, An detur aliquid objectum reale, quod non sit positivum: Nullum enim tale datur. Tum quia. Ratio illa quæ probat, quod positivum non sit convertibile cum bono, & prudenter amabili, non convincit: Nam quod dicit: Actus Dei liberos, non esse quid negativum, sed positivum, & tamen non perficiere Deum. ad hoc responderi potest. quod actus liberi non perficiant Deum re ipsa, sicut nec actus necessarii, quasi sint re ipsa distincta perfectio, nec perficiunt Deum etiam ex modo nostro concipiendi perfectione tali, quæ sit omnino requisita ad esse perfectum Dei determinatè & necessariò; quasi scilicet hos non nisi determinatè actus liberi poscat Deus. perficiunt tamen perfectione, quæ est requisita ad esse Dei indeterminatè, hoc est, debet perfici non quidem hoc determinatè quia potest perfici alio opposito determinatè, ita tamen ut sit necessari aliquo eorumdem perfici. Quod autem perficiere competit suò modo, etiam Actibus liberis, probatur à pari: quia etiam actus creati liberis modo perficiunt naturam rationalem. Deinde quid deest actui liberi ne sit perfectior, quamvis non sit perfectio simpliciter simplex. Denique eo ipso: quia Deus non liberè sed necessariò liber est, & quidem liber in actu secundo, quamvis non determinet hunc vel illum actu, tamen depositat actu secundum: impossibile enim est esse ens liberum in actu secundo, & non velle aliquid liberè, ea autem, quæ saltet vagè necessariò petuntur à Deo, tanquam aliquid illi immanens, cur non perficiant Deum. Tum quia. quod adfert per hoc distinguiri positivum a negativo: quia scilicet positivum non ducit in cognitionem sui oppositi. v. g. lux in cognitionem tenebrarum; negativum autem ducit ad cognitionem positivi, id non convincit: Concedi enim potest, quod hoc prædicatum conveniat enti positivo, sed negatur quod conveniat tanquam primò definitivum: quia sicut esse prius est, quam cognosci; ita & esse positivum prius erit quam cognosci seu affirmari, & licet apud Aristotelem ponere supponit in ordine Logico pro affirmare, Nego tamen, quod ponere in or-

(E) 3

dine

LOD
VS R
et Z

dine Metaphysico supponat pro affirmare. Et sicut potio physica quæ est collocatio & situation non est idem quod affirmatio; ita nec positio Metaphysica erit affirmatio. querere ergo restabit, quid sit illud positivum ad quod sequitur affirmare. Immerito etiam censet, quod positivum non ducat in cognitionem negativi sibi oppositi, si noscatur adæquatè illud positivum, omne enim positivum in conceptu suo adæquato, dicit negationem negationis sui. Vide dicta supra, ubi assumptimus in omni positivo fundari negationes eorum, quod non est ipsum positivum, consequenter ducet in negationis cognitionem.

Quid autem in nostris principiis sit positivum esse, dictum sub initium Metaphysicæ: Quod sit esse ipsius esse. Quod ipsum sic breviter præter inibi dicta declarari potest. A significatione magis vulgari semper defumenda est proportio ad significationem magis difficultum: quia sicut argumentatione debet esse à notioribus ad ignotiora; ita & explicatio; & quia hi ipsi qui imponerunt nomina, transferbant ipsa ad scientias, transferbant illa quantum proportio patiebatur. Hinc illorum inſtendendo vestigis in explicanda objectiva significata ratione istorum nominum, attendendum est ad proportionem significati manifesti. Porro nomine positionis vulgariter venit adlatio, collocatio, appositiō alicujus entis, & ejus quod esse habet; hinc etiam positivitas in ente erit, ut ita dicam collatio, & adlatio esse: Quia vero ipsum ens est etiam esse, hinc illa formalitas, quæ ex modo nostro concipiendi adfert, & apponit esse, ipsi esse, dicitur positivitas entis. Et hic est sensus illius definitionis. Entis positivi, quod sit esse ipsius esse, adeoque appositiō esse ad esse. Accipitur autem hic esse non pro essentia, nec pro existentia, sed pro formalitate, quæ sit utriusque communis.

DOCET 2. Aliud est querere. An detur aliqua veritas distincta ab omni ente existente? & aliud est querere. An detur aliqua veritas negativa distincta ab omni veritate positiva. Primum affirmandum est: quia dantur aliqua veritates ab æterno non identificatae cum Deo veluti complementa divinæ scientiæ, & volitionis liberæ, de secunda autem sic discurrit. Debet dari aliquid quod secundum ultimam sui differentiam sit merè negativum: Rationem dat. Nam creatura non potest differre à Deo per aliquid prædicatum, quod secundum suum verum & proprium conceptum sit directè affirmabile: quod ipsum probatur, quia tale prædicatum, vel est participatio divina perfectionis, vel non. Si primum. Ergo non potest esse distinctivum creaturæ à Deo: omnis enim participatio alicujus est fundamentum similitudinis, & convenientiæ, non autem puræ dissimilitudinis & differentiæ. Si secundum. Ergo creatura habe-

bit hoc prædicatum à se, ac proinde erit aliquid positivum, & directè affirmabile à creatura quod non sit à Deo, neque per Deum participatum. *Hec doctrina*

NON SATIS FACIT 1. quia attendendo ad hanc quæstionem. An detur aliqua veritas negativa distincta ab omni veritate positiva in hoc sensu, an scilicet possit esse negatio non importans ullo modo ullum esse, sic proposita quæstio, nullam habet difficultatem: quia negatio est negatio esse. Sicut ergo negatio non potest esse, sine se; ita nec potest esse, quin importet aliquomodo esse illud scilicet quod negat. Sed si ponatur quæstio hoc sensu: An scilicet sive aliqua veritas negativa, quæ positæ, non sit necesse formare veritatem positivam, in hoc sensu affirmandum est posse talem veritatem reperi. Ratio: quia de facto quando dico, Nihil est non ens, non affirmo ullam positivam veritatem: quia affirmo non ens, quod non est positivum. Et sicut quando dico, est negatio caloris, non affirmo positivè frigus, sed nego aliquid positivum; ita & in praesenti: arctareque potentiam intellectivam, ut non ens aliter noscere non possit, nisi in positivo, est arbitriatum, repugnante in hoc nulla ostendit potest. Si autem dicta propositionis sit iste sensus. An negationes quæ actu sunt nemine cogitante in existentes subjecto omnes fundentur in aliquo positivo, in isto sensu est vera propositio: quia v.g. negatio brutalitatis, quæ est in Petro, fundatur in esse Petri, & unumquodque ens, negans negationem sui, facit hoc ratione alicujus positivi; cum hoc tamen stat, ut dentur aliquæ negationes veræ non fundatae in ullo ente positivo, quales sunt negationes aliorum possibilium entium spectatae in se, & ut sunt objectum Dei necessario illa hollentis: Nam spectatae in Petro v.g. existente, fundantur in aliquo positivo.

NON SATIS FACIT 2. In quantum dicit, quod detur aliquid, quod secundum ultimam suam differentiam est quid negativum merè: Nam vel procedit Quæstio de ente positivo. Et sic falsum est ens positivum ultimè completi negatione: hoc ipso enim non esset positivum. Si autem sit res de ente negativo, de hoc, non potest esse dubium: hoc ipso enim non esset ens negativum, si completeret positivitatem. Sed hæc doctrina non præsterneret viam ad docendum, quod creatura à Deo differat per aliquid negativum.

NON SATIS FACIT 3. Quia quamvis participatio univoca posset forte dici quod non sit ratio differendi, non tamen participatio Analogia, quæ hoc ipso, quia Analogia est, importat definitivè etiam differentiam. Quod si illa participatio est Analogia, cur censeatur illa participatio esse quid positivum; adhuc creatura à Deo differet per aliquid positivum. Quanquam etiam participatio univoca posset defendi, quod sit ra-

R. F.
THE M
zianov
Tbim.
D. V.

Disputatio II.

55

stratio differendi: hoc ipso enim quia participatio est & non identitas, potest esse ratio differendi, & ex hoc ipso quod dicat similitudinem, importat differentiam; quia importat esse ad aliud, licet cum aliqua convenientia & revocatione ad idem. Addo, fore tunc univocationem quoad praedicata non autem in formalitate participantis & participati. Confit. Probando quod creatura non differat ultimè à Deo per aliquid negativum. Tum quia. Ens à se vel est aliquid positivum, vel aliquid negativum; si positivum inferam ex puritate rationis. Si Ens a se secundum ultimam suam rationem, quā in genere Entis à se, differat à creatura, est ratio positiva. Ergo & Ens ab alio secundum ultimam suam rationem, quā differat à Deo erit Ens positivum. Si autem Ens à se est ratio negativa, Ergo creatura, seu Ens ab alio erit ratio positiva, quia hæc duo sunt contradictoria consequenter. Tum quia, creatura secundum ultimam suam differentiam, est quid productum; nam si productum non est, creatura non est, si est quid productum, Ergo positivum. Tum quia, potentia creativa secundum ultimam suam rationem est quid positivum, unde etiam omnipotencia Dei refertur inter perfectiones Dei positivas, inferteque vim influendi esse in quodcumque aliquid à se, esse distinctum, vis autem illa influendi est quid positivum. Ergo & esse creatura secundum ultimam suam rationem erit aliquid positivum, sicut enim non esset in Petro vis generandi univocum, si filius non esset secundum ultimam suam rationem similis in substantialia, ita nec esset vis influendi esse, si illud in quod influitur, non esset secundum ultimam suam rationem esse, adeoque aliquid positivum. Quæ omnia in hoc fundantur, quod Potentia specificatur à suis Terminis.

Continuatur Intentum.

Restituenda hæc sunt in primis Argumenta, quæ sibi opposuit Pallavicinus probantia Creaturam non per aliquid negativum à Deo differre, 1. ARGUMENTUM est. Creatura ut Creaturæ, differat à Deo, sed creatura ut creatura est, est participatio Dei. Ergo quatenus est participatio Dei, differat à Deo.

RESPONDET Pallavicinus. Quod creatura ut creatura est, non secundum onnes gradus differat à Deo, sed secundum ultimum gradum, & hinc non est participatio Dei. Dicitque participationem importare duo. Primum habet aliquid alterius. Secundum, non habere totum illius. Primum est praedicatum commune creaturæ & Deo, & est positivum. Secundum est proprium creaturæ, & est negativum, ut potest quod verificaretur de ipsa creatura, etiam si nihil esset.

CONTRA est. Tum quia. Nego hoc ipsum quod creatura secundum ultimam rationem non

sit participatio Dei, cum hæc participatio sit in duobus sita, in communicatione perfectionis, quæ eminenter seclusa imperfectione est in Deo, & insuper sita est in eo, quod illa ipsa perfectio in genere causæ efficientis pendeat à Deo, quod convenit creaturæ, etiam secundum ultimam differentiam, & cum creatura ut creatura est, secundum ultimam differentiam, debeat dicere rationem creaturæ; hoc ipso debet dicere rationem entis ab alio, ens autem ab alio non est negatio. Tum quia. Hoc quod est non habere totum Dei Concedo quod sit negativum. Sed Nego in hoc stare ultimam differentiam creaturæ à Deo. Tum quia. Hoc praedicatum, quod est non habere totum id, quod habet Deus, non appetet quod magis convenire possit creaturæ, etiam si nihil sit, quā alia praedicata etiam positiva, modo illa sint æternæ veritatis; Nam etiam Petro non existente, verum est dicere illum esse animal rationale, hoc enim depositum natura propositionum æternæ veritatis, quanquam creatura ut creatura est, etiam secundum ultimam differentiam spectata, non est nihil, hoc ipso enim non esset creatura, sed nihil. Ergo et secundum ultimam differentiam spectata, non debent convenire praedicata convenientia nihilo; præcipue cum conditio rei secundum ultimam praedicata attendatur.

2. ARGUMENTUM. De ratione effectus est ut distinguitur à causa, sed esse effectum est aliquid positivum. Ergo creatura quatenus distinguitur à Deo, dicit aliquid positivum.

RESPONDET idem. Quod esse effectum non sit aliquid positivum supra ea praedicata quæ communia non effectui.

CONTRA. Tum quia. Si esse effectum non est aliquid positivum supra praedicata quæ sunt communia non effectui. Ergo effectus in eo in quo efficitur, & in quo formalissime est ratio effectus, erit aliquid negativum, negationesque erunt quæ efficiuntur; illæque primo terminabunt actiones effectivas. Tum quia in Divinis ratio productionis Filii non stat in negatione. Ergo multò magis productiones creatæ, quæ ipsas etiam essentias attingunt. Tum quia. Cum secundum rationes ultimas conditio respectetur, effectus erit non effectus: uterque enim negationibus stabit quoad ultimum complementum.

3. ARGUMENTUM. Id quod ego experior in rebus creatis est dissimile Deo, sed id quod ego experior est praedicatum positivum. Ergo

RESPONDET idem. Quod experior per experientiam positivam non est dissimile Deo licet id sit dissimile, quod experior per experientiam negativam. Experior enim perfectiones positivæ, in quibus creatura est similis Deo, experior tamen me non invenire multas alias, & in hoc est dissimilis.

CONTRA est. Tum quia Concedo quod in (E) 4 crea-

LO
US. KI
et Z.

creatura datur negationes perfectionis. Sed dicitur & actionum monstrorum. *Hac Doctrina.*
 nego, quod illæ sola ultimæ faciant differre. Cum hoc ipso: quia homo coloratus est, differat etiam à Deo. Tum quia. Si nomine ultimæ differentiæ intelligatur differentiarum cumulus ultra quas non datur aliis, sic indubie differentia ultima stat in negationibus quæ fundantur in positivo, & ipsæ nihil aliud fundant. Sed hoc non convincit intentum. Nam ultimæ à nobis etiam Deus differt aliquo negativo: Nam etiam in Deo negationes fundantur in positivo, & ipsæ nihil aliud fundant. Si autem nomine ultimæ differentiæ veniat predicatum in ordine ad distinguendu[m] primò intentum, sic est aliquid positivum. Neque enim natura intendit ut Petrus non sit v. g. Deus, sed intendit Petreitatem quæ est quid positivum, ad quod sequitur non esse Dei. Tum quia. Cur id quod experior ut ille dicit experientia positiva non poterit ex dictis sufficenter distinguere creaturam à Deo.

DOCET 3. *In creatura multum includi de nihilo indistincto ab entitate illius reali: Deus tamen dicitur Auctor nostræ entitatis, & non nostrini nihil: quia licet Deus non creasset nos adhuc haberemus de nihilo, quantum habemus in praesentia; licet non identificatum ut nunc nostræ existentiae. Unde nostrum nihil, licet sit physice & materialiter à Deo, non est metaphysice & formaliter. Hac Doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia. De facto habetur physicum nostrum nihil de hoc ipso quæro. An sit à Deo. An Deus illius causa &c. Tum quia. Metaphysicum nostrum nihil vel convenit nobis independenter à nostris conceptibus, vel dependenter. Si dependenter. Ergo per nostros conceptus solum excusabitur Deus ne sit causa peccati: Si independenter. Ergo dabitur etiam Metaphysicum Universale, acceptio v. g. Animalis ut sic, & tamen nemine cogitante. Tum quia: Sicut ante existentiam non debent nobis convenire alia prædicata positiva etiam sub conditione a prædicatis quæ convenient in statu existentia, sic nec convenient in nobis aliud nihil.

DOCET 4. *Possit aliquid constitui in ultima sua differentia per privationem tali pacto, ut nihil habeat entitatis & perfectionis, quod non sit in suo positivo, sed solum distinguatur ab eo per defectum & hoc est proprium mali simpliciter, ita ut illud malum non habeat propriæ Auctorem, ita ut nec creatura imputetur, tanquam causa efficienti, sed tanquam deficienti: ex nostra enim tantum imperfectione provenit, ut concursus Dei qui est aptus & paratus ad speciem, bonam determinetur ad aliam speciem, quæ secundum ultimam differentiam est merè defectuosa & mala. Inferiusque ulterius addit, quod pecatum secundum suam ultimam differentiam nihil addat perfectionis super præ, dicatum genericum, alias ita Deus est ejus causa, ut clau-*

dicationis & actionum monstrorum. *Hac Doctrina.*
NON SATISFACIT. Tum quia: Videtur impossibile ut aliquid non habeat plus entitatis, quam suum oppositum, & tamen distinguatur ab eo per aliquid negativum: Nam illud negativum necessariò debet præsupponere aliquid positivum in quo fundetur, & quidem proportionatum fundandæ illi negationi. Nam v. g. positivum Leonis est proportionatum ad fundandam negationem rationalis, cù n[on] tamen positivum Petri non sit proportionatum ad hanc negationem. Tum quia: Videtur sentire, quod cum eodem auxilio possim amare, & odire Deum, cuius oppositum alibi ostenditur. Tum quia: Quamvis peccatum esset quid positivum non æque Deus ad illud concurreret, atque ad claudicationem, quia concurreret ad peccatum cum disiplentia.

DOCET 5. *Quod nil sit prædicati positivo in peccato secundum ultimam differentiam: quia consistit in hoc, quod non magis ametur Deus, quam bonitas creata. Hac Doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia, non extratio quod malitia sit in illo negativo, quod non magis ametur &c. & non in positivo odio illius boni. Tum quia: Conc. nos habere vires sumemus Deum plus quam illi contraria. Sed quæro cur peccatum odio non stet in positiva versione ab illo bono, sed in negatione. Tum quia: Conc. quod prima regula exigat præfici omnibus, sed etiam exigit non postponi: cur ergo in positivo illo postponi non stabit ratio peccati? *Plura de Negationibus in Metaphysica.*

DIFFICULTAS II.

An sit possibilis pura Omissionis Libera? Dicendum est. Non esse possibilem param Omissionem liberam.

PROBATUR I. Impossibile est transire à Contradictorio ad Contradictorium sine sufficienti mutatione, quod principium in Tr. de Distinctionibus stabiliuimus. Ergo etiam impossibile est transire à non esse pura Omissionis libera ad esse pura Omissionis libera sine sufficienti mutatione. Sed hæc nulla ostendi potest, nisi ponatur actus positivus directe vel indirecte volens omissionem. Ergo nec potest dari pura omissionis libera, & sicut si non potest ostendi per quid transiret à non esse pura omissionis libera ad esse pura omissionis libera, erit impossibilis pura omissionis libera: semper enim manebit in ipso pura omissionis libera, cum non habeatur per quid ab illo non esse exire possit: Idem enim manens idem semper facit idem. Sublumpi Ant. probatur, quia potest præcessisse præceptum affirmativum, vel hic & nunc ponit potest item esse advertentia ad obligationem &c. finita neque

R. F.
THEM
zianow
Tom. I.
10.

neque tamen adhuc tunc ponit pura omissionis, nec quidquam subsequens potest ostendit quod sit sufficiens mutatio. Ergo.

RESPONDET 1. Arriaga d. 8. Anim. n. 120. & Oviedo Cont. 10. Anim. Libertatem in actu primo, adeoque pro illo signo antecedenti non dicere actum, nec dicere negationem actus; quia pro illo signo ex hoc ipso; quia est libertas faciendi vel non faciendi est indifferentia ut cōiungatur cum actu, & negatione actus, jam autem in sequenti signo dicitur jam negatio actus.

CONTRA est. Impossibile est transire à Contradictorio ad Contradictorium sine sufficienti mutatione. Ergo neque ab esse negationis pura omissionis liberæ ad esse pura omissionis liberæ, per quid ergo transitur ad illam puram omissionem liberam? quid enim habetur in illo subsequenti constitutivū puræ omissionis liberæ? quod non habebatur quando peragebatur deliberatio. Et certè quando à non esse actu transitur ad esse actus, video bene mutationem quae est novitas ipsius entitatis in actu positæ, sed quid illuc est, quando ponitur, ut tu dicas, pura omissionis libera, vel negatio actus, aut id quod non erat in illo genere antequam esset illa negatio actus, eratque jam v. g. advertentia obligatio- que agendi.

RESPONDEBIS 2. cum Arriaga. Pro prioritatem antequam se Deus determinet ad producendum, vel non producendum, datur prædictio ab existentia Petri, & tamen non datur carentia, alias non posset in eo instanti Petrus existere pro posteriori vero, quando Deus se determinat non producere Petrum, datur jam verè carentia illius; ita & in præsenti.

CONTRA. Quia in primis non raro in similibus monit Arriaga non esse necesse in formandas instantias recurrere ad actus Dei liberos, creature inexplicabiles; in Communibus auctoribus principiis in hoc transire erit mutatio, ratione diversorum connotatorum: nam in signo indifferentiæ, est connotatum ipsa creature existentia, quæ potest esse & non esse, in secundo iure est creature non existentia determinata, ut scilicet non sit. Posset etiam recurrere ad æquivalentiam in actibus liberis Dei à nobis admis- simis; ita ut in posteriori, & pro posteriori signo deur æquivalentia ad hunc actum, Nolo crea- re, in priori autem signo erat æquivalentia ad hunc actum. Nondum me determino. Denique hoc quod est in aliquo signo rationis Deum considerare, ut indifferenter ad producendum vel non producendum, & cum determinari, pender non nisi à nostris conceptibus & signis. Unde etiam sufficit ostendere mutationes, non nisi ratione variarum conceptibilitatū pretibiles, quod autem transcurrit à non esse omissionis puræ, ad esse omissionis puræ, non debet esse aliquid pendens à nostris conceptibus, transactioque antecedentis deliberationis est quidem sufficiens ad

formalitatem subsequentis, sed quomodo est sufficiens ad ipsam negationem actus, & esse puræ omissionis liberæ? cum nihil sit, in illo subsequenti, quod non fuerit in præcedenti, & tamen in præcedenti, nondum erat pura omissionis libera.

RESPONDETUR 3. Quod illa Omissione pura libera à non esse puræ omissionis liberæ ad esse puræ omissionis liberæ, transeat seipso, licet istud transire sit abusivum: negationes enim non dicuntur propriè transire ad esse, sed simpliciter non esse.

CONTRA est. Tum quia. In principiis Modaliū non potest legitimè responderi quod materia & forma transirent à non esse uniti ad esse uniti seipso. Ergo etiam in præsenti non poterunt iidem modales Responsionem hanc adhibere. Tum quia. Impossibile est à non esse seipso transirentis, ad esse seipso transirentis transire sine sufficienti mutatione: & sicut à non esse relati in ratione similis, ad esse relati in ratione similis, non transitur se ipso, sed illius transitus assignanda mutatio: ita & in præsenti. Tum quia. Discurrendo de formalitatibus positivis quando intelliguntur pullulare ostenditur mutatio ratione termini, rationis fundandi in relatione &c. & illud quod pullulat, ex modo nostro concipiendi, est aliqua formalitas positiva, hoc est, ipsam relatio, hic autem nec ipsa pura omissionis est aliqua formalitas positiva, nec ostenditur ulla mutatio, ut intelligatur illa pullulare. Si autem agatur de formalitatibus negativis, qualis est formalitas tenebræ, & ad hanc datur mutatio indispensabiliter illius illativa, hoc est, abscessus lucis, quid autem in præsenti simile ostenditur?

PROBATUR 2. Quia illa pura omissionis libera & esset pura omissionis libera, ut supponitur, & non esset, ut probatur: quia quando erat sola consultatio de ponenda, vel non ponenda omissione, erat tunc negatio actus, neque tamen illa negatio erat pura omissionis libera. Ergo neque etiam postea est pura omissionis libera: quia pro illo posteriori in ratione omissionis seu carentia actus non plus habet, quam habuerit pro illo priori, sed pro illo priori non erat pura omissionis libera. Ergo neque pro hoc posteriori: idem enim manens idem est idem, & facit semper idem. Quod autem quando erat consultatio nondum fuerit pura omissionis libera, probatur, quia de quo deliberatur nondum est; consultatio enim sequentia est, & deliberatio ita se habet sicut præmissæ in syllogismo, sed quando sunt præmissæ nondum est Conclusio. Ergo & in præsenti.

RESPONDEBIS 1. Proprii illo, erat sola indifferentia ad esse & non esse omissionis liberæ, pro posteriori autem est determinatio ad esse omissionis liberæ.

CONTRA est præter dicta. Pro illo priori, pro quo erat indifferentia, erat verè tunc carentia, seu negatio actus, & tamen illa carentia non erat

LOL
VS. Ki
et. Z.

erat omissionis pura libera. Ergo nec postea est: quia ut repetitò dictum, nihil plus tunc ostenditur, quam id quod fuit dum erat indifferentia. Tum quia, & esset tunc determinatio ad esse omissionis libera ut supponitur, & non esset: quia nihil plus tunc habetur quam habebatur, quando erat indifferentia. Tum quia, de hoc ipsis quæritur, quid sit illa determinatio.

RESPONDEBIS 2. Sufficere quod puram omissionem liberam præcedat consultatio & deliberatio.

CONTRA. Tum quia, prius probandum est, habet tunc omissionem liberam non supponi: quomodo enim præcessit deliberatio de omissione libera, si illa non datur. Tum quia. Coëxistentia parentia actus cum illa deliberatione non reddit illam parentiam, puram omissionem. Ergo neque antecedentia reddit illam parentiam puram omissionem liberam. Tum quia. Posset esse illa antecedentia, & nondum esse omissionis, sed sequi positio actus. Ergo illa antecedentia præcise non est sufficiens mutatio.

RESPONDEBIS 3. Hanc ipsam parentiam eandem numero reddi pro posteriori signo liberam.

CONTRA. Tum quia, multi ex oppositis censent, quod necessarium non possit transferri in liberum. Tum quia illa parentia actus, quæ coëxstitit deliberationi, non erat à voluntate orta; habetque se, sicut & aliae parentia entium, quomodo ergo transit nunc, ut dicatur à voluntate orta, si autem non est à voluntate orta, quomodo est libera. Tum quia. De hoc ipso quæritur, per quid illa negatio transeat ad rationem liberæ, si coëxistendo illi consultationi, non erat libera.

PROBatur 3. Ratione S. Th. hic q. 71. ar. 5. in Corp. quæ etiam utuntur alii. Verba S. Th. sunt. *Si in peccato omissionis intelligentur etiam causæ, vel occasiones omittendi, sic necesse est in peccato omissionis aliquem actum esse.* Unde sic arguitur, quia & esset omissionis pura libera ut supponitur, & non esset omissionis pura libera. Si enim esset, vel fieret ex aliquo motivo, vel ex nullo. Si ex nullo. Ergo non esset voluntaria adeoque neque libera: quia liberum supponit voluntarium, quod autem non esset voluntaria, inde probatur: quia si ex nullo esset motivo, non esset etiam ex motivo amoris boni tanquam finis, & tamen nullus est actus voluntatis, qui suo modo non respiciat bonum. Si autem illa pura omissionis est ex aliquo motivo. Ergo non est pura omissionis libera: quia hoc quod est in peccato omissionis etiam causa omissionis, ut ait S. Thom. importat actum, qui etiam addit, oportet quod ista causa, in quantum est voluntaria, habeat aliquem actum ad minus interiorem voluntatis. Deinde, quia ut urgebat Lugo, parentia & omissionis actus, est de se indifferens, ut sit propter hoc vel illud motivum. Ergo quod sit propter hoc

potius, includit aliquid positivum, & aliquid in actu secundo, quod non erat dum erat in actu primo, ut ex hoc vel illo motivo fieret. Deinde quod moveri aliquo motivo importet aliquem actum positivum, sic probari potest. Moveri voluntatem aliquo motivo, non est illi propensi motivum: quia proponi spectat ad intellectum, moveri autem ad voluntatem. Tunc ulti-
terius quæro. Moveri hoc voluntatis in pura omissione per hoc motivum, vel est distinctum ab eo, quod est non moveri, vel indistinctum. Si indistinctum. Ergo quod moveri, non moveri: moveri enim & non moveri non distinguis, si autem moveri illud est quid distinctum. Ergo est aliquid positivum, quod ipsum probatur: Hoc moveri est condistinctum ab ipso non moveri. Ergo si non moveri formaliter in voluntate, est quid negativum, moveri formaliter, quod illi opponitur, erit positivum quid: negatio enim non alio tollitur nisi positivo.

Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Ponamus voluntatem esse potentiam distinctam realiter ab intellectu, ponamus illam coëxistere, cum est advertentia ad præceptum positivum, estque mera parentia actus. Ponamus rursus immediate post annihilari voluntatem, quæro, vel erit tunc omissionis pura libera pro illo consequenti, vel non erit: Si erit. Ergo erit voluntarium liberum sine voluntate, si non erit: Ergo nec in suppositione in qua discurrimus erit omissionis pura libera: quia tam se voluntas non moveret ad illam omissionem, mortuo modo se habet, ac si non esset in rerum natura. Ergo sicut si non esset in rerum natura voluntas non esset omissionis pura libera; ita nec erit in praesenti causa.

Resolvuntur hæc omnia in hunc medium terminum, si hoc quod est moveri voluntatem hoc motivo ad puram omissionem non sit aliquid positivum, inexplicabile erit, quid sit illam moveri hoc motivo.

RESPONDENT 1. Aliqui. Illud moveri non esse quid positivum, esse tamen aliquid privativum.

CONTRA. De hoc ipso quæritur, quid sit voluntatem moveri illo motivo privativum, ita ramen ut illud moveri sit condistinctum ab ipso non moveri, & quidem non ratione propositionis obiecti, sed ratione ipsius voluntatis.

RESPONDENT 2. Arriaga cit. Motivum aliquod voluntatem movere, sive directe sive indirecte, etiamsi illud motivum nullo modo tangatur actus aliquo voluntatis, modo præcise illa omissionis sit dependenter à cognitione de illo motivo. Quod ipsum illustrat Instantiis.

CONTRA est. Tum quia. de hinc ipso quæritur, si non ostendatur aliquid positivum, quomodo pura illa omissionis dici poterit fieri dependenter à cognitione de illo motivo? Tum quia. potest esse propositum illud motivum, & non fieri illa pura omissionis dependenter ab illo motivo. Ergo

REF
THE M
ZIANO
Tom. I
10. V

Ego hoc est aliquid aliud, quām mera omissione. quid autem illud? & sicut quando ad actum Commissionis proponitur motivum, moveri illo voluntatem fierique dependenter actum ab illo motivo, non est simpliciter proponi motivū ab intellectu. Ergo & in omissione idem fieri. Tum quia. Instantiae, quas congerit Arriaga omnes concedi possunt: Nam non declarant quomodo voluntas tunc dicatur moveri illis motivis in pura omissione, tali modo, qui distinguuntur à non moveri aliis motivis.

Dicit Oviedo. Omissionem habere motivum extrinsecum immediatum & quasi interpretativum & virtuale, ex eo præcise, quod dependent à cognitione illud proponente; eo quod cognitio allicit ad omissionē propotiendo obiectum & influendo in voluntatem, quasi per applicationem motivi, & si motivum non conduceret, non esset applicandum, superfluaque, efficiā cognitione. Dicit item. illud motivum, esse immediatum: quia motivum nullo modo inficit in omissionem, sed per suammet entitatem media cognitione applicaram, poteritque per Oviedo illud motivum appellari interpretativum: quia non est intrinsecum omissionis, sed interpretatur quasi esset intrinsecum, eo quod ab illo motivo procedat. Potest insuper per eundem hoc motivum appellari virtuale: quia omissionis, quæ formaliter intrinsecum motivum non habet, quasi virtute, & æquivalenter illud intrinsecum continet, ex eo quod ab illo procedat.

CONTRA hæc omnia dicta. Restituuntur interrogations. Quomodo omissionis pura, habet hoc, quod dependenter fiat à cognitione? quid sit illam procedere ex hoc motivo? dicique potest, & non esse, ut supponitur, otiosam illam applicationem, & esse otiosam: quia non appetit quid moveat, & quid plus habeatur, dum unum motivum habet, quod non habetur, dum non moveat aliud. Concedi potest, quod si est illud motivum omissionis pura, est et immediatum. Sed restat quærere, quomodo respondeat omissionis, habet rationem motivi? restabitque quærere. unde interpretari possimus, quod ab illo motivo procedat omissionis? & non procedat ab alio; idemque quærere restat, de illo motivo virtuale.

RESPONDET 3. Perez. Duplex est finis & motivum, alter est possellus jam, veluti Deus possidet sicut Divinitatem, & nos gaudium de nostra existentia ante omnē exercitium libertatis. Alter est finis nondum possellus, sed possibilis possideri. Fines jam posselli inquam sunt contrarii; non enim simul existent, neque possiderentur si contrarii essent, inter fines autem possibilis possideri, multi possunt esse inter se contrarii. Ex quo ulterius sic arguit. Omittens non necessariò habet pro motivo actum moveente & attrahente finem possibilem possideri; sed

habet pro motivo amato, finem jam possellum, ante exercitium libertatis, & finis jam possellus, functusque jam munere allicientis, non moveat nec allicit de novo, sed movit, & facit potius quiescere. Fines autem possibles contrarii possunt quidem movere ad sui procreationem; ita tamen ut simul non moveant. Si autem simul aliquid in voluntate possunt facere, solum est posse facere quiescere ipsam: nam impediendo se faciunt, ut non nisi quiescat voluntas.

Unde jam per ipsum negari debet Argumento quod pura omissione querat finem, & dicendum puram omissionem non habere motivum movens ad se tanquam finem nondum possellum, sed habere motivum jam possellum, & acquisitum: pura enim omissione est dispositio quædam animi nihil ultra volentis, sed quiescentis in bonis possellis.

CONTRA est. Tum quia. Ex vi adlatorum, & erit illa omissione pura libera, & non erit pura libera, erit ut supponitur, non erit autem ut probatur, quia dum debebat ponit omissione, nondum ponebantur motiva; supponuntur enim ponit, non nisi, post possellam omissionem. Ergo in illo prior non erat libera: procedebat enim sine motivis voluntatis non etiam est libera, quando jam facta est: quia indifferet. accedens post rem, non facit rem liberam. Tum quia quamvis hic discursus ostendat ex motivis contrariis non posse sequi puram omissionem, sed non ostendit, quomodo si unum sit, vel si sint plura motiva compollibilia, quomodo in qua, sequatur ex illis pura omissione? in quo tamen est difficultas. Tum quia, vel possum ponere novam omissionem liberam quæ ante non fuit, adeoq; ad illam habere motivum unum, vel plura compollibilia; vel non possum ponere novam. Si non possum ponere novam omissionem liberam. Ergo omnes sunt præhabitæ, habentque se ita, sicut se habet in infantibus omissione amoris Dei, quæ non est certe omissione pura libera, sed necessaria. Si autem possum habere puram omissionem novam liberam, quomodo ex principiis Perez omissione pura libera est finis possellus?

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR 1. Ratio petita ex varia habitudine Dei ad Omissionem. Potest Deus ponere præceptum de suspensione omnis actus; quæ enim in hoc implicatio? Ergo dabatur pura omissione libera.

RESPONDETUR. Estim impossibile tale præceptum, quod velit impleri rem impossibilem: impossibilis autem est pura omissione libera ad eum modum, quo impossibile est præceptum, ut homo vestiat se hircocervo.

INSTABIS 1. Ponatur voluntas indifferens ad auditionem & non auditionem sacri, suspendat Deus

LO
USKI
e. Z.

Deus suum concursum: illo casu voluntas est in-differens ad utrumque. Ergo libera. & tamen utraque illa volitio, est sine omni actu: Supponimus enim Deum, ad nullum actum velle con-currere.

RESPONDETUR. Non est illic indifferen-tiam, quæ salvet libertatem: salvans enim liber-tatem, debet esse cum posse agere, & non agere; non potest autem supponi ipsum posse agere, si non habeatur præparatus concursus Divinus exhibendus. consequenter erit tunc omissione pu-ra, sed non libera: quia non habet posse agere & non agere. Quod posse inneat sibi exhibiti-onem concursus Divini. eritque illic indifferen-tia propositionis objecti, non indifferentia vo-luntatis.

INSTABIS 1. Si non detur pura omissione li-bera, confundetur libertas Contrarietatis, & Contradictionis: Nam etiam non esse amoris, erit quid positivum.

RESPONDETUR. Non confundetur Liber-tas Contradictionis & Contrarietatis, Nam li-bertas Contrarietatis erit ad amorem & odium, libertas autem Contradictionis, erit ad amorem, & non amorem. qui non amor erit quidem ex modo significandi quid negativum, inferetque negationem amoris non inferendo odium, quod in-ferat aliquid positivum, non faciet tamen id fine ullo actu. Atque ita odium inferat positivum, aliquid positivum, salvabitque libertatem contra-rietatis. Non amor autem inferat positivum, aliquid negationem ratione cuius illatae salvabitur libertas contradictionis. Infer. Amorem & Odium contrariæ sibi opponi, suntque extrema sal-vantia libertatem contrarietatis. Amor autem & non amor contradictioni sibi opponuntur, non quidem si spectetur Ly Non amor penes actum, nam actus amandi & actus non amandi non op-ponuntur contradictioni, sed in quantum actus ipse importat ipsum non amare, quod non ama-re contradictioni opponitur ipsi amare.

INSTABIS 2. Quando aliquis amat ut 4. quod

non amet ut 5. est illi liberum: nam ille 5. gradus est comprensibilis cum illis 4. non dicit enim po-positivem, Nolo 5. gradum. Ergo tunc illum omi-tit liberem, & per puram omissionem.

RESPONDETUR. Si non habeatur talis pro-positio objecti que impetrat ponendū effe-majorem amorem, v. g. amorem ut 5. necessariam ha-betur amorem non nisi ut 4. intentus, omissioneque 5. gradus erit quidem pura sed non libera ob de-fectum com principiū requisiti. hoc est, requisita propositionis objecti. si autem habeatur talis propositio objecti, quæ possit impetrare amo-rem, ut 5. omissione quidem illius erit libera, sed nego quod pura, propter dicta.

INSTABIS 3. Tam actus quam negatio actus, est sub dominio voluntatis, & actus non pende-t a voluntate mediante alio actu. Ergo nec omis-sio pendebit mediante aliquo actu voluntatis, imo sicut ad committendum sufficit cognoscere objectum habere potestatem non agendi, & po-nere commissionem, ita ad omissendum libere sufficit præcognoscere objectum liberem, habere potestatem non agendi & ponere omissionem.

RESPONDETUR. Esse quidem sub dominio voluntatis, etiam negationem actus, sed modo debito negationi, hoc est, per aliquid positivum negationem inferens; estque hoc, ut dictum

supra

REF
THE M
zia now
Tom. I
D.

suprà, non & que primo per se situm in potestate voluntatis. Cumque possit sufficiens mutatio esse à non esse actus ad esse actus ipsa positiva Comissionis entitas, nō fiet Comissio mediante alio actu, secūs omisso. in qua ut transeat ad esse omissionis haberi non potest sufficiens mutatio sine ullo actu; sufficitque cum reliquis prærequisitis habere potestatem omittendi, sed nego dari potestatem omittendi purè. Concedimus item voluntatem esse agens per electionem, & quod possit consultatio de electione omissionis præcedere. Sed nego posse præcedere consultationem de omissione pura libera: impossibilium enim non est præconsultatio. Conceditur ulterius quod me non ambulare nihil aliud sit, nisi quod cum habeam potestatem ponendi actum ambulationis, cognoscamque me illam habere; nihilominus non ambulem, eritque tunc omissione pura deambulationis, sed nego quod est omissione pura libera, & tamen sine omissione, idque reflextendo ad dicta suprà.

Objicitur 3. Si non esset omissione pura possibilis, sequeretur debere in intellectu præcedere infinitas deliberationes: si enim intellectus ad hoc, ut constitutus voluntatem proximè dispositam duas partes Contradictionis, v. g. ad audiendum sacrum, & non audiendum, debet illam constituere expeditam ad aliquid tertium, v. g. ad volendum ludere. quia respectu illius latus, est voluntas libera, debet adhuc constitui libera ad negationem seu omissionem latus, indigebitque propositione alicuius tertii, & sic infinitum.

RESPONDETUR. Negando quod universaliter, qui deliberat de positione amoris & omissione, debeat deliberare de aliquo disparato tertio, sed sufficit dicere positivè, Volo omittere amorem, jamque non dabitur processus in infinitum: quia nec processus ad tertium, sicut hoc tunc per directam omissionem amoris. Si autem velit indirecè omittere amorem, ratione scilicet alius actus, sicut non necessitatatur ad illum actum; ita nec necessitatibus ad processum in infinitum.

Continuatur Solutio.

Objicit 4. Arriaga & Oviedo, ex Hurtado, supponitque, ut homo amet aliquid objectum propositum, liberè, non est necesse ut habeat cognitionem reflexam, de ipso amore, sed solum de bonitate & malitia objecti. Quo supposito, sic argumentatur. Iste potest tunc liberè cessare ab amore & odio objecti: quia nec bonitas objecti ad amorem, nec malitia ad odium necessitat, sed potest utrumque omittere, non autem per actum reflexum quo velit non amare, aut odio habere: quia secundum suppositum, non cognoscit amorem, neque odium n. Ergo potest pure omittere liberè.

RESPONDETUR. Negando ultimam Consequentiam. Concedo ergo, ut homo amet aliquid objectum propositum liberè, non est

necesse ut habeat cognitionem reflexam de ipso amore. Concedo quod tunc homo possit liberè cessare ab amore vel odio objecti, idque sine reflexione ad amorem vel odium. Sed nego quod possit cessare purè omissione & tamen liberè, nec hoc probatur, unde & nego posse illum liberè cessare ab amore vel odio objecti, & tamen sine omni actu, nec hoc addit Arriaga, ante consequentiam quam formavit.

Sed quæres, cùm homo non habeat cognitionem reflexam de ipso amore vel odio, quomodo liberè per nos cessare poterit ab amore vel odio objecti. Ad hoc dici potest, liberè ita cessabit, Quia dicit voluntas, Nolo circa hoc objectum versari: non dicet Nolo amare, quia non præcessit reflexio de Amore, nec dicit Volo odire, quianon præcessit cognitio reflexa de odio, poterit autem elici actus, Nolo circa hoc objectum versari, quia ipsa indifferens propositio objecti sufficienter illi prælucet, proportionaturque propositio objecti indifferenter tenens se à parte intellectus, cum actu à parte voluntatis procedente, Nolo circa hoc objectum versari. Quanquam dici etiam possit, quod quamvis ut homo liberè amet, non sit necesse cum habere cognitionem, reflexam de amore, est tamen necesse cum habere cognitionem directam de amore seu appetibilitate objecti, quomodo enim amabit, non prælucente cognitione de amore, consequenter si velit omittere amorem, poterit omittere per actum positivum, Nolo amare, de quo actu præcessit, non quidem reflexa, directa tamen cognitione.

INSTAT idem. Quando homo vult aliquid impossibile cum amore Dei, non est necesse habere actum Nolo amare, sed sufficit voluntas virtualis non amandi. Ergo in eo casu datur omissione pura illius reflexæ voluntatis de non amando Deo.

RESPONSUM jam est. illius voluntatis reflexæ de non amando Deo, esse omissionem puram, sed non liberam: quia supponitur non præcessisse illa præcognitione honestatis reperibilis in ipsomet imperio. Cur autem sufficiat voluntas virtualis non amandi; & pura negatio, quæ tamen sit libera, non sufficiat, peti debet ex dictis suprà & ex rationibus pro Conclusione.

Objicit 5. Perez. Voluntatis liberæ non solum est possibilis actus & determinatio libera, perficiens potentiam, & promovens bonum, adserensque augmentum, sed est etiam possibilis actus, & determinatio libera non promotiva boni, nec faciens illius augmentum, sed talis determinatio in nobis puta omissione est, suspendens omnem actum. Ergo datur pura omissione libera. Minor probatur, quia si talis determinatio esset actus positivus, jam ille actus nos perficeret, & augeret bonum. Major probatur. Tum quia. Potuit Deus nihil creare contentus solè possessione suorum bonorum, quo eventu, determinatio illa libera, ad nihil creandū nullum

(F) fecit

LO
US Ri
et Z:

fecisset augmentum, bonorum, neque intra se, neque extra se: Voluntas enim creandi licet non sit perfectiva Dei, est tamen perfectiva creaturarum. At vero si nihil creasset illa voluntio, ne quidem creaturas perficeret, ut est manifestum. Tum quia. Voluntas libera non potest patinecessitatem producendi aliquid bonum, nisi illud bonum sit necessarium ad possessionem finis efficaciter intenti, quae sola intentio necessitat ad media. ob quam rationem intellectus noster nulli veritati, contingenti, quam non videt existentem, assensum necessarium praebet. Sicut enim finis habet se ad voluntatem; ita prima principia per se nota, & visa se habent ad intellectum, necessitatemque voluntati ad media, finis efficaciter intentus, & intellectui veritas visa adfert. Quo posito sic ulterius subsunt. Potest accidere, ut mihi persuadeam, aut saltem imaginer me jam consecutum esse finem propositum, & me non indigere jam ulteriori bono, ut sim beatus, sed tunc potero liberè nullum querere bonum, sed sistere in meipso. Sicut Deus potuit in se sistere, bonum nullum distinctum a se producendo, consequenter per puram omissionem liberam non ponere aetum: quia qui liberè eligit aliquem aetum positivum, v. g. amorem perfectivum, jam querit ulterius bonum.

RESPONDETUR 1. Neg. Maj. Prima illius Probatio non convincit: quia quamvis illa determinatio Dei libera nullum fecisset reale physicum augmentum in Deo, obstante formalitate actus puti, fecisset tamen augmentum ex modo nostro concipiendi, quale augmentum facit etiam voluntio creandi mundi, unde non haberet tunc Deus omissionem liberam, sed eliceret aetum aequivalentem, huius nostro, Nolo quidquam creare.

Secunda probatio non convincit: quia quamvis voluntas libera non patiatur necessitatem producendi aliquod bonum non necessarium; tamen non excluditur hic modus ipse nolendi, qui propter rationes adlatas etiam in omissione libera requirit aetum, unde non est quidem necessitas nolendi objecti, est tamen necessitas modi nolendi ejus, quo non nisi potest nolle voluntas, hic autem est si nolle sit liberum, aetus positivus.

RESPONDETUR 2. Nego Min. Probatio ejus distinguiri potest. Actus ille augeret bonum attingendo sibi extrinseco, & transitivè, Nego. augeret augmento in transitivè, & quod augmentum est ipsem illi actus Conc. propositionem. Illustratur. Potest voluntas imperare hunc aetum eliciendum positivum, Nolo hunc aetum elicere, cur non enim? Et si potest ab intellectu proponi: cur non & attinget appetitum rationali? Cujus aetus erit iste sensus, Nolo ullum aetum praeter hunc quo dico nihil me voluntum in posterum, ita & in praesenti idem con-

tingeret. Quare autem non possit voluntas nolle liberè habere augmentum bonorum sine omni aetatu, id colligitur ex probationibus adlatis.

Ea quae attinent ad Auctoritates S. Thomas vel S. Scripturæ, explicari possunt. quodloquantur de omissione, sed non omissione pura libera. S. autem Thomas, quando interdum dicit posse esse peccatum omissionis sine omni aetatu, loquitur de aetatu qui per se & directè velit illam omissionem, cum sufficiat indirectè & in alio illam velle.

QUÆSTIO III.

Positâ Possibilitate puræ Omissionis libera, dandanæ illa Deo?

AD Complementum & Quæstionis & solutionis Argumenti immediate propositi ex Perez, dicutienda est hæc Hypothetica. Si possibilis esset in Creatis pura omissione libera, possetne illa ponit etiam in Deo? Quam Quæstionem movit Quirós in t. p. d. 67. negatque Deus omissionem liberam, citans pro hac sententia, Suar. Fons. Sal. Ruiz, Salmaticenses.

DICENDUM est. Si esset possibilis pura omissione libera, illa etiam in Deo reperiretur.

PROBATUR 1. Quia quæcunque implicantia ostendetur, quod repugnet Deo pura omissione libera, illa militabit, quod non detur in creatis. Ergo si in creatis illa implicantia, ut supponitur, non convinceret, nec convinceretur in Deo. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur. Ideo potest creatura omittere: quia positâ objecti propositione, sufficit non moveare se voluntatem: & quia voluntas est potentia libera, nec est bonum necessarium de cuius omissione deliberatur, &c. reassumantur Rationes pro hac omissione in creatis, sed potest esse propositione objecti, Deo, sufficitque si voluntas Divina non moveat, quod si potest facere creatura voluntas, Cur non poterit increata, estque liberavoluntas divina, & non necessaria &c. &c. Ergo si potest omittere purè liberè voluntas creata, poterit & increata.

PROBATUR 2. Si positâ possibilitate omissionis puræ liberæ, in creatura, non esset illa possibilis in Deo, esset impossibilis vel ex predicato libertatis, & hoc non: quia & ratio, & fides ponit in Deo libertatem, vel repugnat ex predicato puræ omissionis, idque ex eo: quia quod in Deo est, Deus est, adeoque & pura omissione Deus erit, Deus autem non est purum non esse, seu omissione. Sed hæc ratio non convincit: quia quamvis in Deo aetus liber sit idem in re quod necessarium, nihilominus datur in Deo aetus liber. Ergo etiam dari poterit & aetus puræ omissionis, quamvis ille in re & in recto sit quod positivum.

Prob.

REF
THE M
zia now
Tom
D.

Probatur Paritas. Ideo verum est Antecedens quia posità paritate in recto, & quo ad entitatem &c. inter actum necessarium & liberum, salvatur formalitas liberi, ratione aequivalente per nos, ratione connotatorum etiam per alios multos, ratione diminutæ existentiæ per Perez, quæ deficit, vel advenit Deo. Ergo etiam posità paritate inter actum positivum, & inter puram omissionem quoad rectum & entitatem, poterit etiam assignari disparitas ratione aequivalentiæ ad creatam omissionem, ratione obliqui & connotati, ratione diminutæ seu interpretativæ existentiæ.

PROBATUR 3. Quod seclusis imperfectiōibus dicit proprium suum conceptum, illud omnem Deo tribui debet: Nam Deus est essentialis exigentia omnis perfectionis. Sed omissione pura libera, seclusis imperfectiōibus dicit adhuc suū proprium conceptum, nempe objecto non mente determinatè volitionem, nec determinatè nolitionem, non ponere utrumque, quod verēto omissione pura libera. Et certè dicere aucto positivo: Non volo bonum, & nolo hoc bonum (casu quod sit finitum, & non necessitans) est perfectio. Ergo etiam erit perfectio, dicere uno actu positivo, nec volo, nec nolo. Si enim separatim illi actus non dicunt imperfectionem. Cur dicent conjunctim in uno actu positæ illæ tendentiæ voluntatis? Ergo etiam ulterius nec est imperfectio pura omissione liberæ idem facere, quod facit ille actus positivus, nec volo nec nolo. Denique nullus ille actus qui competit alicui principio, catero qui etiam reperibili in Deo est imperfectus, modò ad illum actum ipsum illud principium per se ordinetur: hoc ipsis enim non posset competere Deo si diceret ordinem, suppono transcedentalem, ad aliquid imperfectum; redderetur enim ratione illius ordinis essentialiter imperfectum, atque adeo inconveniens Deo. Sed supposita possibilitate omissionis puræ libere, omissione pura libera competit voluntati libera, ordinaturque ad hunc actum voluntas, & quidem per se. Ergo

Minor probatur, quoad primam partem, quia omissione libera habet pro principio voluntatem. Ergo illi competit. Quoad secundam partem. Nempe quod ordinetur voluntas ad omissionem puram liberam. Quia hic ordo in nihil aliud est nisi ipsam voluntas libera potest omittere, & omissione quæ supponitur possibilis, ordinabitur quæ voluntas ad illam per se. quia ad hoc solū non ordinatur per se voluntas, quod est malum, & de se peccatum. hoc autem non competit ut sic omissioni puræ liberae.

Objicit 1. Quiros. Nullum prædicatum divinum potest non amari à Deo, utique amore efficaci, vi cuius, quantum est ex se, voluntas divina daret existentiam, si posset, tali prædicato. Ergo nequit voluntas divina purè omittere. Conseq. patet. Nam ut purè omittat, debet ne-

gare existentiam alicui prædicato divino; nempe volitioni, quam potest habere. Antecedens probatur. Nam omne prædicatum divinum est bonum infinitum; hoc autem dum videtur clarè, necessitat ad amorē efficacem sui (inefficax enim debetur bonitati finitæ) Quod ipsum ex eo Confirmat. Quia Beatus necessariò amat omne prædicatum divinum, ut aequa à quolibet rapiatur. utique ex clara intuitione cuiuslibet actus, quantumvis liberi bearetur, Ergo similiter dicendum de Deo, qui ad se amandum ex summa perfectione necessitatur.

RESPONDE TUR. In primis Argumentum multum probare.

Retorquetur enim sic. Nullum prædicatum divinum potest non amari à Deo, utique amore efficaci, vi cuius daret illi existentiæ quantum est ex se voluntas divina. Sed nolito præsentis mundi est tale prædicatum. Ergo illi dat existentiam voluntas divina. Ergo nunc est nolito efficax præsentis mundi, & tamen supponitur de facto existere mundus. Deinde dici potest, nullum prædicatum divinum secundum id quod dicit in recto, potest non amari à Deo, potest tamen non amari à Deo, secundum id quod dicit in obliquo, dabitque illi Deus existentiam secundum id quod dicit in recto, non verò secundum id, quod dicit in obliquo, nolitioni; positiva dabit Deus existentiam secundum id quod dicit in recto, sicut & ipsum est omissione puræ libera.

Rursus. Unicuique efficaciter amato prædicato, dat existentiam Deus, si illius sit capax; & quia omissione existentiæ non est capax nisi interpretativæ, & virtualis cuiusdam, & quidem ad Dei arbitrium, ideo illam Deus non dat semper; & si dat, interpretativam dat, & sicut Beatus rapitur actu Dei libero non nisi secundum id quod dicit in recto, ita & Deus rapitur ad positivam nolitionem, vel ad puram omissionem, non verò secundum quod dicunt aliquid in obliquo. obliquum autem istud omissionis, est obiectum, nec determinatè volitum, nec determinatè positivo actu nolibile.

Objicit 2. Idem. Ut Deus pure omittat volitionem, necessarium est ut in illa inveniat aliquid malum. concessio autem, quod nolito mundi non imbibat imperfectionem, dici non potest, quod sit mala. Seq. probatur. Qui pure omittit aliam interpretativæ habet nolitionem amandi. Ergo licet non in objecto, at in exercitio ipso nolendi invenit aliquid mali. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur. quia voluntio divina nec est mala in se, uti voluntio creata quæ imperfecta est, neque quæ impedit aliquid boni, nisi quatenus est impeditiva alicuius actus divini: pura enim carentia sui bona esse nequit si ipsa voluntio in se mala non est.

RESPONDE TUR. Ut Deus omittat pure volitionem mundi, non est necesse ut in volitione,

(F) 2 vcl

LO
USKI
e. Z.

vel illius exercitio inveniat aliquid mali; sed sufficit ut advertat non esse in mundo infinitam rationem boni: quia si Deus velit actu positivo omittere volitionem mundi non est necesse, ut in ipsa volitione advertat aliquid mali; ita quando purè omittit non est necesse ut in volitione advertat aliquid mali.

Neque valet si dicas cum Quirós, hoc tantum verum esse, quando quis non cognoscit reflexè ipsum exercitum, quod Deus noscit, non inquam valet. Quia saltē aliquando potest creatura reflexè noscere hoc exercitum, & tamen illud omittere purè non ex eo, quod illud exercitum malum sit, sed quia liberum sibi est. Deinde, quia licet ad hoc ut oderimus aliquid est necesse objectum proponi sub ratione mali, nihilominus, ut abstineamus ab actu non est necesse, vel odissē actum, vel odissē objectum. Sed formalissimē id sufficiet: quia non appetit & objectum & exercitum actus, per modum boni infiniti, & necessitatis. Suppositāque possibilitate omissionis pura libere ponendo eam voluntas non extraheretur extra speciem modi sui agendi, extraheretur autem si odissē aliquid non propositum sibi tanquam malum. Quod autem dicit Quirós, quando Deus omittit positivē volitionem mundi, invenit rationem mali respectivē: quia invenit impedimentum bonitatis inventā in tali nolitione. Idem ad præfens applicari posset, quod scilicet illa volitio sit respectivē mala: quia scilicet impedit bonum omissionis; non quidem physicum. siquidem est pura carentia, sed bonum convenientiae ad maiorem & extensiōrem usum libertatis progradientem usque ad puras omissiones, probandumque illi restaret, quod nullius bonitatis etiam interpretativā & virtualis existentia sit in illa omissione, cum purā omissioni liberā concedatur interpretativa, & virtualis existentia. Quamvis autem nihil sit mali in volitione opposita, non probatur, quare non sit boni quidquam in hac extensione libertatis quæ sit per omissionem purā. Ad eum modum quo potest nihil mali adverte in aliqua volitione creata voluntas, & tamen ex sola libertate etiā purè omittere, posito quod pura creata omissione non implicet.

Objicit 3. Idem. Assumitque principium. Quod scilicet pura omissione libera importet imperfectionem: & quidem imperfectio est quod positio pura omissionis libera, careat vero gaudio & felicitate: hæc enim non est in omissione sed in præsentiā boni.

RESPONDETUR. Verum quidem gaudium non fit omissione gaudii. Sed nego, quod verum gaudium non possit esse circa omissionem tanquam circa objectum negandumque restat, quod positā possibilitate pura omissionis libera, non possit stare gaudium in ipsa illa interpretativa existentia omissionis, & in usu illo extensi-

volibertatis usque ad puras omissiones, quæ de se non sunt mala.

INSTAT 1. Minus habet illa omissione in sua entitate & perfectione, siquidem prædicatum positivum positivæ volitionis per nullum aliud compensat pura omissione.

RESPONDETUR. Quod omissione pura secundum id quod dicit in recto non minus habeat præ volitione; licet habeat in obliquo minus. Nam volitioni mundi obliquum respondens est mundus: omissioni autem, nec existentia, nec non existentia mundi, sed imparitas ista in obliquis actuum Dei admitti debet: quia etiam positivæ nolitioni mundi respondet negatio mundi, quæ non est par existentia mundi.

INSTAT 2. Si posset dari omissione pura libera, posset etiam Deus velle per volitionem realiter distinctam.

RESPONDETUR. Negandoseq. Quiposita omissione pura in recto tamen importante ipsam Deitatem, non destruitur simplicitas Dei ratioq. actus puri, quod utrumq; destrueretur, si Deus velle per volitionem realiter distinctam.

INSTAT 3. Si daretur omissione pura libera Spiritus S. non procederet ex omni exercitib. libero, siquidem ex carentia procedere nequit. Unde non ita adæquaret voluntatem; sicut VERBUM intellectum.

RESPONDETUR. Posse procedere Spiritum S. ex omissionibus etiam liberis: & licet non possit procedere ex carentiis puris, potest tamen procedere ex carentiis puris liberis: in hoc que disparitas erit: quia priores sunt merum nihil, secūs posteriores: priores negant omne esse posteriores, non negant interpretativum esse, nec negant quietem possessionis, quam negat merum nihil.

OBJICIT 4. Idem. Quando Deus amat creationem mundi omittit imperium talis amoris, deberet per aliam omissionem omittere illud imperium, & hoc per aliam, quod est concedere processum in infinitum. Assum. Probat Nam Deus per nullum exercitum simplex omnitem ponit impedimentum imperio reflexo de tali exercitio: stat enim bene quod Deus omittat imperium circa amorem, & nihilominus imperio reflexe talem omissionem.

RESPONDETUR 1. In Deo posse admitti. Sicut infinitum cogitationum, de omnibus possibilibus; ita & infinitum imperiorum de omnibus suis volitionibus, nolitionibus, omissionibus, quæ omnia imperia erunt syncategore matice infinita, sicut & notitia omnium possibilium: quia verò non est illuc ulla realis multiplicitas omissionum, vel imperiorum, sed ipsam esse Divina una æquivalens omnibus illis, jam de vitabitur infinitudo, qualis in scholis impugnatur. De quo ipso imperio sic discurritur. Quando Deus amat & intelligitur omittere imperium

REPLICA
THEMIS
Tom. I
D.

amoris, vel procedit Argumentum de imperio innoxio ipsamori, & hoc nunquam omittitur: nam ipse amor qui est volitio, formalissimè includit volo amare. quod ipsum est imperium innoxum. Sicutem fit res de imperio reflexo, tale imperium concedi potest Deo: quia nobis ex eo non conceditur, eo quod nobis non repræsentetur semper honestas illius imperii. Unde non habemus semper prærequisitum ad formandum illud imperium. Deo autem omnes haec honestates semper sunt præsentes, adeoque est expeditus ad illa formanda. imo formabit illa, ut plenius salvetur quomodo sit Deus infinitum volitivum, non tantum in ratione entis, sed & in ratione volendi. utq; salvetur immutabilitas volendi in quacunque suppositione possibili, debet habere omnem possibilem volitionem. de quo in r. parte.

Negque valet si dicas. Admitti à nobis processum in infinitum in principiis, quod horret scho-
la, eo quod concessio hoc processu, sequatur ni-
hil unquam posse produci. Non inquam valet.
qua omissione ipsa, aut imperium omissionis, non
et per se principium productivum. hinc non
sequetur posito hoc processuum impediri produc-
tionem effectuum. Deinde. Non debet ad-
mitti processus in infinitum in causis, si illæ di-
stinctæ sint, & si infinitudo illa processuum non
includitur ipsi conditioni unius imperii. jam au-
tem infinitudo omissionum, & imperiorum im-
perantium omissiones innectitur uni principio,

quod est infinitum volitivum in quo pluralitas actionum unitas est.

Quod si dicas illud imperium secundum fore otiosum; negabitur hoc: non est enim infinito volitivo indebitum.

R E S P O N D E T U R 2. Negando, quod Deus imperium amoris omittens debeat ex vi rationis allatae per aliam omissionem omittere. Quamvis enim simplex exercitium omittendi non impedit imperium reflexum, si simplex exercitium omittendi non circumstantetur formalitate quietis in bono illo posse, ut loquitur Perez, quod bonum, est sola omissione aeternus; secus si circumstantetur formalitate hujus quietis; vel alia phras. simplex exercitium omittendi non impedit reflexum imperium de illa omissione, si voluntas se ulterius exercere velit liberè. Secus si nolit, nolle illud exercendo pura omissione, licet non liberè.

O B J I C I T 5. Si daretur in Deo omissione pura libera, daretur in Deo potentia realis, ut vivat per aliquid aliud realiter distinctum & ad suscep-
tiendum denominationem ab aliquo imperfec-
to, qualis est carentia.

R E S P O N D E T U R. Negando, quod pura omissione secundum id quod dicit in recto, & secundum quod est vita interpretativa sit aliquid realiter distinctum à Deo, licet ratione coniuncti sit aliquid realiter distinctum. quod etiam evenit in aliis actibus liberis ex communiori sententia.

DISPUTATIO III.

De aliis Divisionibus Peccati.

B Revius illæ expedientur. Nam quæ hic Badferri possent, vel alibi tractata sunt. vel pectant ad materiam controversam.

QUÆSTIO I.

De Divisione in Mortale & Veniale.

P R A E M I T T O 1. *Tam de Mortali, quam veniali* predicatur hoc *Genus, Peccatum.* An autem sit prædicatio univoca, an Analoga. inquirere solent Auctores. Et certè quod utriusque posse haberi conceptus perfecte unus, decidi debet conformiter ad ista quæ dicta de conceptu Entis. Addit Suar. dis. 2. hic Sect. 5. Quod secundum Metaphysicam considerationem, univocè convenienter; non tamen secundum considerationem Theologicam, & secundum nocumen-
ta quæ adferunt Animæ.

P R A E M I T T O 2. *Dari peccata tam venialis,* quam mortalia. Ratio. Tum quia. ita docet Scriptura. Ipse enim Christus comparat quæ-

dam peccata festucæ, quædam trabi. Sanctus etiam Joannes ep. 1. cap. 1. v. 8. dicit ex una parte. Si dixerimus, inquit, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. Unde agnoscit dari in nobis peccata sine quibus non sumus in hac vita, & tamen dicit idem Joan. c. 3. v. 6. Omnis qui in eo manet non peccat. & infra v. 9. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit. Unde jam agnoscit esse quædam peccata, quæ de ipsis qui manent in Deo non possunt affirmari, nec de ipsis qui dicunt de se v. 18. quia translati sunt de morte ad vitam. quæ duo loca concordari non possunt, nisi ponatur diversitas peccatorum stantium cum charitate, & expellentium charitatem. Tum quia. Ita definit Trid. Sess. 8. c. 11. & 12. & Can. 23. & 25. & Sess. 14. c. 5. Can. 7. Tum quia. In moralibus etiam dantur offensæ leves & graves. Cur in præsenti non dabuntur.

P R A E M I T T O 3. Præter dicta alibi de mortali & veniali quærendum restat, quid sit constitutivum
(F) 3 utrius-

LOU
VSKY
et Z.

1

utriusque in ratione gravis seu mortalis, & in ratione levis seu venialis.

EXPLICANT I. *Aliqui.* Veniale constitui in ratione venialis per imputationem Divinam: quia scilicet Deus non imputat aliqua pro gravi offensa, & alia imputat.

NON SATIS FACIT. Hujus imputationis vel habetur fundamentum, vel non habetur. Si non habetur. Ergo posset Deus sua non imputatione facere, ut Christicidium sit aequivalens verbo otioso. & si in humanis objectiva gravitas non desumitur ex imputatione, nec in praesenti desumetur. Si autem habetur fundamentum illius imputationis, illud potius erit quae sit constitutivum. Tum quia. Dantur aliqua peccata quae ideo sunt mala, quia prohibentur. Ergo antecedenter ad imputationem debent habere jam malitiam. Tum quia. Sequeretur ex dicta sententia ultimum resolutorium Cur Deus offendatur, esse ipsam illius imputationem: Si enim ulterius resolveretur, illud potius constitueret peccatum: non potest autem dici, quod Cur Deus offendatur? resolubile sit in ipsam illius imputationem: quia posset creatura respondere Deo, offenderis quia vis: quia libet, non quia jus habes: pendet enim tota ratio malitiae ex tua imputatione. Imo posset dicere creatura. Cum possis facere ne sit offensa, tuam imputationem subtrahendo; cum illam non subrhas arbitriarie, tibi imputa, quod offendaris. Effetque Deus Auctor & Causa peccati: quia effet Causa & Auctor constitutivi peccati; nempe ipsius imputationis exhibet a se cum inclinatione. quae imputatio est per te constitutiva peccati.

RESPONDEBIS I. Quando Deus aliquid imputat quod ante prohibitionem non erat malum; non potest creatura Deo dicere: offenderis quia vis. Consequenter nec in praesenti poterit dicere.

CONTRA, quia posset Deus ultimè replicare. Ego quidem hanc materiam extraxi ad materiam offendae, sed quod mihi extrahentius debet parere. & nisi pareas quod pecces, id non ex mea imputatione & voluntate est. hocque ipsum est ultimum cur tu pecces. In praesenti autem non nisi (per te) liberam suam imputacionem posset Deus obtrudere.

RESPONDEBIS 2. Liberè Deus dat gratiam conversionis, liberè præbet concursum ad peccandum. neque tamen per hoc dici debet offendere: quia vult. Ergo etiam in praesenti idem dicere non poterit.

CONTRA. Quia quod Deus præbeat concursum, id facit ad salvandam libertatem, quæ salvare potest, licet imputatione non constitutetur peccatum. Quando item non dat gratiam efficacem, id non quidem in ratione selectionis gratiae: hæc enim penderet a Deo: sed in ratione non factæ conversionis, ultimè rejici debet in creaturam. Si autem ultima ratio constitutiva

venialis, vel mortalis est imputatio Divina, ultimè etiam responderetur, Cur Deus offendatur: quia Deus vult. sequereturque absurdum, quod non sequitur ex antecedenti. Ea quæ in Contra afflumuntur, quia sunt communia cum Hæreticis, pondus non habent. Unde Ly Beatus cui non imputavit Deus peccatum. hoc sensu accipi debet. Beatus cui data gratia Justificationis, quæ posita delentur peccata. Quando autem alii ex ore urgent imputatione constitui peccata: quia Deus potuisset etiam veniali pœnam aeternam præstituere. hoc etiam conceperit, nondum sequetur imputatione stare veniale. quia ratio meritivi pœnae non est formalitas primaria constitutione actionis male.

DICES. Furtum floreni v.g. non differt specie à furto floreni sine tribus grossis, & hoc ipsum non differt specie à furto sine sex grossis. Ergo apparet furtum istud solè imputatione stare. Nam furtum v.g. unius floreni est mortale. furtum autem 20. grossorum, non est mortale.

RESPONDETUR. Si comparentur illa furtum inter se, secundum immediatum & non notabilem excessum inter se, non distinguuntur specie: non enim notabiliter differunt; distinguuntur tamen si tota collectio sumatur, taxetque gravitate reperibili in hac acceptatione alieni damnifica, quæ acceptio damnifica complectur moraliter hæc summa in circumstantiis talis indigentia subiecti damnificati: non ergo ex imputatione erit furtum floreni peccatum mortale, sed ex ipsa conditione objecti, quo ratione damnis in his circumstantiis notabiliter differit furtum gravius à furto levo. Illustrat hoc Tann. Ponantur dispositiones ut 8. caloris, inducetur forma ignis. & tamen hæc non sunt distinctæ specie & notabiliter à dispositionibus ut 7. neque dispositiones ut 7. à dispositionibus ut 6. ita & in praesenti tota collectio simul sumpta aliam taxam, & valorem meretur, non ex imputatione simpliciter, sed ex dissonantia reperibili in damno notabili, quod damnum notabile ex circumstantiis est florenus v.g. quod tamen non est ita accipendum, quasi si vel unum solidum non subrhas, jam non sis commissurus furtum grave: cum etiam sine illo solidu sit damnificatio gravis, sed circiter furtum floreni hoc est damnum moraliter tale, quale moraliter infertur acceptio floreni.

EXPLICANT 2. *Alii cum Cajet.* Differunt inter veniale & mortale. quia veniale est circa media, mortale circa finem. Tannerus docet, mortali tolli conjunctionem & ordinem ad ultimum finem; quem non tollit veniale. Accedit & Explicatio Durandi. Mortale eo constitui, quia aufert charitatem, veniale non nisi fervorem illius. *Hæc explicatio*

NON SATIS FACIT. Tum quia; vel agitur hinc de objectiva malitia & per se, vel de alia & ex ac-

REF
THEM
ZIA NOW
TOM A
D. V

ex accidenti. Si de alia, etiam veniale ex accidenti potest esse circa finem, hoc est, contra ordinem ad finem, contra charitatem &c. casu quo putetur esse mortale. Et è converso. Mortale potest esse non nisi circa media, & contra fervorem charitatis, si apprehendatur ut veniale. Quod si huc agitur de objectiva malitia, querendum restat. Unde de hoc, quod mortale debet esse contra finem, veniale contra media, semper inquirendo de objectiva & ultima formalitate. Tum quia. Ordo iste ad finem, vel ad media, cum sit quid respectivum, debet aliquod absolutum prædicatum præsupponere in peccatis, & hoc potius erit constitutivum eorumdem. Tum quia. Non satis explicatum est quid sit peccatum esse contra finem, & quid contra media. Si enim nomine finis intelligatur Deus, & nomine mediorum creature, jam v.g. homicidium non erit mortale: est enim occidere creature. Si autem nomine mediorum intelligatur id quod usurpari potest, ut aliquis salvetur, nonne potest esse mortale contraria media, scil. non adhibendo illa. Nec plus valet illa explicatio, quod mortale sit contra legem, veniale præter legem: de facto enim Lex divina etiam venialis prohibet. Adit Vsq. Quod qui præter legem operatur, potius videatur ponere opus indifferens, quam veniale.

EXPLICAT 3. Suar. cit. sect. 4. n. 10. Quod scil. veniale præter morale malitiam, quam ex objecto & propriis circumstantiis habet, non habet illam propriam deformitatem mortalis: que in aversione à vero ultimò fine, & in conversione virtuali ad creaturam, ut ad ultimum finem, posita est. *Hec Explicatio*

NON SATIS FACIT. Tum quia. Mortale non statin hoc, quod est præter malitiam morale non habere, propriam deformitatem non nisi venialis. Ergo nec è converso, Veniale statuit illa parentia deformitatem inclusa in mortali. Tum quia. De hoc ipso querere restat, que sit ipsa turpitudine propria mortalis: id enim quod adserit de aversione & conversione, locum universaliter non habet. Sæpè enim peccatum aliquis mortaliter, potestque persistere in actuali apprehensione demonstrativa, quod creaturam non possit esse finis ultimus, experieturque peccator se tunc non statuere in peccato mortali pro ultimo fine creaturam. Neq; tunc dicetur virtualiter id facere. cùm oppositum ait apprehendat; potestq; aliquis deserere medium necessarium ad confecutionem ultimi finis, qui est Deus, neque tamen per hoc creaturam statuere sibi pro fine. Tum quia. Ut urget Arriaga. d. 48. n. 16. Pone aliquem homicidum cum perfecta cognitione occidere, & cùm advertentia, quod illud homicidium sit contra Legem, quod tollat gratiam Dei & similia, facere tamen non liberè, talis non peccabit

mortaliter, & tamen non minùs diserit Deum virtualiter tanquam ultimum finem. Ergo apparet tali formalitate non constitui mortale. Denique querere restabit. Cur non posit esse ab ultimo fine aversio venialis; sicut datur levis offensa. in omni etiam plenè deliberato veniali reperitur contemptus, licet levis, adhæsioque levis creaturæ, cum deviatione levi à Deo. Unde insuper explicandum venit. quæ aversio, quis contemptus, quæ conversio ad creaturam sit gravis.

NON ad solvendas objectiones. Explicari interdum peccatum per hoc quod quis præferat hic & nunc usum creaturæ Legi divinæ. Sed inde non sequitur, quod hoc sit primò essentialis conceptus mortalis. conjungitur quidem peccato quod propter amorem temporalium deferatur Deus: sed inde non sequitur, quod peccator in omni peccato mortali constitutus sibi creaturam tanquam ultimum finem. Quando autem August. lib. 3. de Lib. Arbit. c. 24. dicit, peccatorem velle esse sibi Deum, innititur verbis illis: Eritis sicut dii. quæ verba, non ita apprehendit Adam, quasi ex creatura evasurus esset Deus, sive ultimus finis: sed quod esset acquisitus insignem participationem Deitatis in genere sciendi.

Rursus. Aliud est, quid interpretative faciat peccator, & aliud id, cui adjunguntur hæ interpretationes, quod ipsum etiam debet habere formale, & directum constitutivum, quod pro resolutorio adferri possit, quare has interpretationes patiatur mortale, & non patiatur veniale; illaq; potius ratio erit constitutiva vel mortalis, vel venialis. Et licet peccator peccando non tendat in Deum tantum ultimum finem, non dejicit tamen Deum opinione suā à ratione finis ultimi, sicut aliud est aliqua tensione arcus non tangere metam, & aliud, aliam sibi metam constituere. Denique irreparabilitas, & incompensabilitas peccati mortalis, non redetur in hoc, quod finem universalē auferat, sed quia illa offensa habet suam infinitatem, vel simpliciter, vel secundum quid. interpretativeque auferat ultimum finem. sed non sequitur quod debeat primò illa formalitate interpretativā constitui.

EXPLICAT 4. Arriaga. Quod peccatum mortale constitutatur formalitate gravis, & veniale levis offensa. gravis autem offensa est, quæ fundat odium inimicitiae in Deo veniale autem, non nisi displicentiam levem. Quod ipsum inde est: quia mortale est transgressio omnino libera præcepti divini graviter obligantis. veniale vero, est transgressio præcepti levis, vel certè non perfectè libera. illud autem præceptum grave erit, quod prohibet rem, quæ notabilem damnum adserit, vel mandat rem in se aliquius considerationis, & ad illam obligat, quantum potest. *Hec Explicatio*

(F) 4 NON

LOD
VSKI
et Z:

NON SATIS FACIT. Tum quia. Tandem ultimo explicat peccatum per effectum: quia explicat per id, quod sit adlatum magni damni. Tum quia. Restat de hoc ipso querere quo titulus mortale sit magni damni illativum, quid item sit rem præcipi magnæ considerationis? Tum quia. non potest esse ultima ratio malitia objectivæ, quia aliquid est prohibitum à Deo. Ergo & in explicatione mortalis secundum objectivam moralitatem non erit etiam ad hon. recurrendum.

Explicatur Constitutivum utriusque.

Explicatur tandem conformiter ad dicta de moralitate objectiva. Quod scil. Cùm peccatum ut sic sit dissonantia ad naturam intellectualem; ita mortale erit, quod importabit gravem dissonantiam ad naturam intellectualem. Cùm veniale importet dissonantiam non nisi levem. Modus autem pensandi taxam gravitatis, debet desumi ex hac triplici regula. vel ratione objectivæ majoris dissonantia; & sic magis est dissonum naturæ intellectuali, accipere alicui vitam, quam mentiri jocose; vel ratione materiae, & sic quamvis ponatur, quod furtum ex genere suo sit mortale, furtum tamen unius solidi non erit mortale. taxari denique debet secundum modum advertentia, & voluntarii: nam non est graviter dissonum hic & nunc naturæ intellectuali, si operetur sine advertentia & libertate.

Defensio hujus Explicationis petatur ex materia de Moralitate objectiva, & in materia de Penitentia circa objectum formale.

Ratio explicationis insinuat. Peccatum mortale supra rationem peccati non addit aliud nisi gravitatem. Ergo & gravitas mortalis, non addit aliud supra dissonantiam in peccato inclusam, nisi v. g. dissonantiam gravem, vel levem. Universaliterque rationes specificæ non adferunt nisi talitatem illius generis; & ita colori ut sic, additur talitas coloris, quæ est albedo. Cùm ergo malitia objectiva ut sic peccat sit dissonantia, mortale addet ad veniale, talitatem non nisi dissonantia, quæ talitas stabit non nisi in gravitate & levitate.

Juvat hic eruditionis causâ describere discursum S. Thomæ explicantis peccatum per rationem quidem à posteriori, tamen bene notificantem. per rationem inquam à posteriori: quia etiam S. Thom. usurpat in hac explicatione terminos metaphoricos, qui non sunt constitutivi rerum. Sic ergo discurrit hic quæst. 57. art. 5. &c. *Differentia peccati venialis & mortalis consequitur diversitatem inordinationis, qua complet rationem peccati: duplex enim est inordinatio. Una per subtractionem principii ordinis, alia quæ etiam salvato principio ordinis sit inordinatio circa ea quæ sunt post principium. Sicut in corpore animalis quandoque quidem inordinatio complexionis*

procedit usq; ad destructionem principii vitalis, & hæc est mors, quandoq; verò salvo principio vite & deordinatio quedam in humoribus, & tunc est agitudo. Principium autem actus totius ordinis in moralibus est finis ultimus, quia ita se habet in operatibus, sicut principium in demonstrabile in speculatibus, ut dicitur in 7. Ethicorum. Vnde, quando anima deordinatur per peccatum usq; ad aversionem ab ultimo fine scil. Deo, cuius unum per charitatem, tunc est peccatum mortale; quando verò sit deordinatio circa aversionem à Deo, tunc est peccatum veniale. Sicut enim in corporibus deordinatio mortis, quæ est per remotionem principii vite, est irreparabilis secundum naturam, inordinatio autem agitudinis reparari potest, propter id quod salvum principium vite. Similiter est in his quæ pertinent ad animam. Nam in speculatibus qui errat circa principia, imperfusibilis est; qui autem errat salvis principiis, per ipsa principia revocari potest. Et similiter in operatibus, qui peccando avertitur ab ultimo fine, quantum est ex natura peccati, habet lapsum irreparabilem, & ideo dicitur peccare mortali, aeternaliter puniendus. qui verò peccat circa aversionem à Deo, ex ipsa ratione peccati reparabiliter deordinatur, quia salvatur principium.

Consimilis est & alius discursus ejusdem hinc q. 88. a 1. in Corp. Peccatum est quedam infirmitas animæ, sub quo inferius possum mortale tanquam species sub genere, illud esse dicitur, quod est ad similitudinem morbi qui dicitur mortalis: eò quod inducat defectum irreparabilem, per destructionem alicujus principii.

Porro, hoc ipsum principium quod destruit mortale, est ordo ad ultimum finem; posita autem destructione illius ordinis, jam non potest fieri, restitutio in pristinum statum per aliquid principium interius. cuius ratio est: quia inordinaciones eorum quæ sunt ad finem, reparantur ex fine. Sicut error circa Conclusiones, reparatur per principium veritatum. Erit ergo illud mortale, quod erit irreparabile ab intrinseco, & destruictum principii vivendi; illud autem erit veniale quod habet inordinacionem circa quæ sunt ad finem, conservato ordine ad ultimum finem, & hæc reparabilia sunt, & dicuntur venialia.

Colliges hinc. Peccatum in ratione peccati constitui dicta dissonantia, in ratione autem offendit reperibilis in ipsomet peccato, constituitur taxabilitate à dignitate divina. Posunt & alia constitutiva assignari peccati, sed sub diversis ejusdem denominationibus.

QUÆSTIO II.

De Divisione in Proprium & Originale.

N Omne peccati Proprii venit peccatum voluntate propriæ se ad illud movente possum; peccatum autem Originale est peccatum

tum commissum in origine seu capite. De proprio peccato nihil disputandum sic specialiter venit, quod alias non sit explicatum. De posteriori colligo in primis ea, quae fusiū ab aliis narrantur.

PRÆMITTO 1. *Dari peccatum Originale.* Ratio. Tum quia ita post alia Concil. docuit Trident. Sess. 5. de peccato originali. Tum quia. Id docet Scriptura. David P. 50. ait: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum &c. & Paulus ad Rom. 5. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt &c. Tum quia. Non est credibile, quod Deus in suis operibus perfectus artifex & operans secundum modum conformem uniuscujusq; naturæ, produxisset hominem cum rebellione partis sensualis, quam congruit esse non nisi subditam. Ergo induxitio hujus rebellionis debuit ex aliquo vitio oriri; & hoc est peccatum originale.

PRÆMITTO 2. *Notabiliores errores circa Originale.* Primus, Pelagianorum illud negantum, contra quos multis August. Nec Chrysost. docuit oppositum, sed tantum proposuit difficultatem doctrinæ Catholicæ in hoc peccato. Secundus error. quod Originale non aliud sit nisi concupiscentia carnis. Contra hunc errorum est Trident. Sess. 5. Can. 5. docens, baptismo tolli omne id, quod verè peccati rationem habet, & tamen non tollitur concupiscentia. Fundatur Trident. in Scriptura. inter alia ubi dicitur, Nihil damnationis esse his, qui sunt in Christo Iesu: & tamen etiam Paulus habuit stimulum carnis, & si intelligatur habuisse nonnisi scrupulos, est alius locus, qui non nisi de concupiscentia procedit. Melius est nubere &c. & tamen hoc scripsit Christianus Paulus. Qui quando concupiscentiam vocat peccatum, loquitur figuratè, hoc est. esse pœnam peccati, causam, & quia si illi consentiat, erit peccatum. Quamvis autem dentur peccata tecta, id non convincit dari in renatis originale: nam peccata, ante Deum tecta hoc ipso nulla sunt; quia omnia sunt aperta oculis ejus. Alios errores non moror. qualis est ille Matthiæ Flacci Illirici docentis. quod originale sit forma substantialis, quæ Adamo post peccatum arte diabolica data fuit. De quo errore Arriaga. d. 50. n. 4, & Oviedo cont. 9. n. 10. Et certè hæc forma substantialis originalis peccati, est vel distincta ab anima rationali, vel indistincta, si distincta. Ergo duas formas substantiales informant eamdem materiam, quod est contra bonam Philosophiam. Si distincta. Ergo cum ante originale, non fuerit originale, ante originale non erat illa forma substantialis, adeoque nec anima rationalis, consequenter Adam peccans non erat homo.

PRÆMITTO 3. *In originale sit verè pecca-*

tum? Esse verè peccatum supponit Trid. sess. 5. Can. 5. Univocè an analogicè conveniens cum aliis, est quæstio decidenda ex principiis uniuscujusque Philosophicis.

PRÆMITTO 4. *Vnde & quando originale incepit?* In primis non incepit ex peccato Evæ, sed Adami: quia Paulus uni tribuit homini, quod per illum intraverit mors, in quo omnes peccaverunt. consequenter etiamsi Eva non peccasset, originale fuisset peccante solo Adamo, qui solus habuit vim nocendi de facto: quia solus ex testimonio Pauli nocuit.

Inquirit Arriaga hic d. 50. Si habuisset voluntatem comedendi pomum Adam, & actu non comedisset, fuisset originale? Negat futurum idem: quia verba Scripturæ non dicunt, In quauncorū die volueris comedere, sed in quauncorū die comedeleris. & quamvis externus actus præ interno nullam addat specialem malitiam, potuit tamen Deus pro conditione effienter requisita apponere comeditionem exterram.

Procedendo ulterius in hoc, unde, & quomodo originale incepit? Dici potest. Quod si alii præter Adamum peccasset, filii ex ipsis nascituri non habuissent originale: quia non constat de pacto cum illis facto. Casu autem quo ponatur peccasse Adam nonnisi post habitos filios, illi essent contracti originale? de hoc non constat, probabilitusq; est non contracturos: quia propagari ex vitiato capite contrahitur originale: non supponitur autem ante illorum generationem virtus Adam. Sed vitiarenturne saltē nepotes? Affirmat Tann. vitiandos. Ratio, quia essent concepti ex Adamo jam vitiato. Negat Arriaga. quia essent concepti ex Adamo justo, ille enim esset causa nepotum propagationis, in quantum esset causa inimedita suorum filiorum imminutorum, Adamus autem quando genuit causam imminutam, erat sanctus. Sed quomodo in nos derivatur originale? Derivatur generatione: nisi enim ponatur generatio non erit originale; homoque qui hodie produceretur ut Adam non haberet originale; neque tamen est necesse in illo concubitu sentiri libidinem, quia illa ad hoc per accidens se omnino habet, contrahitur autem ratione seminis masculi. ut docet post alios citatus Arriaga. n. 18. quia, cum solo Adamo Deus fecerat paclum, hinc & infectio filii, Adamo imminutus tribui debet. Ex hac autem occasione attingendum venit. quomodo actus conjugalis sit honestus, qui est causa positionis originalis in prole. Ad quod ordinariè Respondeatur. Cum illa actio habeat primarium suum finem, nempe physicam generationem, quæ per se non est connexa cum originali, honestari poterit.

Inquiri etiam solet. *Quodnam fuerit majus peccatum, Adamini, an Eva?* Si quis tueretur senten-

sententiam Cyrilli L. 3. in Julian. Chrys. Homil. 16. in Genesim Aug. L. 2. de Genesi contra Manich. c. 15. Ruperti. Rabani, &c. quod mulier videns se non mori, crediderit Deum mentitum fuisse, & ex invidia prohibuisse eum, gravius illa peccavit præ Adamo. De quo licet quidem enuntiet Tertull. L. advers. Marcion. c. 2. *Quis dubitabit, inquit, ipsum illud Ade delictum Hæresin pronuntiare, quod per electionem sue potius, quam divina sententie admisit: quia tamen per August. objectum erroris fuit, existimare veniale fore, si contra præceptum Dei de fructu illo comederet, ne sociam contrastaret;* sic indubie minus fuit peccatum Adami. de qua materia vide Bellarm. L. 3. de pecc. orig. cap. 5. Cæterum ratione damni quod incurendum erat peccato ab illo commisso, cuius damni interminatio spectabat nonnulli ad paetum cum Adamo. hoc sensu gravior ejusdem culpa fuit.

PRÆMITTO 5. *Quid sentiendum de his qui præter Beatissimam tribuunt aliis, quod sint sine peccato originali concepti?* De his discurrit sic Oviedo Controv. 1.n.1. Aliquem excipere sine fundamento a propositione virtuali revelata, non solum est temerarium & erroheum, sed manifeste hæreticum. est enim negare immediatè in se ipso revelatum. Sed revelatum est, omnes posteros Adami excepta Beatissimam in Adam mortuos. Ergo. Neque audiendæ sunt revelationes: sunt enim corruptæ & fictitiae. Hæc ille. His præmissis sit

DIFFICULTAS I.

Quid per Alios contineri voluntates posterorum in voluntate Adami?

Essentia peccati originalis nequit bene explicari, nisi præcognoscatur quid sit voluntates posteriorum fuisse alligatas, vel contentas in voluntate Adami. *Est autem in duobus difficultas. In primis.* Quia Trid. sess. 5. cah. 3. docet: Peccatum originale inesse unicuique proprium. & Sess. 6. c. 3. propagatos ex Adamo propriam injustitiam contrahere. Jam autem videtur, si proprium peccatum est, originis non est. si originis est, quomodo jam proprium unicuique est. *Secunda est difficultas.* Omne peccatum est voluntarium. Ergo & aliquod peccatum est voluntarium. Ergo & originale erit voluntarium. originale autem non apparet quid sit voluntarium. non enim est voluntarium physicè: quid enim mihi non existenti est voluntarium physicè? non etiam voluntarium moraliter: quia si non præsupponatur aliquis actus in ante physicus, quomodo illud spectabit ad me moraliter in ratione voluntarii?

EXPLICAT 1. Hanc Difficultatem Oviedo Contr. 9. n. 14. Ponitq; duplex in præsenti cogitari posse voluntarium. Primum. Si illud peccatum nec physicè nec moraliter in se, dica-

tur ipsis esse voluntarium, sed tantum in capite, scilicet primò parente, qui non solum fuit caput physicum in ordine ad propagationem, sed & morale ex pacto, vel ex decreto, de danda vel neganda gratia dependenter à libertate Adami observantis, vel transgredientis præceptum. Secundum est modus. Si quod Adamus volunt physicè, parvuli dicantur voluisse moraliter, dicitur esse difficultatem in hoc secundo modo. Adjungit postea, quod plurimum voluntates possint moraliter unius voluntati alligari; ita ut quidquid ille cui alligata sunt aliorum voluntates fecerit, reliqui ratum habeant, ac si ipsi fecissent. Ita fit cùm plures ejusdem voluntari se committunt. cùm celebratur matrimonium per Procuratorem. imò id fieri potest etiam si quis liberā voluntate suam voluntatem alteri non commiserit, idque possunt præstare superiores respectu subditorum, in illis actibus, in quibus inferiores illis subduntur: ita à publicis potestatibus solent alligari minorennum voluntates voluntatibus tutorum. Cùm ergo Deus sit omnium supremus Dominus, potest in ordine ad quemcunq; effectum cuiusvis voluntatem alligare voluntati aliis. *Hac Explicatio*

NON SATIS FACIT. Tum quia. Primum punctum hujus difficultatis non enodat, quid sit illa transfusio? quid ponat tunc illud dominium supremum Dei transfundens voluntates? Tum quia. Instantiae quas adducit, non convincunt: Nam quando plures se unius voluntati committunt, vel cùm per Procuratorem contrahitur matrimonium, semper intercedit actus proprius, qui continet approbationem physicam actus physici alieni; intervenit enim hic aut similis actus. volo hæc, quæ tu volueris, quæ volitio, est etiam volitio ejus quod ille alius voliturus est. Quod attinet ad voluntatem superiorum, id etiam non convincit: quia id vel intelligitur de subditis adultis, vel inadulti, sive adultis, intercedet etiam tunc actus proprius universalis volendi id omni, adeoque & aliquid quod superior rationabiliter voluerit; datuq; sufficiens, vel ex hoc ipso fundamentum, ut præsupposito illo actu physico, moraliter dicatur voluisse id, quod vult superior: quia volitio universalis, est volitio particularium, licet confusa. Si autem sit res de subditis non adultis, alligatio illa voluntatum tota referri deberet in Jus altum Reipub. disponentis de bonis subditorum etiam illis invitis, modo id sit necessarium ad gubernationem politicam: si enim tale Jus non existeret, multa sequerentur incommoda in Republica rationali. Cæterum in hac occurrentia factum quod ponitur, non dicitur esse factum proprium minorennum, sed dicitur factum ex dispositione juris; & tamen originale dicitur esse proprium unicuique peccatum, Jure autem alto Deus non utitur invitis suis subditis, & cum tota illa moralitas agendi rejiciatur

R. P.
TH: M:
zianow
Tom I
D. V

nur in jus altum, ex altera parte tota ratio originalis, non debet rejici in dominium Dei; hinc quamvis censeatur aliquid esse voluntarium subditis ratione alligationis voluntatum eorum qui subditi, ad voluntatem superiorum, alligatione facta a jure alto, cum hoc jure alto non uestatur Deus, in actionibus conscientialibus, id est haec alligation voluntatis posteriorum Adami, in Adamo non potest salvari per alligationem voluntatis subditorum, in superioris voluntate. Tum quia. Ratio gratiae efficacis vel peccati, non recte rejicitur in dominium Dei. Ergo nec ratio originalis rejici debet in dominium alligationis voluntates: praesicq; ratio dominii habet quidem potestatem disponendi ut voluerit, reputatur res dominatum, sed quomodo in ordine ad hoc patitur dominatum voluntas posteriorum, qua nullo modo est; ita ut non illi dominationi tribuatur culpa, sed ipsi metu posueris.

EXPLICAT 2. Arriaga, d. 51. n. 24. Quia sci-
bet, Deus transfundit voluntates omnium po-
sterorum moraliter in voluntatem Adami: quod & ipsum praeter ad latas ab Oviedo Instan-
tias, ita explicat. Quia etiam talis transfusio sit
in materiis supernaturalibus: quia etiam Christus
Dominus suam voluntatem transfusit in
Ministros Sacramenti, id est moraliter censetur
velle Christus quod Ministri volunt. Unde
per August. Tr. 5. in Joan. dicitur Dominus ipse
baptizans: moraliter etiam dicit Christus illa
verba. Hoc est Corpus meum &c. recurruntq;
sub finem ad dominium Dei. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia Punctum
principalē in quo est difficultas non attingit, de-
hoc enim ipso queritur, quid sit transfundi vo-
luntates posteriorum in voluntatem Adami? Tum quia. Instantia allata de Christo non con-
vincit: facile enim capimus illam alligationem
voluntatis Christi: quia scil. habuit Christus
hunc actum. Volo ut omnes qui baptisati fue-
runt, sint justificati: & volo quoties prolatas fue-
runt verba Consecratiois, confici Corpus
meum, quo actu physico posito, eoq; universali,
omnes baptisationes, & Consecrationes at-
tingente, sit ut moraliter perseverans ille actus
fundet denominationem hanc moraliter agen-
tis Christi. Simile autem quid in praesenti o-
fendi non potest. Tum quia. Loquendo de
isti, quae sunt linea & ordinis, qui est volunt-
atum, tunc tantum recurrunt ad supremum do-
minium Dei, quando agitur vel de cogitationi-
bus, quae appellantur ab Aristotele Bonae for-
tunae, vel cum agitur de selectione hujus potius
quam illius comprincipii offerendi voluntati,
aut individui hujus potius quam illius determi-
natione, quae omnia salvā libertate perficiuntur
a dominio Dei: quia autem nihil praedictorum
importat transfusio voluntatum, sit ut haec
transfusio salvā libertate, in dominium Dei re-

ferri non possit. Deinde augetur per hoc diffi-
cultas: quia videt Deus tales multos qui pri-
mū ad usum rationis venientes, & interroga-
ti, vellentē disobedire circa esum ponit, respon-
derent: non. quomodo talibus voluntarium est
peccatum, & non accidit invitit?

EXPLICAT 3. ex istis quae idem Au-
tor adfert. Discurrens de constitutivo origi-
nalis. 17. Supponit tanquam principium evi-
dens in genere moris, quod multa quae physice
extrinseca sunt, aut jam præterierint, reputari
tamen possint ut quid intrinsecum, & actu pre-
fens, absolute dici proprium. sic quando
verbis contumeliosis afficitur quis, etiam si illa
nihil physicum transfuderint in contumelia-
tum, dicitur contraxisse infamiam, etiam pro-
sequenti tempore. quid enim communis quam
honorem tanquam aliquid intrinsecum & pro-
prium sibi reputare? Quod ultius in hoc funda-
tatur: quia aliquando res extrinseca physice
eodem modo operantur, ac si esset physice in-
trinseca, consequenter et ipso, quod voluntates
nostræ fuerint transfusæ in voluntatem Adami,
reputatur moraliter voluntas Adami, ac
si nostra. Quando autem Trident. ait, Origina-
le esse unicuique proprium noluit illud esse magis
proprium, quam Veniale habitualiter perma-
nens, quod non privat gratiam, sed tantum infert,
quod sit commissum, & moraliter duret. Un-
de jam pro explicanda proprietate originalis,
non erit necesse recurrere ad privationes intrin-
secas, sed per moralem inhaſionem rei intrinse-
ce melius id explicatur. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia rationem illam
proprii & rationem sequentis moralis inhaſio-
nis infundat huic principio, quod est nostras vo-
luntates esse moraliter transfusas in Adamum,
de quo ipso queritur quid est moraliter trans-
fundi. Tum quia. Aliud est querere, An actio
mihi extrinseca, & peccatum alienum possit
eundem effectum præstare, quem præstat mea
actio, de hoc enim non est difficultas: Cur
enim non potuisset Deus dicere: si peccaveris,
& a te & a posterioris facies auferri gratiam. Sed
hoc non explicatur quomodo aliena actio, in
ordine ad merendum vel demerendum possit
esse mea ut dicatur mihi propria. Tum quia.
Concedo verba contumeliosa auferre hono-
rem, qui est extrinsecus, & tamen se habet quasi
qualitas moralis intrinseca. Sed si ego non man-
davi, non consului, non extiti, quando alius dis-
honorabatur, quomodo illius dishonoratio
sum causa, estq; mihi propria illa dishonoratio?
quod item veniale imputetur mihi, facile con-
cipitur: quia præcessit physice. quid autem
meum physicæ præcessit dum committebatur
originalē?

EXPLICAT 4. alii apud eundem Arriaga.
Quod Deus voluerit dare Adamo gratiam per
modum proprietatis naturæ sine ullo pacto de
trans-

LO
s. R.
et Z.

Tractatus II.

72

transfusione ejusdem in posteros, quæ proprietas est amissa in Adamo sicut nobilitatem Parentis amittunt filii Patre infamiam contrahente. Addunt ratione continentia physica posterorum in Adamo illos peccasse in ipso, inferuntque ulterius nullum de potentia absoluta posse contineri in alio ad peccandum, nisi sit ab illo nasciturus. inferuntque, ratione continentia physica, quemlibet parentem esse caput posterorum, consequenter peccatum parentis sufficere ut posit imputari filii. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Tum quia, quod dicitur dandam fuisse illis gratiam per modum proprietatis naturalis, vel isto sensu dicitur, quod jam illis esset debita tanquam proprietas naturalis. & hoc non: quia hoc ipso non esset. Gratia illa supernaturalis, utpote debita: universaliter enim asumitur cum Aug. Gratia non esset, si debita esset. Sicutem hoc sensu dicatur futura fuisse gratia proprietatis naturalis: quia unusquisque esset nasciturus cum gratia; propositio est vera sed non explicatur intentum, quomodo scil. originale sit unicuique proprium, quid sit voluntates nostras transfundi? &c. aliud enim est dicere quod gratia fuisse et propagationi illi adjuncta, & aliud quomodo amissio illius gratiae sit voluntaria, & proprium peccatum uniuscujusque ex posteris. Tum quia. Potuisset Adam esse caput physicum, & non esse caput morale, nec fundare hoc, ut in posterum datur gratia per modum naturæ, quæ enim in hoc implicantia? Ergo in aliud principium referri debet quod sit caput morale, & non in hoc quod fuerit caput nostrum physicè. Supponuntq; ordinarii Theologi, si alio peccato peccasset Adam, non fuisse secuturum originale. Ergo supponunt solam continentiam physicam non salvare originale. Tum quia, nascimur ex parentibus in quibus continemur physicè, & tamen non maculamur peccatis eorum: neque enim filius portat iniquitatem Patris. Ergo apparet solam continentiam physicam non fundare originale. & si connaturalis est, ut inficiamur peccatis parentum, facit Deus contra naturam peccatorum, quod peccata Parentum non inficiant posteros, quod durum videtur.

NON SATISFACIT 2. ex Arr. quia hoc quod est dari gratiam per modum, proprietatis naturæ debet provenire à singulari Dei voluntate: Nam gratia semel data, non apparet quia in aliud transire possit: neque enim transit à subiecto in subjectum, neque per semen est sui diffusiva physicè. Ergo debet intercedere patrum saltem implicitum, quod negabatur.

NON SATISFACIT 3. Quia continentia physica est ad hoc impetrinens, tamen enim Setus continet physicè Adamum, utpote qui illum generate potuisset; quam Setum Adamus. quod autem id de facto non fuerit factum, non immutat veram continentiam physicam.

EXPICAT 5. Vasq. d. 133. c. 2. Eo ipso quod Deus fecerit Decretum de danda gratia Adamo, si non peccaret, ejusque posteris, sine illo majori pacto contrahimus originale. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia non salvat verba Trident. Ostendit enim quomodo caremus gratiæ, sed non ostendit quomodo hoc peccatum sit proprium posterorum: poterat enim peccatum Adami esse conditio sine qua non ablutionis gratiae, quin intercederet tunc peccatum proprium posterorum in capite; ad eum modum quo filii parentis infamis in peccatum parentis privantur nobilitate; neque tamen dicuntur hinc propriè filii in parente peccare, quod pluribus urget Arriaga.

Attigit hanc difficultatem S. Thomas hic. q. 81. a. r. dicitque quod motus membrorum propriè & verè reputantur peccatum, quando imperantur à capite, ita moraliter peccatum Adami est propriè nostrum, eo quod Adam fuerit caput nostrum. *Hec Explicatio ut sonat accepta*,

NON SATISFACIT. Quia inchoat nonnulli explicationem, quod scilicet Adamus sit caput posterum morale. restat autem querere, quid sit istud caput morale, nec de hoc voluit discurrere S. Th. Tum quia. Duplex potest series actionum hic cogitari in primis comparando motus membrorum ad caput. secundò, motus capitis ad membra. circa primum, motus membrorum imputantur capiti tanquam directive, & imperanti, & de hoc in praesenti non est difficultas: cum actiones nostræ non imputentur Adamo. quod attinet ad secundam comparationem, nunquam motus capitis membris imputantur si illa se non moveant. Unde restabit explicandum, quomodo hic motus capitis imputetur membris. Tum quia. non apparetvis hujus rationis. Motus membrorum imperantur capiti. Ergo & motus Adami tanquam capitis est motus proprius membrorum. erit ergo penitus investiganda mens S. Thomæ.

DIFFICULTAS II.

Explicatur ista continentia voluntatum.

PRÆMITTO 1. *Peccatum originale non possesse peccatum proprium posterorum physicè.*

RATIO. Cum enim non existent posteri physicè, quomodo peccarunt physicè: debet ergo esse proprium moraliter: quia non est jam alius proprietatis modus. Quæ ipsa proprietas moralis quomodo explicari debet.

PRÆMITTO 2. *Quod non debeat explicari recurrendo ad scientiam conditionatam.* quod Deus præviderit v. g. posteros etiam comeltrus fuisse veritum fructum: Nam non est ratio, Cur debent dici ita peccasse, quin etiam debet

R. P.
THE M
Zianow
Bim. A
D.

deberent dici non peccasse in alia & alia circumstantia. Rursus. Cum non sit impleta conditionis, quomodo conditionata prævisione potest facere illud peccatum esse proprium parvorum. Et sicut non datur impenitentia finalis S. Petri, quamvis illa etiam in alia circumstantia fuerit prævisa; sic nec deberet dari peccatum proprium posterorum: quia conditio conditionis non est in illis impleta, quam conditionem requirit Deus in illis verbis, Quâcunq; die comederis. Deniq; ex conditionata prævisione non potest sequi absolutum meritum, veldemeritum, nisi quis semi-pelagianis fare vellet; est autem absolute, in nobis peccatum originale.

PRÆMITTO 3. *Ut aliquid sit alicui proprium moraliter in ordine ad aliquid agendum debet esse alicui proprium physicè, per derivationem autem moraliter alteri competere, id probat Inducio & ita si quis mandet occisionem Pauli faciendam à famulo, physicè occisio dependet à famulo, per derivationem moralam pendet à Domino. Cujus anterior Ratio est. Quia omnes moralitates (tales de quibus huc) cum non sint meræ fictiones, debent fundari supra aliquid reale, & physicum.*

Porro quando aliquid est uni proprium physicè per derivationem autem moralam alteri competens, tripliciter id potest fieri. *In primis*: ex positione alicuius physici, quod non causat quidem immediatè physicè, & in se, causat tamen effectum mediate moraliter, & in alio, & ita moraliter absens venator muscipulâ capit avem, fitq; tunc derivatio captura in ipsum met venatorem. Ejus rationis derivatio non poterat reperi in originali: neque enim posteri posuerunt quidquam in quo mediatè agerent. *Secondo*: quod est alicui proprium physicè potest esse alteri proprium per derivationem moralam ratione pacti. Exempli hujus adserenda sunt. Pacifcor tecum, ut si volueris glebam colere meam, fructibusq; ejus gaudere, etiam tui filii jus habeant terræ, & participabunt translationem dominii à me facti in illa bona: quod si tu nolueris, nec illi participabunt. En volitio terræ colenda est propria physicè & moraliter patri, moraliter autem derivatur & fit propria etiam filiorum, idemque dicendum de ipsam terra. Item, pacifcitur Respublica cum persona certa, si tu acceperis nostrum imperium gubernandum, filii tui tibi succedent, acceptatio est propria physicè primi Regis, per moralam autem derivationem

nem sit proprium Regnum etiam filiorum; ita ut non tantum primus sit Rex per proprietatem, sed etiam unusquisque filius est Rex per proprietatem. & sicut est quidem in potestate filii exuere se proprietate ratione pacti se concernente, dicereque, Ego sum invitus: non tamen est in potestate, quod non fuerit unquam illi proprium illud bonum. Ita & in potestate posterorum v.g. Adæ ad usum rationis venientium vel per se vel per alios (ut contingit in Baptismo infantum) auferre illud originale, non tamen facere ne fuerit unquam illis proprium, & sic de aliis similibus instantiis. Unde si talis moralitas facit alteri aliquid proprium moraliter, faciet & peccatum proprium moraliter, cur enim requireret majorem proprietatis moralitatem? Est autem ipsum pactum à dominio distinctum: quia dominum dicit fac, impero facias, gravatque alium, non verò se. Jam autem pactum dicit facias si, vole si, gravatque etiam ipsum paciscentem. His præmissis

EXPLICATUR. *Quomodo sit peccatum originale nobis proprium?* Peccatum originale non potest nobis esse proprium physicè, ut dictum Præmis. 1. nec proprium ratione præcogniti alicuius consensus nostri conditionati de comedendo cum Adamo, vel consentiendo illi ut dictum Præmis. 2. Sed est proprium moraliter, ita ut sit proprium physicè & moraliter Adamo, nobis autem non nisi ratione pacti facti cum Adamo, ut si ille non peccaret, non censeremur nos peccasse, adeoque nec amissimus originalem Justitiam, ut dictum Præmis. 3.

IN IDEM RECIDET. Proprium de ratione sua generica dicit possessionem alicuius & attinentiam ad hunc vel illum, & ita si sit attinentia prædicati, quæ prædicatum est, erit proprium Logicè; si sit attinentia perfectionis quæ talis, erit proprium vel physicè vel Metaphysicè. Sisit attinentia moralis, erit proprium moraliter. Et quia originale peccatum dicit attinentiam physicam ad Adamum, tanquam actio illius physica, dicit tamen etiam attinentiam moralem (in Adam ehim omnes peccavimus) ad posteros illius, fit, ut peccatum Adami sit proprium peccatum posterorum proprietate defumibili ex vi, ut dixi, pacti

Restat explicandum quid sit nostras voluntates sive trans fusas in voluntatem Adami, ei alligatas, contentasque in capite? quod ut explicetur

PRÆMITTO 1. *Persona cum quæ sit pactum in illo ordine est caput.* Et ita caput servitatis est primus se subdens. Caput regalitatis primus assumptus in Regem. Unde cum etiam Adam sit primus cum quo est factum pactum, dicetur caput. Quod ipsum ut explicetur.

PRÆMITTO 2. *Adamum esse caput nostrum morale, & in Adamo esse nostras trans fusas vo-*

(G) lunata-

LO
s. R.
et Z.

Tractatus III.

74

luntates. Si spectetur secundum objecta, quae in re importantur, in idem recidit: Nam ratio capitum importat Adamum & posteriorum voluntates moraliter acceptas, transfusio etiam importat easdem voluntates & Adamum, utrobius eum interventione pacti, à parte Dei; ad eum modum quo Paternitas & Filiatio in re eadem objecta importat; nempe entitatem Filii & Patris, utrobius interventione ratione fundandi hoc est, generatione. Universaliterque quorum unum dicitur in recto, & aliud in obliquo, possunt habere commutationem importationis idem semper importando in re, licet alius & alius denominationem formaliter inferendo. idque ex eo, quia in re illud rectum & illud obliquum, sunt in re objecta eadem importata, adeoque semper eadem.

PRÆMITTO 3. *Esse caput, & esse transfusas voluntates moraliter differunt formalitatibus:* quia alia est formalitas continentis, & alia contenti: Caput autem est per modum continentis, voluntates autem sunt per modum contenti.

PRÆMITTO 4. *Quod ratio capitum, seu continentis nostras voluntates in ordine ad merendum vel demerendum, non possit esse physica;* quia voluntates nostræ non exstiterunt physicè pecante Adamo, superest ergo continentia, transfusio, alligatioq; moralis.

PRÆMITTO 5. *Ipsam transfusionem posse concipi proportionatè ad alias transfusiones morales.* ut cum v. g. transfunditur jus in Petrum bonorum, quibus gavisuri etiam successores. qua transfusio in re nihil importat, nisi pactum unius ab una parte de jure ad aliquid dando; ita ut in paciente consurgat debitum satisfaciendi, casu quo impleatur conditio in pacto positæ, & in eo cum quo sit pactum, consurgit jus ad bonum promissum, sed cum debito satisfaciendi illi conditioni in pacto positæ; ita ut si satisfaciat, sit gravatus pacientem ad ponendum bonum pacto promissum, & si non impleat conditionem, gravabitur ille cum quo sit pactum, simulque posteri, carentia boni pacto admissi.

PRÆMITTO 6. *Ipsum pactum dupli ratione fieri posst.* In primis: Ut pactum per se & directè cadat non nisi in unum, promissioq; illi non nisi alliget pacientem, licet conditionem eiusdem sint secuturi etiam posteri. Secundo modo potest fieri pactum, ut pactum fiat cum uno tanquam habente quendam excellentiæ modum, sed etiam faciendo pactum directè & per se etiam cum aliis v. g. posteris. Si prior modo fiat pactum, posteri habebunt se non nisi per modum sequelæ, appendicis, & annexi; si autem fiat posteriori modo, licet cum excellentia respectu unius, utriusque conveniet jus, uterque censebitur aliquid velle, vel nolle moraliter.

PRÆMITTO 7. *Hos predictos modos pacientis esse longe distinctos.* Ostendit hoc inducito: quia in moralibus, aliud est præstare Juramentum Regi in gratiam Regni, & aliud præstare Juramentum Regi & Regno. Unde in Regnis electivis juramentum præstatur & Regi & Regno: Nam hoc posterius juramentum inducit specialem obligationem: Regi ac Regno, in priori autem juramento non inducitur specialis obligatio per se respectu Regni. Aliud etiam est, promittere aliquid Duci exercituum in gratiam militum, & aliud promittere Duci, & militibus. Diversitas hujus modi pacienti vel exinde etiam colligi potest: quia si pactum cadat non nisi in unum, cuius conditionem secuturi posteri; si dicant posteri, promisisti hoc nobis, replicare posset promisisti: Stare quidem debo promisso, sed non vobis hoc promisi, sed illi quem proximè concernebat meum pactum. Denique cum formalitas perse, & formalitas sequentis, sint formalitas distinctæ, etiam pactum cum utroque per se factum, & pactum cum uno perse & illustratione sequelæ factum, distinctum erit. Quo autem modo fiat pactum, priorine, an posteriori modo, colligi debet ex rotula pacti, vel ex aliis, de quibus certò constat, concernentibus illud pactum, taliq; pacto positivo si posteris negetur promissum, dicere possunt injuriamur. si autem non facerent satis pacto in capite per se inclusi, dicere posset pacientis, non fecisti in capite.

Unde jam ADDO. Si fiat pactum hoc modo ut cadat & in caput & in posteris per se, licet cum gradu excellentiæ respectu unius, tunc non solum caput censebitur facere, sed & membra. Ratio. Tum quia. Promissum pacientis cadit per se & in caput & in posteris. Ergo etiam si non impleatur conditio pacto appulsa censebitur illam non impletam non solum caput, sed & posteri in capite; in capite, inquam, quia necdum existunt. Prob. Conseq. Non enim debet esse deterior conditio pacientis, quam eorum cum quibus sit pactum. Ergo si pacientis se obligat capiti, & in capite posteris, & caput, & posteri in capite dicentur non servare pactum. Tum quia. Si pacientis non fecit promissio dicere posset posteri, promisisti hoc nostro capiti & nobis in capite. Ergo etiam pacientis dicere poterit, si non impleatur conditio pacti, non fecisti hoc in capite. Tum quia. Illi censebuntur facere, vel non facere, cum quibus sit pactum: solum enim facere vel non facere in ordine ad præstitutam rem per pactum, ad eos spectat, ad quos spectat pactum. Ergo cum per se sit factum etiam cum posteris, etiam illi censebuntur non fecisse in capite His *Premissis.*

EXPLICATUR Modus. *Quid sit nostras voluntates transfusas fuisse?* Adam erat cum quo fiebat pactum de danda vel neganda Justitia o-

R. P.
THE M.
ZIANOW
Tbit. A
D. S.

riginali, idque cum gradu exēllentiaē, eō quōd existeret tanquam primus ex quo reliqui propagandifuerunt. Hinc ille fuit Caput in hoc ordine secundūm dicta Præm. 1. Esse autem Adamum caput, & esse voluntates nostras in illo contentas, in re eadem objecta importat, ut dictum Præm. 2. differunt tamen hæc formaliter, ut dictum Præm. 3. & quia hæc transfiguratio non poterat esse physica, ut dictum Præm. 4. debuit esse moralis, stans in hoc: quia Deus pater est pro sua parte de Justitia originali danda vel neganda, casti quo non peccaretur, vel peccaretur, ut dictum Præm. 5. faciendo paētūm cadens non tantum in Adamum per se, sed & in posteris, ut dictum Præm. 6. Ratione cujus patrīpē se in utrumque cadentis, ita est non posse a conditio paēti, ut non tantum dici possit Adam non fecisse, sed & nos in Adamo. ut dictum Præm. 7. & in Addito.

PROBatur Bonitas Explicationis. Quia quæ explicatio ostendit quid sit transfiguratio voluntatum nostrarum. quid sit non solum peccasse Adamum, sed & nos in Adamo. & quomodo originale sit nobis proprium. illa explicatio est legitima hæc enim nonnisi in præsenti penitanda. Sed prædicta Explicatio totum hoc habet. Ergo. Deinde eadem explicatio fundatur in sacra Scriptura. Oſeā 6. v. 7. Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt paētūm meum. Gen. 17. v. 14. dicitur: Maſculus incircumcisus delendus de populo: quia paētūm Dei irritum fecit. Quæ licet aliqui Doctores interpretentur, de non servata Lege Mosaica; bene tamen etiam de paēto, de quo hīc, intelligi possunt, secundum Hieronymum, in dictum Locum.

Solvuntur Objectiones.

DICES 1. Tota hæc explicatio fundatur in hoc, quōd Deus fecerit paētūm cum Adamo, & in illo cum posteris. Sed hoc paētūm non datur. vel si datur. erat tantum de ipso Adamo.

RESPONDETUR. Quōd detur hoc paētūm. Admittunt, inquit Oviedo, omnes ferē Doctores, et si Vasq. non nihil dubitet d. 133. c. 1. n. 3. videturque hoc exigere suavis gubernatio divina, supponuntque PP. gravitatem peccati ipsius Adami ex documento peccati, quæ aggravatio nulla esset simpliciter, si non novisſet Adamus de hoc paēto. Verbaque ipsius Scripturæ indicant hoc, omnes in Adam peccaverunt, quæ verba non possunt rigorose accipi ad ostendendum, quōd non solum caput, sed & nos in capite peccaverimus, nisi ponatur paētūm. ut colligitur ex dictis supra. Sed fuitne necessarius indipensabiliter consensus Adami, ut consentiret esse caput? Quōd non fuerit necessarius consensus, dat rationem Oviedo: quia scilicet sicut independenter à posterorum voluntatibus facta est illa transfiguratio voluntatum; ita fieri potuit inde-

pendenter à consensu ipsius Adami. Sed Disparitas est: quia non gaudebant tunc libertate posteri, gaudebat Adamus. Quōd autem adducit, Potestates publicas etiam invitis dicere leges, ut sunt v. g. Tutores, id in præsenti non convincit: quia leges non attendunt ad salvandam libertatem subditorum, attendit Deus. Melius ergo potius hoc inde probaretur: quia nulla necessitas hujus consensus. posset enim pacificens dicere, denegabo Patri & filiis Gubernaturam, vel dabo, si hoc vel illud fecerint vel non fecerint. & sicut ad rationem incurriende pœna non est necesse gravitati illius pœnae consentire: ita nec paēto.

DICES 2. In oppositum esse aliquas Paritates.

Prima Paritas est. Non potest adulitus peccare in alio tanquam in capite. Ergo nec potuerunt posteri peccare in Adamo.

RESPONDETUR. Circa Antecedens divisos esse Autores. Nam videtur illud supponere Suar. Vasq. Sal. Cathar. apud Ovied. citat. n. 18. Negant illud Gran. Zumel. Azor. Curiel. probabiliusque putat Oviedo ex mente August. in Ps. 84: *Ea peccata Parentum, inquit, non pertinent ad filios, quæ faciunt parentes natis filiis.* Circa hanc difficultatem, ita discurrere possemus. Quōd in ordine ad amissionem gratiæ, absolute loquendo, etiam adulitus contineri possit in alio tanquam in capite: non enim implicat tale decretum: si iste peccaverit, omnibus hominibus auferam qualitatem gratiæ saltem sub formalitate insignis hujus qualitatis. Quod autem ad hoc attinet, an scilicet adulitus in ordine ad peccandum possit constitui in alio tanquam in capite, de hoc sic dici potest. quōd si intelligatur aliquis actu, vel habitu conversus ad Deum, non posset dici in voluntate aliena aversus eādem proprietate & paritate, quā infantes. Ratio. Quianullum supponitur esse principium intrinsecum, è contra convertens actu vel habitu infantes. supponit autem tale principium in adultis, vi cuius non æqualiter se habent, adulitus & parvuli. Cæterum quia per nos non appetet clara implicantia, quare non possint secum stare peccatum & Gratia, secundum dictam Pœnitentia. Item quare secum stare non possint actus aversionis à Deo, eum actu conversionis. secundūm dicta inibi, & in Animasticis, fit ut etiam stare secum possint averti in capite, & conversione in se, secundūm diversos respectus. Quod si non supponatur adulitus actu vel habitu conversus ad Deum, æqualiter se habebunt parvulus & adulitus: quia neuter habebit principium proprium intrinsecum opponibile aversioni à Deo. sed erit disparitas, nonnisi in potentia proxima & expedita aduliti gratiæ Dei adjuti ad habituonem illius principii, quam potentiam proximam non habet infans. Sed hæc ratio non appetet, quo-

(G) 2 in modo

LOD
us Ki
et Z:

modo impeditat, ne adulterus constituantur in alio tanquam in capite.

Secunda Paritas est. Per nos in materia de Penitentia, non potest quisquam justificari iustificatione, quā dicatur conversus ad Deum, sine proprio actū. Ergo nec potest dejustificari dejustificatione, quā dicatur aversus à Deo, sine proprio actū.

RESPONDETUR. Antecedens procedere de Justificatione physice accepta: & Consequens procedit de Justificatione moraliter accepta, non negavimus autem posse aliquem justificari moraliter sine proprio actū, licet non posse justificari physice, idque ex titulo denominationis à vitalitate oriundae.

Tertia Paritas est. Non potest quisquam reddi sanctus sanctitate alienā. Ergo neque reddi peccator per alterius actū.

RESPONDETUR. Per nostrum moraliter actum in capite reddimur peccatores, & non tantum per alterius. Arriaga etiam ex mente Vafq. d. 51. n. 31. Negat Antecedens, de facto que etiam natura humana redditur sancta sanctitate Verbi increatā.

Quarta Paritas. Non potest reddi aliquis moraliter albus physice alius albedine. Ergo nec poterit reddi peccator alieno physico peccato.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia albedo praeceps spectata non est de linea moris, quomodo ergo moraliter dealbit. nec est fundamentum, ratione cuius possit quis dici moraliter albus. Jam autem peccatum est de genere moris, & aliundē constat, actionem alius physice posse esse albus moraliter propriam.

Quinta Paritas. Non potest voluntas bruti constitui in homine tanquam in capite. Ergo nec voluntates posteriorum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia tota ratio constitutionis in capite ultimō referatur in pactum, quod est pactum de linea moris, ipsique posteri, ex titulo intellectualis sunt capaces moralitatis, brutum autem non est capax pacti: pactum enim est inter entia intellectualia, nec capax est imputationis moralis, abusivē tamen possunt constitui in capite in ordine ad aliquid, v. g. si non peccaverit Adam obedient illi bestiæ.

DICES 3. In oppositum esse Auctoritatem S. Pauli ad Rom. 5. v. 19. Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam justi multi constituentur. Sed obedientia physice Christi non eramus moraliter obedientes. Ergo nec moraliter peccantes in Adamo.

RESPONDERI posset. Negando Minorem, modò non sit aliunde impedimentum peccati mortalis, illa obedientia in Christo posset dici, quod nobis conveniat. Deinde hoc solūm vo-

luit Apost. quod ita Christus est caput influens iustitiam, sicut etiam rationem capitum habet Adamus in ordine ad dejustificationem.

COLLIGITUR inde, quod peccatum originale sit peccatum ab Adamo physicè & moraliter, à nobis in illo moraliter commissum. Quod ipsum ut distinctius explicetur, sit

DIFFICULTAS III.

Explicatur Essentia originalis.

EXPLICAT 1. Catharinus & Pighius. Quod originale nihil aliud sit, quam peccatum primi parentis, quod imputatione, & per extrinsecam denominationem posteris imputatur. Hac explicatio, si ut sonat, accipiatur, opponit se Trident. Quod expressè docet sess. 3. can. 3. citato, Peccatum originale inesse unicuique proprium, & sess. 6. cap. 3. Propagatos ex Adamo propriam iustitiam contrahere. Non ergo contrahimus illam per denominationem extrinsecam.

EXPLICANT 2. non pauci cum Durando. Quod originale pro materiali dicat ipsam concupiscentiam carnis, pro formalī, modum quendam qui est reatus, & obligatio ad poenam, putatque Vafq. & Bellarmin. quod in hac sententia fuerit S. August. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Non est conformis Trid. quod significat originale sine ullo addito auferri Baptismo, & tamen non auferetur concupiscentia. aufereturque nonnulli cum addito originale, hoc est, ratione sui formalis. Tum quia. Materiale originale quod substantiam non debuit esse ante originale, sed hoc materiale fuit ante ipsum originale; quianihil aliud est quam vis inclinativa ad deletabile. Tum quia. Essentia rerum non rebus explicantur suis effectibus. Jam autem reatus est effectus, & quid consequens originale, sicut & concupiscentia. Aug. nihil plus vult, quam quod originale stet in reatu, non quomodocunque sed reatu culpe.

EXPLICANT 3. alii. Quod originale sit iacentia Justitiae originalis, nomine illius intelligendo qualitatem quandam impeditivam sensuālē potentia, ut docuit Scot. Cord. Maj. Gabr. quos vide apud Vafq. d. 132. c. 7. licet aliqui hanc iustitiam sumant pro gratia sanctificante. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia immiteris sic explicata Justitia originalis ponitur esse qualitas, multiplicansque entia sine necessitate & auctoritate sacra. nam impeditio illa potest bene referri in externam Dei protectionem, in negationem concursus ad sensuāles motus independenter ab imperio voluntatis.

EXPLI-

R. P.
THE M.
zianow
Tom. I.
ID.

Ad explicandam Essentiam Peccati originalis.

EXPLICANT 4. alii. Quod originale sit ipsa carentia gratiae sanctorum. Contra hanc sententiam sunt argumenta, quibus in materia de Pœnitentia probatum, habituale peccatum non stare in privatione gratiae. sed iniuper.

NON SATIS FACIT. Tum quia. In illo stat peccatum propriè, quod pro ultima ratione ad fieri potest, quare aliquis sit peccator: formales enim rationes in aliquo genere sunt rationes ultimæ. sed missio gratiae non potest reddi pro ultima ratione, quare aliquis sit peccator originaliter. Si enim queratur, estne hic infans non baptisatus peccator. respondebitur Affirmative. si queratur, quare est peccator, respondebitur, quia non est in gratia originali. restat querere, quare non sit in gratia originali à parte sua? & hoc quod adseretur pro ratione, si sit legitimum, erit quæsitum formale originalis.

Tum quia. Omne peccatum ex genere suo dicit motum animi vel in se vel in alio, & tamen præcisa gratiae sublatio, hoc non dicit. Tum quia. Originale peccatum, cum proprio aequali, convenient in ratione carentia gratiae, & non convenient in ratione talis peccati. Ergo originale solâ privatione gratiae stare non potest formalitasque legitima distinctiva originalis à proprio, possumus formalisabit Originale. Tum quia. Ut urget Oviedo, Privatio gratiae vel est peccatum, quatenus debebat eam pueris conferre: & hoc non. quia Deus debuit eam conferre, casu quo Adamus non peccaret. Ergo destruita illa conditione, jam non manet debitum. Ergo nec originale. siquidem illud stat in hoc debito: & cùm hoc debitum sit in Deo, peccatum autem non sit in Deo, peccatum non est illud debitum. Vel privatio gratiae est peccatum in quantum ipsi posteri debebant illum translatam habere ab Adamo. & hoc non. quia nemo dicitur peccare propter transgressionem obligationis alienæ, quam implere ipsi non incumbit. Non etiam privatio gratiae est peccatum, in quantum ipsi posteri debebant eam habere: quia debuerunt ponere causam ne haberent gratiam. & hæc potius causa erit quæsumus originalis constitutivum, ad quam tanquam effectus consequtatur privatio gratiae.

Quamvis autem peccatum realiter loquendis mors animæ, stans in expulsione vitæ quæ est gratia, negatur tamen primò constitui formalitate mortis. Unde etiam per baptismum afferunt quidem negatio gratiae, primò tamē per se non tollitur negatio gratiae, sed aversio facta à Deo in capite. Concedimus quidem, quod sic ut peccatum actualē stat in privatione rectitudinis actualis debitæ, ita & habituale in privatione habitus debitæ, sed nomine ejus non intelligitur primò per se gratia, sed intelligitur perseverantia moralis in actu debito inesse, quæ perseverantia pertinet ad habitum.

PRÆMITTO 1. Distinctas has esse propositiones, Pecavimus Adam, qui fuit Caput nostrum, & Pecavimus in Adamo tanquam in Capite. ad eum modum quo distinctæ sunt hæc propositiones, Fecit hoc Paulus qui est Tutor Andreæ, & Fecit hoc Andreas in suo Tute. Et certè prior propositio non infert ullam veram actionem posterorum, infert secunda. poteratque ratio capitinis materialiter se habere. Unde potuisse peccare Adamus alio peccato, quo nos non peccâsemus, & tamen vera fuisset propositio, quod peccaverit Adam qui est caput nostrum.

PRÆMITTO 2. Quod originale debeat concipi hoc posteriori modo.

RATIO. Tum quia. Trident. appellat hoc peccatum unicuique proprium, quæ proprietas magis elucet, si dicamur hoc secundo modo peccare. Cùm ratio capitinis ex vi terminorum non excludat, quominus materialiter capi possit. Tum quia. Sacra Scriptura hæc potius phrasit utitur. In uno, inquit, omnes peccaverunt. Consonat huic phrasi Aug. lib. 3. de Peccatorum meritis cap. 7. nec sic dicitur esse aliena peccata, tanquam ad parvulos non pertineant, siquidem in Adam omnes sunt peccaverunt. & Epist. 23. ad Bonifacium: Traxit ergo reatum: quia unus erat cum illo & in illo à quo traxit, quod quando traxit admissum est. Tum quia. Peccatum ab eo causatur qui peccat. Cum ergo & nos peccaverimus originaliter, & nos illud causavimus: matrimoniumq; non dicitur Legatus contrahere rigorosè, sed is cuius est Legatus.

PRÆMITTO 3. Quid sit istud peccatum quod nos commisimus in Capite physice, & quid moraliter? Physice est peccatum Adami, tanquam capitinis circumstantionatum secuturā infectione posteriorum, casu quo poneretur peccatum. Moraliter autem istud peccatum est, in quantum ratione continentia moralis in Adamo posita est à nobis moraliter transgressio Legis, quæ continentia, jam est suprà explicata. Ex quibus præmissis

EXPLICATUR Essentia originalis. Quod scilicet non tantum stet in hoc, quod peccaverit Adam, qui fuit caput nostrum. ut dixi Præm. 1. sed etiam peccavimus, nos ut dixi præmissio 2. ita tamen, ut peccatum illud physice stet in actu solo physico Adami circumstantionato secuturā infectione posteriorum, ut dixi Præm. 3. quod tamen moraliter sit nostrum titulo continentia in capite. de qua suprà.

Sub finem addenda sunt verba Arriaga. Quidquid huic Declarationi deest, suppleri debet à Fide, facileque evaderet aliquis dicendo, quod illud peccatum sit proprium parvulorum,

(G) 3 licet

LOU
Ski
et Z.

licet non sciamus modum, quo sit proprium, quia illum nec revelatio, nec Auctoritas PP. describit. Imò Bellarm. lib. 5. de Amis. Grat. cap. 10. censet in infantibus non reperi peccatum, in quantum illud dicit actionem, sed in quantum dicit reatum & maculam. quæ sunt effectus potius peccati, transunte peccato, manentes.

De Pœnis originalis, consule Arriaga d. 52. Oviedo Contr. 9. p. 12. fusiùs Salaz. tr. 13. d. 11. f. 6. An infantes non baptisatis sint pœnâ sensu puniendi, dictum alibi. probabileque hoc putat. Driedo. Albert. Hubertinus & Gregor. defendit, licet non resolvat. Qui illis negant pœnam sensu, docent illos tristitia levi afficiendos, ex carentia visionis. talis est Bellarm. Valent. Palat. Tann. nullâ afficiendos docet Vafq. Azor, & ante illos Niss. & S. Th. Alii tribuunt illis naturalem Beatitudinem post hanc vitam, alii negant, propter Auctoritatem Conc. Africani. cap. 72. ut habetur Tomo 1. Concil. Stante tamen hæc Auctoritate, Suar. & Oviedo tribuunt illis notitiam naturalem de Deo, & ejus amorem naturalem. Salmeron docet, hanc terram habitaturos, quod etiam docuit Cathar. vocatq; hanc sententiam piam & probabilem Suar. sed improbabilem illam appellat Pineda. locum autem tenebrosum prope infernum, tribuit illis Abulensis, & Sotus, locum subterraneum cum luce, Arriaga citatus.

COLLIGES. Peccatum originale spectari posse physicè & moraliter. Physicè dicit Actum peccaminofum Adami circumstantionatum infectione posterorum. moraliter autem, dicit actionem peccaminosam, moraliter commissam à nobis, tanquam contentis in Capite.

QUÆSTIO III.

De aliis Divisionibus Peccati.

Perstringo hæc divisionem peccatorum, in quantum illa sumunt speciem ex objectis & virtutibus quibus opponuntur: indubè enim ipsa objecta, & virtutes habent suas etiam divisiones. Circa distinctionem ex objectis.

ASSECO 1. *Ab objectis seu bonis quibus opponuntur peccata sumi distinctionem specificam.*

RATIO. Quia omne peccatum est voluntarium omne autem voluntarium specificatur ab objecto, ut Inductio ostendit, docetque S. Thom. hic q. 52. a. 1.

ASSECO 2. *Peccatum illud est gravius, quod privat meliori bono, seu objecto.*

RATIO. Tum quia. Peccatum est defectus seu carentia boni. Ergo majus est, quo bonum est majus quo privat: sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita majus ad majus. Tum quia. Unum peccatum est majus altero formaliter, ut fides & ratio docent: neque enim æquè

malum est mentiri ad ostentationem ingenii, atque odiisse Deum. Sed si peccatum non esset majus formaliter, quod privat meliori bono, unum non esset majus altero formaliter, quod ipsum probatur, quia majoritas peccati non potest defundi ex ipsa entitate peccati, cum nec ratio formalis peccati defundatur ab ipsa entitate peccati, non etiam defumeretur majoritas ex ipsa formalis carentia boni seu perfectionis, cum non esse non appareat, qui sit majus vel minus, cum sit et omni exclusione esse; inly autem omni, non datur majus & minus. Ergo sicut & ipsæ carentia in aliis materiis majoritatem sumunt ex termino quo privant, etiam peccatum sumit malitiam fornicalem ex bono quo privat. Tum quia. Quò majus est in aliquo jus, eò majus est & debitum illi respondens. Ergo cum in meliori bono, majus sit jus ad amari, major etiam erit obligatio ad amare in creatura rationali. Ergo si ponatur non Amor melioris boni, ponatur contra debitum majus. Ergo & erit majus peccatum, cum nomine majoris peccati veniat factum contra majus debitum. hoc autem majus debitum, versatur circa majus bonum.

ASSECO 3. *Diversitatem hanc non esse sumendam secundum conditionem specificam objecti, sed secundum moralem.* Hinc æquale est furanrem talero constantem, atque talerum; nisi forte physica distinctio diversam moralitatem fundet. & ita majus est v. g. furari militi pugnatio equum bonum, quam æquivalentem equo pecuniam.

Circa distinctionem ex virtutibus quibus opponuntur peccata.

ASSECO 1. *Peccata esse specie distinctas quæ ponuntur diversis virtutibus.*

RATIO. Tum quia. aliud per omnes est peccatum contra fidem, & aliud peccatum contra temperiam. Tum quia. Oppositio ad bonum diversum specie morali, adfert distinctionem specificam. Ergo & oppositio ad diversam actionem. Tum quia. Contrariorum eadem est ratio. Ergo si hæc virtus distinguitur specie ab hac virtute, etiam peccatum contra hanc virtutem erit distinctum à peccato contra aliam virtutem, eò quòd hæc diversitas sit adlatura notabilem alietatem.

ASSECO 2. *Peccata quæ opponuntur eadem virtuti, non hoc ipsosunt ejusdem speciei.*

RATIO. Quia illa conditio virtutis potest sub se habere, alias specie distinctas honestates, ut etiam supra de liberalitate dictum. Ergo oppositio ad has honestates sub eadem virtute poterit esse specifica.

DICES 1. Prohibeat Deus hunc actum nolo me opponere ulli virtuti, si fiat hic actus, erit peccaminosus, utpote contra prohibitionem; & tamen nulli virtuti se opponet, cum importet non oppositionem virtuti.

RESPON-

R. P.
THI M.
Zianow
Tom. I.
T. D.

RESPONDETUR. Deum non posse prohibere prædictum actum, quia id solum potest prohibere, quod si fiat, malum erit. si autem actus ille fiat, malus non erit. quia ex eo ipso quod importat, non vult se opponere virtuti subdendse prohibitioni, & tamen non subderet se prohibitioni. Ergo impossibile est illum prohiberi. Videantur in simili dicta de Actibus humanis.

DICES 2. Potest aliquis dicere, volo me opponere omni virtuti, & tamen hic actus non habebit malitiam v. g. homicidii.

RESPONDETUR. Illo actu, illas malitias

contrahendas, quæ erunt præcognitæ; potest autem non repræsentari homicidium, haberetque ille actus plures species materialiter, sed non plures diversæ speciales, nisi fortè illæ sint præcognitæ & volitæ, modo qui est requisitus.

DICES 3. Etiamsi nulla esset virtus, adhuc essent peccata. Ergo illa non desumunt speciem à virtutibus.

RESPONDETUR. Saltem ex suppositione desumunt specificationem ab oppositione virtutibus. Sicut ex suppositione auri, datur specificatio physica actionis ablativæ auri.

TRACTATUS III.

De reliquis Materiam de Peccatis concernentibus.

Paucæ supersunt, quæ alibi tractata non sint.

DISPUTATIO IV.

De Causis, subiecto, & Pœnis Peccati.

Ncipiemus à causis, de quibus secundum methodum Aristotelis, debuisse mus etiam tractare prius, quæ de effectu, hoc est, de ipso peccato; cùm tamen de ipso peccato sit præmilla tractatio. sed non recendendum fuit a methodo communi, vel ob hoc ipsum, quia de Causis peccati, v. g. præcognitione, libertate, &c. jam alibi dictum.

QUÆSTIO I.

De Causis Peccati.

On hinc agetur de Causis peccati tenentibus ex parte ipsiusmet creaturæ rationalis, qualis est in homine rebellio passionum, libertas, habitus mali &c. Nam de his quæ in hac materia disputabilia sunt, alibi agitur. nec agetur de causis peccati, tenentibus à parte ipsius Demonis. hæ autem primâ divisione, duplices possunt esse. Primo extraneæ omnino, ut cùm extrinsecum aliquid objectum industriâ illius presentetur, quod est moraliter occasio mali. Secundo intraneæ, quod ipsum dupliciter facit, suggestione & commotione appetitus. Sugge-

stionis nomine, duo venire possunt. In primis, injectio cogitationis, qualem Aristoteles putavit proficiere à bona vel mala fortuna, Théologique illas appellant, quod sint in nobis sine nobis. Sed est difficultas, An injectio cogitationis ejusmodi sit intra Sphæram agendi Angelos concernentem. Si spectetur Auctoritas Patrum, & multæ illorum phrasæ, quibus dicunt, Angelos bonos nos dirigere, monere, consulere, &c. facile dari potest vis etiam dæmoni consultiva mali, adeoque vis suggestendi. Thomistæ male habet hic modus explicandi suggestiōnem: quia dicunt: Solius Dei esse in animam nostram illabi, citantq; pro hoc S. Thomam. Sed nomine illatus bene venire potest injectio cogitationis cum prævisione infallibili, & intentione infrustrabili, actu secuturi effectus, dirigendo scilicet infallibiliter. & hoc nulli competit, nisi soli Deo. Quamvis autem hæc ratio Thomistarum non evincat, habet hoc difficultatem, quod non appareat, quomodo vel coëfficiat, vel determinare possit nos dæmon ad ponendam hinc & nunc, hanc vel aliam, cogitatio-

(G) 4 nem?

LOL
sKi
et Z